

NOVI TEHNO-MERCATOR

GLASILO OBČINSKIH ORGANIZACIJ SZDL CELJE, LAŠKO, SLOVENSKE KONJICE, ŠENTJUR, ŠMARJE PRI JELSAH IN ŽALEC

IZ VSEBINE:

aktualno: nič več dvotirnosti v šolstvu — zk: vedno več ambicij — o boru in volih — novoletne poslanice — o rojstvu nekega izuma — vožnja po partizanski cesti — do konca hočem biti zraven — krste na krvavih cestah — naša pesem še živi — franjo včeraj, danes — hvalnica življenju — mala mojca išče pravico do sreče — celostranska nagradna križanka — zgodba celjskega legionarja — prebiramo pipca

Spet gre leto v anale.
Nov list načenja tednikov kronist.

Kar bilo je, je bilo, nekaj dobro, nekaj slabo.
Roko na srce, kar za rabo bilo je tole staro leto.

Smo lahko na moč veselji, da smo ga v miru preživeli, ker nekajkrat je že drugače to leto merilo nam hlače.

Zlasti, ko je bližnji vzhod, od nekdaž že smodnika sod, grozil pognati svet v oblake . . .
. . . da ni napake, tokrat spet, popravi naš nevezan svet.

A, to nas grožnje ne odreši.
Po starem svet v bodočnost speši.
Je v Indokini čudna zmes malo mir in vojna vmes.

V Cilu hunta ljudstvo davi z vrojo, ki CIA se ji pravi.
A na Irskem star prepri vtika dinamit v brevir.

So v Ameriki zijali, da dolar ni sveta vladar.
To Nixonu je malo mar, problemi hujši so ga dali.
Plavalec, Nixon, (to ni vic), hujši je, kot Mark Spitz.

KRONIKA 1973

Prsno, hrbtino, brez primere je splaval mož iz Watergate afere.

Dovolj o tem kaj svet počel je v letu, ki mineva.
Poglejmo še goma, kaj zrno je, kaj pleva?

Dolgove smo si poravnali, smo cene rešili zmrzali — pozneje dosti tudi plače, šli tozdarje se in tozdače.

Ustavo novo smo krojili, a je niso še sešili, ker baje še ni po jusu.
Kar potrpiamo za novino!
Lahko ni streči našemu okusu.

Je mrknul tok, in v prazne žice smo napeljali našo jezo.
Kdo je kriv? Upravljaš ti, upravljam jaz, zdaj vsakdo nosi svojo pezo.

Dovolj je igre, kaj nam mar, kdo je tat in kdo žandar!

Od daleč novo leto žuga.
Nič več pri naši hiši ne bomo šli se slepe miši.
Proč prepri bo, stran bo kreg, Vse ravnal bo sporazum!

Tudi kdaj naj pade sneg.
Zato občan, pogum!
In srečno Novo leto!

TRGOVSKO PODJETJE NA VELIKO IN MALO
TEHNO-MERCATOR
CELJE

PRODAJALNA KRISTALIJA

— čudoviti izdelki iz kristala unikati

— servisi, okrasna keramika

Primerna darila za praznične dni

Se priporoča

z urednikove mize

Je že tako. Na novega leta dan se bo vse spremenilo. Vsi moramo korakati s časom. In s cenami tudi — da nam ne bodo ušle. Dragi prijatelji, NT bo imel odslej višjo ceno. V kolportaži ga boste dobili za 2 dinarja, naročnikom pa ga bomo pošiljali po 1,5 dinarja oziroma z letno naročnino 75 dinarjev. Se vedno zelo nizko. Soglašate? A zato bo NT še obsežnejši . . . in boljši. Ali naj razlagam zakaj smo morali zvišati ceno časniku? Kajne, da ni potrebno?

Zaradi novoletnih praznikov izidemo šele v četrtek, 10. januarja 1974. Radio Celje bo oddajal vse do nedelje, nato pa spet v četrtek, 3. januarja.

Danes smo pripravili 40 strani branja, oglasov ni mnogo, tako da je bračnega kar dovolj.

Redakcija NT in RC se predstavljata.

Vsem, ki ste nam zaželeli srečno novo leto, tudi sam kličem v imenu redakcije **srečno** in še enkrat srečno 1974.

VAS UREDNIK

AKTUALNO

NIČ VEČ DVOTIRNOST V ŠOLSTVU

Kakšna je bilanca dveletnega partijskega dela na celjskem območju? Na to vprašanje so v teh dneh odgovorili komunisti v sedmih občinskih organizacijah ZK. Ocena razmer, je bila podana na sedaj volilnih konferencah, sprejetimi nalogami obenem, je dragocen delovni prispevek celjskega območja pripravam na X. kongres ZKJ in VII. kongres ZKS. Kaj pa bosta prinesla kongresa? Kaj bosta pomenila za ta družbeni trenutek, ki je v svoji podobi izraz nepritrzanosti razvoja naše družbe? V jedru pa vendarle nekaj posebnega. Posebnega, če se ozrem v svet sodobnosti in preteklosti. A nekaj povsem naravnega, če se spomnimo 30. obletnice AVNOJ in prvih zgodovinskih korakov samoupravljanja. Čemu bo dana prednost na kongresih glede na to, da je današnji čas nakopičil nemalo problemov? Na ta predkongresna vprašanja je odgovorjal Emil Rojc. Profesor in ravnatelj Pedagoškega šolskega centra v Celju. Namestnik sekretarja medobčinskega sveta ZKS Celje in predsednik komisije za idejna vprašanja (skrajšan naslov) pri CK ZKS.

»Kritična analiza preteklega obdobja in pota graditve prihodnosti, to je bistvena naloga kongresov. Osrednja misel pa je tale — kako premagati v prihodnje vse načine lastniškega in tehnokratskega odtujevanja odločanja o življenjskih in delovnih razmerah in sadovih dela. Iz tega vprašanja izvira osnovne naloge komunistov na naslednji etapi revolucionarne preobnove naše družbe. Tako zvezni kot republiški kongresi Zveze komunistov bodo poskušali odgovoriti nanj čim bolj neposredno, idejno jasno in mobilizacijsko. Kongresi bodo izhajali iz problemov človeka in uresničevanja njegovih interesov za stalno gospodarsko rast, za bolj poglobljeno samoupravljanje, za zdravo okolje in približevanje kulture, v ožjem in širšem smislu, delovnemu človeku.« je za uvod odgovoril Emil Rojc.

ČE BI POSKUSALI OCENITI NAJVAŽNEJŠE DOSEŽKE SLOVENSkih KOMUNISTOV PO ZADNJEM KONGRESU, KAJ MORAMO OMENITI? NEKATERI KOMUNISTI SO. DIJO, DA JE GLAVNI DOSEŽEK IZBOJEVANA BITKA Z NASPROTNIMI VODILNE VLOGE DELAVSKEGA RAZREDA V NAŠI DRUŽBI. DA JE BIL SKRAJNI ČAS, DA SMO TO STORILI.

EMIL ROJC: Bitke še niso v celoti dobljene. Čeprav so nosilci nasprotnih politik izgubili svoja bistvena oporišča. Ne smemo pa pozabiti, da bi bila to pirova zmaga, če ZKS ne bi ob tem uspešno oblikovala svoja stališča do vprašanj temeljne usmeritve samoupravnega socializma. Ne le to.

Tudi dejansko je vplivala na reševanje odprtih družbenih problemov, ki so povežali gospodarsko, mednarodno, socialno in politično nestabilnost. Koncepti, ki so temeljili na odtujenosti odločanja od delavcev v združenem delu, so se namreč pokazali neuspešni pri reševanju teh vprašanj. Na marksističnih spoznanjih in izkušnjah lastne revolucionarne prakse je ZKS postavila jasne poti za zagotavljanje enotnosti družbe in njene razvojne politike. Med drugim sta se liberalizem in zavračanje razrednih interesov globoko vsidrala tudi v zamegljevanje vloge, naravnosti in razvoja prosvete, znanosti in kulture.

BISTVENE PREMIKE JE ZK NA TEH PODROČJIH DOSEGLA Z JASNO OPREDELITVJO RAZREDNIH, SOCIALISTIČNIH, IDEJNIH SMOTROV VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA. SOOCILI SMO SE TUDI Z NOSILCI KONCEPCIJ O IDEJNO NEUTRALNI SOLI IN Z IDEJNIM PLURALIZMOM

teljstva z idejno politično avantgardo delavskega razreda.

SPET SMO NA PRAGU POMEMBNIH SPREMEMB V CELOTNEM SOLSKEM SISTEMU. OSNUTEK POSEBNEGA DOKUMENTA ZA X. KONGRES ZKJ JE ZE NAKAZAL VSEBINO IN SMERI TEH SPREMEMB. KAJ SPREMEMBE PRINASAJO? ZA SOLSKI SISTEM IN ZA UČENCA?

EMIL ROJC: Spremembe bodo prinesle največ novega v srednje oziroma poklicno šolstvo in visoko šolstvo. Načelo izobraževanja iz dela in ob delu in načelo stalnega izobraževanja bosta bistveno menjala naravo sedanje enciklopedičnosti šol. Njihovo zaprtost, nepovezanost z delovnim procesom človeka in sedanjo dvotirnost med šolami, ki izobražujejo samo za delo, in onimi, ki pripravljajo samo za študij. Z odpravo te neustreznosti v sistemu šolstva bo le-ta prenehal prispevati k neupravičenemu socialnemu razliko-

V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU, KATERI USPEHI SO NAJVIDNEJŠI?

EMIL ROJC: Če se omejimo samo na vzgojo in izobraževanje, so vidni rezultati v ponovni uveljavitvi socialističnih idejnih smotrov vzgoje, tako v delu učiteljskih kolektivov, njihovih programih in metodah dela, v osnovni učni programov šol, v sistemu permanentnega usposabljanja učiteljev vseh vrst in stopenj s poudarkom na marksističnih osnovah pouka posameznih predmetov in v delu pedagoške svetovalne službe v okviru Zavoda za šolstvo SRS.

Težila smo tudi k širšemu vključevanju pedagoških delavcev v ZK in pri tem dosegli v posameznih sredinah dober odmev. Ponekod pa je še tudi prisotno nerazumevanje nujnosti tesnejše povezanosti vsega naprednega uč-

vanju med mladino. Brez perspektivnosti v razvoju posameznika v določenih poklicnih. Upošteval bo prednost prakse in delovnih izkušenj ob prehodu z dela na nadaljnje izobraževanje. Tako bodo zlasti otroci delavcev, ki so se v veliki večini odločali za poklicne šole, dobili več možnosti za izobraževanje in neoviran razvoj svojih sposobnosti.

V teh spremembah ne gre samo za sistem in oblike šolanja učencev, ampak tudi za spremembe notranjih odnosov v šolah. Učenec in študent dobivata z novo ustavo enakopraven položaj z učiteljem. Poudarjena je skupna odgovornost obeh za delo in rezultate šole. Tako opredeljujejo notranje odnose v šoli tudi osnutki kongresnih dokumentov. Da bomo to dejansko uresničili, bo potrebno premagati še pre-

cej ozkih gledanj, avtoritativnih in nedemokratskih odnosov, medsebojnega nezaupanja in neupoštevanja dejstva, da le zavestna odgovornost omejenih subjektov do vzgojno izobraževalnih funkcij šole lahko daje prepričljive vzgojne rezultate.

V PRETEKLEM OBDOBJU SMO NA POBUDO MEDOBCINSKEGA SVETA ZK CELJE POSTAVILI NEKAJ TRDNEJSIH TEMELJEV ZA SODELOVANJE IN SKUPNO OBLIKOVANJE RAZVOJNEGA PROGRAMA SREDNJEGA IN VIŠJEGA ŠOLSTVA NA NAŠEM OBMOČJU. KJE SMO NAPRAVILI NAJVEČJI KORAK?

EMIL ROJC: Velik korak je že v tem, da vemo, kaj družbenopolitične skupnosti celjskega območja in širša slovenska skupnost potrebujejo. Katerih kadrov primanjkuje in katere deficite lahko odpravimo z intenzivnejšim razvojem in širjenjem srednjega šolstva in z ustanavljanjem višjih šol. Pri tem govorita v prid naših prizadevanj resolucija skupščine SRS o srednjeročnem razvoju Slovenije, ki razglasa načelo političnosti in šolstvu, pa tudi že omenjena idejno-politična izhodišča za X. kongres ZKJ. Zato upravičeno pričakujemo poslednje hitre spremembe v povezovanju univerze in visokošolskega združenja z bazo, z gospodarstvom oziroma združenim delom v celoti. Približati moramo šolo mladini in zaposlenim delavcem povsod, kjer so za to možnosti, v obliki dislociranih enot, oddelkov, centrov ipd. Zal redki dosedanja primeri take prakse se dajejo spodbudne rezultate. Po tej poti bomo najučinkoviteje spreminjali sedanjo neustrezno socialno strukturo študentov.

IN KAJ MORAMO KONKRETNO STORITI NA CELJSKEM OBMOČJU?

EMIL ROJC: Na našem območju smo glede srednjega in višjega šolstva še pred velikimi in neodložljivimi nalogami. Naj jih samo nekaj omenim: samoupravno konstituiranje srednjega in višjega šolstva, povečanje kapacitet srednjih šol in domov za učence in skrb za stanovanje študentov. Odpravljanje velikega osipa v vseh šolah, zmanjševanje kadrovskega primanjkljaja v pedagoških vrstah, nadaljnja skrb za doseganje boljše kvalitete v vsebini in metodah dela naših šol. Zlasti v uresničevanju idejnih smotrov. In ne nazadnje — čimprej bomo morali verificirati naše načrte s širšim republiškim planom srednjega, višjega in visokega šolstva.

Da bi vse to dosegli, moramo se krepiti in poglobiti medobčinsko sodelovanje znotraj našega območja, zlasti pa spodbuditi njegovo široko odprtost v širši nacionalni kulturni prostor.

JOŽE VOLFAND

Šentjur

ZADOVOLJNI

VLADO GRDINA, odbornik občinske skupščine:

»Ko se poslavljamo od stariga leta, je prav, da naredimo kratek pregled del, ki smo jih opravili v letu 1973. Tako bomo lažje ugotovili, če je bilo to leto za nas uspešno, ali pa smo poslovali manj uspešno kot v preteklosti.

Pri pregledu gospodarskih uspehov se naj najprej ustavim pri novem obratu Elegenta v Šentjurju. Ta obrat, v katerem se je proizvodnja že pričela, je dal zaposlitev marsikateri nezaposleni ženi ali dekletu.

Tovarna lahke obutve je prav tako pričela z izgradnjo novih delovnih prostorov, v katerih bo tovarna lahko uvedla proizvodnjo na tekočih trakovih, kar bo omogočilo boljše in kvalitetnejše proizvodnjo, pa tudi boljše delovne pogoje.

Tovarna Alpos je letos izgradila obrat lakirnice in montaže.

Zaposlenost v občini je prav po zaslugi naštetih investicij narasla za 11 odstotkov.

Na področju družbenega standarda smo v občini nadaljevali z deli, začetimi v prejšnjih letih. Dokončali smo izgradnjo vrta in jasi v Šentjurju ter dočakali tudi otvoritev nove telovadnice. Dogradili smo 20 novih stanovanj, začeli smo tudi izgradnjo dveh stolpičev, v katerih bo leta 1974 kar 48 novih stanovanj.

Letos je bila končana elektrifikacija železnice na celnem območju naše občine, posodobili in obnovili smo tudi

vse tri železniške postaje. V Ponikvi smo istočasno izvršili tudi avtomatizacijo PTT omrežja.

Nadaljevali smo z izgradnjo in asfaltiranjem cest proti Planini in Dramijam. Pri izgradnji cest na Kozjanskem pa je letos sodelovala tudi mladina v delovni akciji. V Šentjurju smo začeli z izgradnjo vodovoda Skofja vas—Šentjur.

Ob koncu naj povem še, da pravkar končujemo elektrifikacijo zadnjega od 122 naselij, kolikor jih je občini, v vasi Vejice. Če torej bežno preletimo vse, kar smo v letu 1973 storili, lahko upravičeno trdimo, da smo storili veliko in da smo z dosežki zadovoljni. Želimo pa, da bi tempo razvoja 1974. ne popustil in da bi ob koncu leta lahko ugotavljali še večje uspehe.

Vsem občanom šentjurske občine želim mnogo uspehov v novem letu s posebno željo, da bi še naprej vlagali vse napore za hitrejši napredek tega predela naše ožje domovine.

Konjice

VSE ZA CESTO

Matevž Lubej: odbornik skupščine občine Slovenske Konjice, doma iz Loč pri Polččanah: »V Slovenskih Konjicah smo v tem letu uspeli doseči tisto, kar od nas zahtevajo ustavna dopolnila in osnutek nove ustave. Ne mislim, da smo rešili v občini vse probleme. To ne. Vendar pa smo storili precej. Zadnji mesec tega leta smo imeli veliko dela s tem, ko smo pripravljali statute v delovnih organizacijah in pa samoupravne sporazume med posameznimi temeljnimi organizacijami združenega dela. Še vedno pa nas čaka veliko dela, predvsem na področju stanovanjske izgradnje in otroškega varstva. Pri nas v Ločah bomo morali začeti resno razmišljati o graditvi vrta, saj varstvo potrebuje po naših izračunih že kakih 40 do 50 loških otrok. Na področju šolstva bomo morali dokončati telovadnico v Zrečah in zgraditi novo v Ločah.

Tudi za kulturne domove je premalo sredstev. To najbolj občutimo v Ločah, saj smo za kredit prosili tudi republiko, pa ni bilo odgovora. V naslednjem letu moramo v občini storiti marsikaj. Predvsem moramo dobro izpeljati volitve. Omeniti moram tudi

spremenjen način financiranja splošne in skupne porabe. V naslednjem letu bi morali storiti več tudi pri asfaltiranju cest, ki jih prevedemo brez zadrževanja. Zanimivo je, da ima cesta Slovenske Konjice—Loče tri pasove, ki so že asfaltirani in to v vsakih treh vseh, skozi katere pelje cesta. To so vasi Loče, Zreča in Draža vas. Če pomislimo, da je cesta Slovenske Konjice—Loče pravzaprav zelo prometna, saj pelje dnevno po njej kakih štirideset avtomobsov (v eno smer), potem bi morali v občini razmišljati tudi o rešitvi tega problema.

DAMJANA STAMEJČIČ

Ženine slečene misli

Skoraj polovični ženski zasedbi naših delovnih mest se imamo zahvaliti, da je naš standard visok. Tej trditvi najbrž ne bo nihče oporekal. V svetu nas v zaposlitvi ženske delovne sile nadkrilijo le Japonska.

Japonske žene ne poznamo veliko. Vsekakor pa je zrasla v naši predstavi drugačna, kot si jo danes lahko zamišljamo za delovnim strojem. Stoletja je bila vkovana v tradicije doma, zato je njen skokovit prehod iz azijskega fevdalizma v ekstenzivni kapitalistični svet na pragu zadnjega stoletja osupnil ves svet. Tako kot se je v zadnjih desetletjih japonska žena z neznansko hitrostjo zaposlovala in prevzemala delo za stroji, pa ni uspela duhovno rasti. Ognjišče je zamenjala s strojem in številčno obogatila statistiko žena v službenem razmerju.

In tu je tudi naš pomislek. Po številčnosti se japonski ženi približujemo. In bojimo se, da tudi v pomisleku, ki smo ga navedli — da številčnost žena v službenem razmerju še ni zanesljivo znamenje naprednosti. Kaj pa izobrazbena stopnja in vseplošna duhovna razvitost ženske v delovnem razmerju? Če se s tem merilom lotimo naših razmer, bomo kmalu ugotovili, da je izobrazbena raven žena niska.

Nihče najbrž ne bo oporekal trditvi, da je težnja po materialnem in duhovnem osamosvajanju žena zgolj emancipacijska gesta. Čas je s takimi pomisleki že opravljen, a pomisli, še vedno obstajajo, le globlji so. Koliko žena jih lahko uresničuje, koliko jih skrbi za svojo izobrazbo? Kaj ni njena osamosvojitve povezana samo z materialnim ugodjem, da pomaga dvigovati družinski standard? Ker je dohodek enega samega družinskega člana premajhen in ker si v potrošniški mrzlici želimo vedno več? Zato je pogosto primorana iskati zaposlitve, četudi je za njo neprimerna. Vedno več? Zato je pogosto vori za to trditve. In v tem je naš pomislek, da jo izrabljamo, čez mero utrujemo, odtegujemo družini, namesto da bi jo usposobili za kaj več kot za delavko z mezno miselnostjo. Njo, ki podpira tri vogale v hiši in zadnjega pol...

V delovnih organizacijah napredujejo samo moški, redke so žene, ki se šolajo, nadaljujejo in izpopolnjujejo proces duhovnega osamosvajanja. Delavka ostaja delavka za strojem in sohranilka družine. Marsikatera žena s takim položajem ni zadovoljna, saj taka, z nizko kvalifikacijo, je komajda na boljšem, kot če bi ostala doma. Visokokvalificirana uslužbenka ima več možnosti, da priha domov manj utrjena kot ona iz stroja. To kažejo tudi zdravniške statistike, ki govore proti hudi obremenitvi žena z nizko kvalifikacijo.

Razmislimo, malo v tej smeri, pa le tako, da jo ne bomo s širjenjem duhovnega obzorja (šolanja, prekvalifikacije) še bolj obremenjevali. Tako, da ji bomo breme odvzeli, ne dodali... in to razumeli.

ZDENKA STOPAR

V vsak dom
NOVI
TEDNIK

Celjska ZK

ČEDALJE VEČJE AMBICIJE

V ponedeljek so celjski komunisti na volilni konferenci ocenili dveletno partijsko dejavnost in prizadevanja. In prizadevanja, da se ZK notranje utrdi in se polneje uveljavi v samoupravnem in družbenem življenju celjske občine. Za sekretarja komiteja je bil na konferenci ponovno izvoljen Stane Seničar. Zeleli smo, da odprto odgovori na nekaj vprašanj, ki se dotikajo celotnega življenja občine Celje.

Če zadnji dve leti ocenjujemo celjsko življenje glede na angažiranje ZK, kaj bi morali povzeti? V splošnih družbenih gibanjih in na posameznih področjih, na primer v gospodarstvu, šolstvu, kadrovske politiki in drugod.

STANE SENIČAR: V teh dveh letih se je v ZK marsikaj spremenilo. Celjski komunisti smo bili že prej povezani z življenjskimi interesi delovnih ljudi. Znotraj ZK pa smo dosegli še večjo enotnost. Postrčili smo odgovornost in se delovno usmerili na temeljna družbena področja — v samoupravljanje, gospodarstvo, socialno politiko. Zavzeli smo jasna stališča in si zadali čvrste cilje. Ob njih so se združili vsi družbeni dejavniki v občini. A zdi se mi najpomembnejše, da smo dosegli več samozaupanja. Vsi občani. V preteklosti nas je obdajalo vse preveč črnoglednosti. Največ nam bo koristilo spoznanje — zanašajmo se na lastne moči. Moram reči, da doslej nismo dovolj znali izkoriščati bogatega političnega in tehnološkega kapitala, ki se je nabral v delavskem centru, kot je Celje.

Večja enotnost, jasnejši načrt v okviru srednjeročnega načrta občine, povezanost znanja in dela delovnih ljudi, to nam že sedaj daje prve rezultate.

Kateri so najočitnejši konkretni rezultati? In kje še zastajamo?

STANE SENIČAR: V Celju so precej neugodna struktura razmerja v gospodarstvu.

Delež industrije je v družbenem proizvodu in dohodku močno upadal. Letos je prvič več letih spet v porastu. Dalje — pozitivne so integracije v Celju, v slovenskem in jugoslovanskem prostoru (ITC, Zlatarna, EMO, Aero). Celjsko gospodarstvo se močno odpira. Nekatere sanacije so uspešno končane oziroma začete (Cinkarna, Zelezarna, EMO). Izvoz je letos za 46 odstotkov večji kot lani. Zaustravljam ekstenzivno zaposlovanje in zahtevamo boljše izkoriščanje znanja, saj imamo v Celju skoraj 2000 ljudi z visoko in višjo izobrazbo. Omeniti moramo še precejšnje spremembe v šolstvu, v stanovanjski izgradnji in otroškem varstvu.

Napredek vidim v ambici-

jah, v večjem poletu in v konkretnih načrtih, ki jih imajo organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti in druge dejavnosti v občini. Pri starem ostajamo v naslednjem — še vedno je premalo nosilcev, ki bi se na delovnih mestih še bolj skrbno in odgovorno zavzeli za uresničevanje načrtov. Za afirmacijo pobud.

Med glavne značilnosti družbenega in političnega življenja v zadnjih dveh letih moramo v Celju šteti mnoga samoupravna presnavljanja, krče in nasprotja, ki jih je ZK učinkovito razreševala. Doživeli smo nekaj samoupravnih pretresov, a ZK je vztrajala. V čem je kakovost take samoupravne politike, ki ne skriva nasprotij. Se ne

solidaritira z željo po »zataškankanju« konfliktov, čeprav bi zaradi splošnih razlogov komu bilo to všeč.

STANE SENIČAR: V Celju smo se dobro zavedali, da le razvito samoupravljanje lahko omogoči preseganje zastojanja na mnogih področjih. Prepričani smo, da lahko večjo produktivnost, boljše tehnološko organiziranost in poslovnost dosežemo delovni ljudje sami in da tudi sami delijo in usmerjajo ustvarjeni dohodek. Ne pa kdo v njihovem imenu. Zato ni res, kot se je kazalo navzven, da se borimo samo zoper negativne pojave v samoupravljanju (EMO, Aero, Cestno podjetje). Temveč smo gradili nove samoupravne odnose, kjer smo se nujno srečali z nosilci, skupinami ali posamezniki, ki so hoteli ohraniti svoje pozicije.

Slišimo mnenja, da je tehnokratska miselnost še vedno prisotna v nekaterih celjskih organizacijah združenega dela.

STANE SENIČAR: Če je, ima nedvomno manjše šanse, da postane prevladujoč družbeni odnos. Tisti, s katerimi smo imeli konfliktno situacijo, in tisti, s katerimi še danes vodimo konkretne bitke, so nam zamerili glede na prakso drugod, kakaj v Celju tako zaostrujemo dosledno spoštovanje samoupravnih pravic in čistih odnosov. To je bilo značilno v celotnem obdobju sprejemanja ustavnih dopolnil. Celo iz vrst članov ZK smo slišali kritiko, naj nikar ne hitimo, naj ne bomo tako dosledni pri uvajanju novih odnosov. Vendar spremembe v zavesti delovnih ljudi, njihova večja medsebojna povezanost in boljši gospodarski rezultati kažejo, da smo imeli prav. Zahtevamo od nas, da smo nepopustljivi tudi v prihodnje.

Rezultati, ki ste jih navedli, spreminjajo dosedanje življenje celjskega delavca in

občana. Kako živita v tem trenutku?

STANE SENIČAR: Celjski delovni ljudje smo usodno povezani z razmerami v treh največjih delovnih organizacijah — EMO, Cinkarna, Zelezarna. Tu gredo stvari na bolje. Torej je naš jutri bolj, bolj zanesljiv. Dejstvo, da vseh rednih potreb o obstoječih razmerah ne moremo v celoti uresničevati, smo delno predrugačili s solidarnostjo. Vemo za uspehe v otroškem varstvu, šolstvu, stanovanjski izgradnji. Dvigovanje smo začeli osebne dohodka. ZK je dobila v Celju ugled predvsem zato, ker je bila v politiki in akciji usmerjena k človeku. A zavedamo se, da nismo še zadovoljno uredili vrste problemov s področja družbenega standarda.

Omenjate družbeni standard. In konec leta. Vsi naj bi bili nekam bolj razpoloženi. Odgovorite še na eno manj partijsko vprašanje. Kako ocenjujete družabno življenje v celjski občini?

STANE SENIČAR: Celjski smo veseli, sproščeni ljudje. Pripravljani na zabavo. Menim, da družabno življenje v Celju ni dobro organizirano. Premalo imamo kakovostnih prireditvev. Premalo smo vključeni v slovensko in jugoslovansko zabavno življenje. Ni ustreznih prostorov, zato nestrpno čakamo na dvorano pod Golovcem. Zalostno je, da starejše in mlade da nobena restavracija ali hotel nima redne plesne glasbe. V Celju je razvitih dovolj raznovrstnih dejavnosti — od zborov do ansamblov. Vendar ni nobenega sposobnega organizatorja ali povezovalca teh dejavnosti. Naši pogledi so usmerjeni in izgradnjo dveh družbenorekreativskih centrov — Golovec in Teharje. Tam bomo lahko bolj organizirano in kakovostno preživeli naš prosti čas. Vsem nam v Celju želimo, da v novem letu to dosežemo.

JOZE VOLFAR

Slovenske Konjice

PRIZNANJA ZA SODELOVANJE

V petek je bila v Slovenskih Konjicah svečana akademija, na kateri je komandant partizanskih enot konjiške občine Franc Ban podelil priznanja in odlikovanja pripadnikom partizanskih enot in drugim občanom za aktivno sodelovanje na področju organizacije, vzgoje in urjenja ter materialnega oskrbovanja partizanskih enot na področju občine. Priznanja I. stopnje je dobilo 45 pripadnikov partizanskih enot in občanov, priznanja II. stopnje 12, priznanja III. stopnje pa je dobilo 16 družin za sodelovanje s partizanskimi enotami v času vzgoje in urjenja. Občinski odbor Zveze rezervnih starešin pa je svojim članom podelil osem plaket za aktivno delo.

Poiskala sem Franca Omerza, majorja Dobrosava Zivkovića in inženirja Franja Tepeja in jih povprašala o njihovem delu na področju organizacije in vzgoje partizanskih enot v občini Slovenskih Konjic. Vsi trije so namreč prejeli priznanje I. stopnje za aktivno delo.

Franco Omerza: »Od leta 1957 do 1965 sem bil aktiven podoficir v JLA. Po demobilizaciji sem prišel v Slovenske Konjice, kjer sem se aktivno vključil v delo rezervnih starešin. Postal sem tudi sekretar občinskega odbora rezervnih vojaških starešin in moja naloga je, da aktivno sodelujem na področju organizacije partizanskih enot v občini. Danes sem bil za svoje delo nagrajen z zlatim priznanjem I. stopnje in s srebrno plaketo zveze rezervnih starešin Slovenije. Že prej sem bil odlikovan kot aktivni starešina v JLA. Priznanja mi vsekakor veliko pomenijo, saj so to priznanja za moje delo.«

Dobrosav Zivković, major: »Današnje priznanje I. stopnje za aktivno delo pri organizaciji in urjenju partizanskih enot sem dobil zato, ker sem aktivno sodeloval z vojaškimi obvezniki iz Slovenskih Konjic. Sem namreč aktivno vključen v Slovenski Bistrici, vendar partizanske enote v konjiški občini tesno sodelujejo z našim garnizo-

Franco Omerza

Dobrosav Zivković

Franjo Tepej

nom. Zdi se mi, da lahko primer takega sodelovanja služi za zgled vsem občinam. Kot aktiven major lahko rečem, da rezervne starešine v Slovenskih Konjicah uspešno izvršujejo svoje naloge in da smo z njihovim delom zelo zadovoljni. Upam, da bo naše sodelovanje še tako uspešno kot doslej.«

Franjo Tepej, inženir: »V Slovenskih Konjicah smo razvili koncept splošnega ljudskega odpora tako široko, da imamo pravzaprav vsi občani zasluge pri tem. Izpolnili smo prvi del obrambnih priprav in težili za tem, da bi narodno obrambo podružbili. Naš cilj bo dosežen takrat, ko bodo koncept splošnega ljudskega

odpora sprejeli vsi ljudje, od mladine, do prebivalcev Slovenskih Konjic in kmetov. V oktobrskih taktičnih vajah partizanskih enot smo videli, da so ljudje lepo sprejemali partizansko vojsko, če so sprejemali pomeni, da je njihova in če je njihova, je naš cilj dosežen.«

DAMJANA STAMEJČ

Zdravstvo

NA VRSTI JE VOJNIK

Celjska zdravstvena služba je že dalj časa utesnjena. Vzrokov za to je več. Kljub temu, da so ponekod zgradili nove zdravstvene postaje, vedno bolj narašča število prebivalcev, ki bi radi urejeno zdravstveno varstvo. S takimi željami se soočajo tudi zdravstveni delavci, ker bi radi delali v urejenih razmerah.

Z utesnenostjo se srečuje osrednji zdravstveni dom v Celju, ki ima svoje upravne prostore locirane zunaj matične hiše, kar ni prijetno.

Zelo so bile kritične razmere v zdravstveni postaji v Dobrni. Kot vemo, je denar za

temeljito adaptacijo zdravstvene postaje v Dobrni že odobren, potreben bo le še animator, ki bo vso stvar spravil v tek.

V Laškem bodo prihodnje leto morali začeti z gradnjo zobozdravstvene postaje, ker so dosedanjí prostori po letni poplavi neuporabni.

V izredno slabih razmerah deluje tudi zdravstvena postaja v Vojniku, ki ima svoje prostore v stanovanjski hiši.

Zadnja leta se kraj zaradi ugodne lege hitro razvija in priseljevanja je izredno veliko. Tak razvoj terja od organizatorjev zdravstvene službe

nove naloge zdravstvene zaščite prebivalcev. Ze danes skrbi zdravstvena postaja Vojnik za 7000 prebivalcev, kjer je vključenih 750 predšolskih otrok in preko 1200 šolskih otrok, ki so razporejeni na šestih šolah.

V letu 1972 je v tem okolišju umrlo 66 ljudi, živorojenih pa je bilo 102. Vitalna statistična bilanca kaže na ustaljenost prebivalstva in na priseljevanje.

Ce pa bi zdravstvena postaja Vojnik razširila svoj teritorij na oddaljene kraje (Šmartno z okolico, Zadobrava, Ljubečna, Skofja vas), ki koristijo zdravstveno var-

stvo v Celju, potem bi število zdravstvenih varovancev naraslo na 10.000.

Ker je potrebno razmišljati v tej smeri, to se pravi, da se bo Vojnik razvijal dalje in vedno bolj, odpade misel na adaptacijo zdravstvene postaje v Vojniku. Potrebna je novogradnja zdravstvene postaje za 12.000 ljudi. Prva predvidevanja kažejo, da bodo z gradnjo nove zdravstvene postaje pričeli naslednje leto. Ze danes pa moramo razmišljati tudi o kadru (vsaj dva zdravnika), tej rak rani celjske občine.

ZDENKA STOPAR

TURIZEM

ŠE VEDNO V HRIBE

Drago Ocvirk je najstarejši član planinskega društva Zabukovica. Ima 82 let. Na planinskem srečanju pri koči, ki je imenovana po njem — Dragov dom — je prejel častni zlati znak Planinske zveze Slovenije.

»V planine rad hodim že od mladih let. Na Triglavu sem bil štirikrat, zadnjič, ko mi je bilo 77 let. Na Hom se vedno rad grem. Razlika je le v tem, da zdaj porabim za to pot veliko več časa kot nekoč.«

Navzlic častitljivi starosti je ohranil živahnost in veselje. Gore ga še zmeraj prevzemajo.

Foto in tekst: Tone Tavčar

Šmarje pri Jelšah

NAPORI NISO ZASTONJ

JE V PRAZNIČNI IZDAJI PAVEDAL ODBORNIK SLAVKO ŠKET

Teško je govoriti o tem, kaj je letos največji dosežek v naši občini. Karkoli se je delalo, je pomembno in veliko in — kar je najvažnejše, potrebno. Nekateri menijo, da so to dislocirani obrati, drugi, da ceste in tretji, da je bilo najbolj potrebno razvijati kmetijsko proizvodnjo in ji dati mesto, ki bi ga po vseh pravih morala imeti. Mnenja so torej različna in vsaka po svoje tudi utemeljena.

Osebnostno mislim, da je najnujnejša za neko občino dobro razvita infrastruktura. Na tem področju smo delali dolga leta z večjim ali manjšim uspehom. Sedaj, ko nam gre do roke še banke, da o naporih občanov samih niti ne govorim, je veliko bolje. Infrastruktura je

imela v naši skupščini takorekoč vsakokrat, kadar smo zasedali, svoje stalno mesto. Ni minil niti mesec dni, da ne bi govorili o tem problemu. To je tudi razumljivo: infrastruktura pogojuje vse ostale dejavnosti, za katere se prav tako trudimo, da bi jih razvili v čim večji možni meri. Menim, da ima naša občina dobre pogoje za razvoj živinoreje, ki bi lahko imela pri nas prav takšno mesto, kot ga ima v razvitih agrarnih državah. Brez razvite infrastrukture to ne gre in zato je naša tendenca v to smer razumljiva iz več razlogov.

Dolga leta smo se otepali s problemom, kako sanirati naše šolstvo. Večina šolskih zgradb je bila neprimernih, tiste pa, ki so bile kolikor toliko dobre, recimo raje ohr-

njene še iz avstroogrskih dni, so postajale premajhne in za celovito pedagoško delo prav tako neprimerne. Morali smo graditi, večji rezultati pa so se pokazali šele letos, ko lahko rečemo, da skoraj ni kraja v občini, ki bi ne imel prenovljene ali celo nove šole. Ne rečem, da je problem v celoti odpravljen lahko pa trdim, da je najhuje za nami.

Rdeča nit našega razvoja pa mora biti prav infrastruktura. To je po mojem najpomembnejše, saj smo še pred leti imeli na tem področju prav nemoogoče pogoje. Trenutno gradimo na več koncih občine, čeprav ni mnogo kilometrov, vendar smo zadovoljni s tem, kar je. Ne moremo pa biti s tem, kar je bilo.

MST

Celje

DOSTI USPEHOV

PRAVI VLADO TOMŠIČ, ODBORNIK ZBORA DELOVNIH SKUPNOSTI CELJSKE OBČINSKE SKUPŠČINE

»Teško bi razporedil uspehe po vrstnem redu, ki smo jih dosegli letos v celjski občini. Sicer pa ne gre za tak vrstni

red in s tem za pomembnost, marveč veliko bolj za nekatere misli, ki se porajajo ob vprašanju — kaj smo dose-

gli in na kaj smo lahko ponosni. Tega je veliko.

Izredno pomemben je začetek preobrazbe zastarele celjske industrije. Novi objekti napovedujejo boljše čase ne le za prizadete kolektive, marveč za vso občino. Letos je bila na vrsti cinkarna, ki je izročila namenu novo tovarno za proizvodnjo titan dioksida. Z novimi proizvodnimi obrati se letos ponašajo še pri Libeli, zatem pri Avto Celje, Ceste-kanalizacije.

Tudi terciarni sektor gospodarstva je dosegel lepe uspehe. Velja predvsem za goštinstvo. Obnovljena Celefa in Evropa, pa Koper in drugi. V trgovini se je zlasti uveljavila Moda, ki je obnovila poslovalnico Stari trg ter na novo odprla trgovino za mlade. Slovenijales je izročil namenu nove skladiščne prostore v Medlogu.

Celjani smo lahko ponosni na krajevni samoprisepek in na rezultate, ki jih daje. Iz tal rase nova osnovna šola na Otoku. Prav tako so se pričela dela pri gradnji pri-

zidka nove šole v Vojniku. V tem času smo dobili tudi nov otroški vrtec na Otoku. Skratka, solidarnost daje izredne rezultate.

In komunala! Letos sta bila zgrajena oba mosta čez Savinjo pa most v Ivenci. Mnoge ceste in ulice so dobile asfaltno preobleko, nekatere na novo, druge na dotrajano podlago. Polaganje vodovodnih in plinskih cevi skozi mesto je uspešno za nami. Tudi to je izredno pomembno delo, četudi smo se zaradi razkopanih ulic marsikdaj pritoževali.

V celotni okvir je treba dati javna in carinska skladišča.

In končno naj v tej kratki oceni letošnjih uspehov ne ostane tisto delo, ki so ga delovni ljudje celjske občine opravili pri uresničevanju ustavnih dopolnil.«

Mozirje

KREPITEV PARTIJE

Na volilni konferenci v Mozirju, bila je pretekli tork, so za političnega sekretarja komiteja občinske konference ponovno izvolili Matevža Požarnika.

Konferenca, referat o delu komunistov je imel Matevž Požarnik, je kritično ocenila dosedanje delo ter pri tem opozorila na vidne uspehe v občini. Gospodarstvo je storilo pomemben korak v razvoju vedno več je novih delovnih mest, zaustavljeno je odhajanje ljudi v tujino, vidno pa se je izboljšala tudi struktura zaposlenih. Dokaz

enotnost ljudi sta tudi dva izredno uspeša referenduma. Najpomembnejše pri tem pa je, da je po Pismu tovariša Tita Zveza komunistov tudi v mozirski občini močno pridobila na ugledu, saj se je v njene vrste na novo kar v zadnjem obdobju vključilo 37 novih članov, od tega 15 iz neposredne proizvodnje.

Krepitev Zveze komunistov pa pomeni tudi krepitev vseh naporov delovnih ljudi te občine, da bi tudi v bodoče še hitreje napredovali kot so doslej.

B. S.

DOBRNI VSO PODPORO

V sodelovanju z občinsko konferenco Zveze komunistov je kolektiv zdravilišča na Dobrni pripravil posvet gospodarskih strokovnjakov in prednje razgrnil načrt ne samo o graditvi novega hotela, marveč sploh o bodoči urbani ureditvi središča zdraviliškega kraja.

Ni naključje, da je pobuda zdraviliškega kolektiva naletela na splošno pobudo, četudi je na dlani, da gre za večji obseg del, za preustavitev ceste, ki se zdaj zajeda v zdraviliški kompleks pa tudi za ureditev nekaterih drugih komunalnih problemov, med katerimi je prav tako modernizacija ceste čez Zlateško klanec, ceste med Crnovo in Dobrno.

SILVESTROVANJA

Med organizatorje prireditelj ob zaključku leta se je tik pred zdajci uvrstila tudi celjska turistična zveza, ki pripravlja prijetno silvestrovanje v prostorih Narodnega doma v Celju. Vstopnina 50 din. Vse kaže, da je to začetek tradicionalnih družabnih prireditev ob zaključku leta.

Osip - zlo časa

V celjski občini so v preteklih dneh na dveh sejah razpravljali o učno-vzgojnih rezultatih. Najprej so o tem razpravljali ravnatelji, zatem pa še člani sveta za šolstvo. Razpravljalci so načeli vrsto pomembnih vprašanj, saj je bilo gradivo Zavoda za šolstvo — organizacijske enote v Celju — izredno obsežno in temeljito. To pot bi se ustavili samo pri osipu, ki je za vse vrste šol v Celju še vedno izredno visok.

Tako je na osnovnih šolah ob približno 7000 učencih osip še vedno skoraj 25 odstotkov, kar pomeni, da ne izdelava več kot 1700 učencev od vpisane generacije v vseh razredih osnovne šole. To pomeni, da v osmih letih obsodimo 1700 naših otrok na težka, nekolitirana dela, ki jih bodo spravljalji vse življenje, saj je od teh le malo takšnih, ki se kasneje dopolnilno izobražujejo in nadoknadijo izgubljeno iz mladih let. Na srednjih šolah je vsako leto okrog 400 ponavljavcev, na višjih in visokih šolah pa je študij študentov dolg. Da o tistih, ki sploh ne končajo, ne govorimo. V Celju imamo sedaj podatek, ki nam pove, da je od 305 vpisanih študentov leta 1967 končalo v petih letih svoj študij le 52 študentov, kar pomeni, da jih je v osipu ali z minimalnim možnostmi, da bodo končali, kar 13 odstotkov!

Ko tako zasledujemo in primerjamo podatke, ki kažejo na strahotno škodo, ki zahaja iz osipa, lahko ugotovimo, da se o osipu, opozorilnih nanj in podobno sliši že več let. Napravljene so bile številne analize. V Celju so pripravili celo posebno študijo. Na osip so bili opozorjeni starši in učenci, učitelji, veliko je bilo povedane preko tiska in raznih organov, tako da nihče ne more trditi, da prvič o osipu ne govorijo, in drugič, da zaradi teh izredno širokih prizadevanj ne bi bili opazni premiki v izboljšanju stanja. Toda zudeva se zatika, osip se zmanjšuje prepočasi, problem je na površju, ko upotajamo pomanjkanje kadrov, ko načrtujemo kadre, ko razpisujemo.

Vzrokov za osip je brez števila. Naštevamo lahko pravične, pa tudi krivične. Objektivne in subjektivne. Vihče pa ga ne bo mogel večjem obsegu odpraviti tako kot učitelj. Učitelji imajo veliko odgovornost in tudi breme. Učitelja ne siliti v to, da bi bil manj strog, zahteven, da bi kar tako, počez zmanjševal obseg znanja. Siliti ga je treba v isto smer, da bo izločal stvarine, ki preobremenjujejo spomin, privajal naj bi učence na samostojnost, se do sporov za enotne kriterije predvsem v resnici, ne samo z načeli in prikrivanjem, spremenil odnos do subjektov, do učenca, dijaka, študenta. Dolžnost učitelja je, da je prizadeven, angažiran in prepričan v to, da mora razpisovati za boljše življenje čimveč mladih, da bodo imeli boljši kos kruha, saj bodo le tako in preko teh prizadevanj sodili mladi, ko odrastejo, naše sedanje delo, trud in prizadevanja. Ex ka- rda učenja in vseh ravneh del samo škoduje.

J. ZUPANCIC

Mešani pevski zbor Kovinotehne med nastopom za upokojence.

(Foto: B. Stamejčić)

Veseljje v petju

V Kovinotehni že več kot leto dni deluje mešani pevski zbor, ki ga uspešno vodi znani laški zborovodja Julij Gorič.

V Kovinotehni so že pred časom razmišljali o poživitvi kulturne dejavnosti. Ko so razmišljali tudi o tem, kako bi poživili srečanja in stike s poslovnimi partnerji, se je končno porodila misel o ustanovitvi pevskega zbora. Zanimanje za pevski zbor je raslo in tako ima danes pevski zbor Kovinotehne 26 članov. V kolektivu so imeli za svoj zbor veliko razumevanja. Podjetje je kupilo klavir, ki olajšuje vadbo, članom zbora pa so kupili tudi enotne obleke.

Zbor ima za sabo že vrsto nastopov. Razveseljivo je, da so jih na vseh nastopih lepo sprejeli. Sicer pa to ni čudno, saj je pevski zbor Kovinotehne glasovno bogat in uigran. Najlepši spomini vežejo člane zbora na njihov nastop v Požarevcu. Tam jih je poslušalo preko 400 občanov, ki so navdušeno sprejeli slovensko ljudsko pesem. Zbor je nastopil tudi na nedavnem med-

občinskem pevskem srečanju v Zrečah, kjer je komisija pohvalno ocenila njihovo petje. Zbor redno vadi in nastopa na raznih prireditvah, ki jih pripravlja Kovinotehna. Tako so peli na sindikalnem pikniku, zapeli so mladini na Petričku. Nedavno so peli na sprejemu, ki so ga pripravili za upokojence. Ob vseh pomembnih praznikih pa zbor zapoje kolektivu.

Pevski zbor Kovinotehne se je predstavil že tudi širši celjski javnosti. Ob proslavi Dneva republike je pel v Narodnem domu. Priznanje, ki jim ga je z dolgotrajnim aplavzom dala publika, je vzpodbuda za vse člane zbora.

Julij Gorič je s svojim zborom že sestavil plan dela v zimskem obdobju. Pozimi bo zbor prenehal nastopati. Člani zbora bodo veliko vadili in skušali do pomladi nastudirati obsežnejši repertoar narodnih, partizanskih, borbениh in umetnih pesmi. Ko bodo nov repertoar res brezhibno obvladali, se bodo celjskemu občinstvu predstavili s samostojnim koncertom.

Člani zbora so nam povedali, da vlada v kolektivu izredno razumevanje za delo zbora. Res škoda je, da tudi v drugih delovnih organizacijah ne skušajo približati svojim delavcem kulture na tak način.

DAMJANA STAMEJČIĆ

Prejšnji teden so v foyerju Slovenskega ljudskega gledališča v Celju odkrili doprsni kip zaslužnemu kulturnemu delavcu, Fedorju Gradišniku. Pokojni magister ima največ zaslug za profesionalizacijo celjskega gledališkega ansambla. Na sliki profesor Gustav Grobelnik čestita igralcu Janezu Bermežu ob odkritju kipa, ki ga je dobila v varstvo gledališka hiša. Doprsni kip je delo akademskega kiparja Cirila Cesarja.

Foto: V. BERK

Ob 10-letnici pevskega zbora Društva upokojencev je zbor pripravil v Narodnem domu proslavo, na kateri je sodeloval tudi pevski zbor »Tone Tomšič« iz Strmca. Pred nabito polno dvorano sta ob koncu proslave zbora nastopila skupaj.

(Foto: B. Stamejčić)

Ipavci na gramofonski plošči

Pred nedavnim so se v Sentjurju sestali člani pripravljalnega odbora za izdajo gramofonske plošče z zborovskimi skladbami skladateljev Ipavcev. Pod vodstvom redaktorja plošče prof. Cirila Cvetka so sklenili, da bodo že do konca marca posneli, septembra pa izdali veliko ploščo z zborovskimi skladbami Gustava, Benjamina in Josipa Ipavca. K sodelovanju so povabili mešani zbor RTV Ljubljana ter moški komorni zbor iz Celja, moški zbor »Slava Klavoras« iz Maribora in domači moški zbor »Skladateljev Ipavcev«. Domentli so se, da bo imela plošča na eni strani posnetke moških zborov, na drugi strani pa mešanih in ženskih zborovskih skladb. V prodajo bodo dali 1500 izvodov, pri tem pa nameravajo zainteresirati tudi Slovensko izseljeniško matico ter Zavod za šolstvo.

Sklad skladateljev Ipavcev je tako poskrbel že za izdajo druge plošče s skladbami skladateljev — sentjurskih rojakov. Prva plošča s samospevi in »Serenadov«, ki so jo izdali pred dobrim letom dni ob priliki odkritja spomenikov, je že pošla. Sklad pa pripravlja za prihodnje leto še nekaj drugih akcij: proslavo 100-letnice rojstva Josipa Ipavca, odrski prikaz pantomime »Možiček«, srečanje pevskih zborov, simpozij o Rifniku itd. Skratka »Sklad skladateljev Ipavcev« se je namenil na široko razprostrti paleto svoje dejavnosti, s katero bo gotovo obogatil kulturno življenje ne samo v kraju in občini, ampak celo v širšem slovenskem prostoru.

-ed

ZKPO

Področna združenja

Na lanskoletnem srečanju odraslih pevskih zborov osmih občin celjske regije v Zrečah je bilo ustanovljeno področno združenje odraslih pevskih zborov. Namen združenja je med drugim, da nudi strokovno pomoč odraslim pevskim zborom, posebno onim na podeželju, kjer resno primanjkuje zborovodij. Znano je, da nekateri vadijo po dva ali po tri zборе v različnih krajih. V zadnjih dveh letih je petje najštevilnejša oblika kulturnega udejstvovanja. Dokaz za to so novi zbori širom celjske regije in to od Tepanja v konjiški občini preko Strmca do Kovinotehne in Nivoja v Celju. V Slov. Konjicah so hoteli pred nedavnim ustanoviti celo konjiški učiteljski pevski zbor kar je področno združenje odsvetovalo, trdeč, da se naj učitelji, ki žele peti, vključijo v obstoječe pevske zборе. Posvod jih bodo prav gotovo v veseljem sprejeli. Kako po-

trebno je bilo ustanoviti možno organizacijo, ki naj med občinami poveže pevske zборе, je pokazalo letošnje medobčinsko pevsko srečanje odraslih pevskih zborov v Vitaju in Zrečah. Zbralo se je kar 21 pevskih zborov, ki so navduševali poslušalce z lepimi melodijami. Teh 600 pevcev se je zbralo na poziv področnega združenja za celjsko območje. Pred tem pa so taka srečanja vodili večinoma občinski sveti ZKPO.

Tudi dramatikci so se združili v področno združenje dramatskih skupin s sedežem v Celju. Združujejo dramske skupine od najmlajših v osnovnih šolah, do odraslih v Svobodah in PD. Združenje nudi vsakršno pomoč pri predstavi dramskega dela. Svetuje pri izbiri, prireja seminarje za režiserje in medobčinska srečanja. Amaterskim skupinam tudi gledališke predstave poklicnega gledališča v Celju s komentar-

jem. Vedno več, posebno mladih ljudi, aktivnih v dramatikci se poslužuje te ugodnosti. Nova spoznanja prenašajo v svoje dramske skupine.

Da bo moč izvesti in uresničiti plan razvoja kulture na širšem celjskem območju, je nujno, da se osnuje medobčinska zveza kulturno prosvetnih organizacij. Ta bi imela nalogo, da planira večje kulturne akcije v različnih krajih, da bi združevala finančna sredstva in vodila načrtno delo za približevanje kulturnih dobrin prejšnje in sedanje dobe delovnim ljudem. Zelja za ustanovitev medobčinske organizacije je prisotna pri večini delavcev v kulturi. Ima pa tudi nasprotnike, ki trde, da bodo z ustanovitvijo okrnjena samoupravna interesna prizadevanja v kulturi znotraj občinskih mej.

SODIN KONRAD

s temi kuponi kupujejo naročniki DELA ceneje že v mnogih trgovinah

Piše:

BERNI STRMCNIK

Ni še dolgo tega, ko so se otroci partizanskih Dobrovelj vsak dan, ob soncu in dežju, ob viharjem vremenu in v snegu čez koleno, podajali v šolo v dolino. Eni so odhajali v Braslovče, drugi v Nazarje, na severno stran. Kamor je pač bilo bližje. Ure in ure so v hladnem snegu stopicale otroške noge, hiteč proti hiši učnosti, dan za dnem, leto za letom...

Pa so ljudje strnili glave. Ne prvič in ne zamen. Cesta na Dobrovlje je pričela dobivati svojo današnjo podobo. Niso je brez razloga imenovali »Partizanska cesta«, kajti tako kot je borba naših pogumnih partizanov prinesla svobodo in novo življenje, tako je Dobrovelčanom tudi cesta prinesla novo življenje. Da, povsem novo življenje, ki se v marsičem razlikuje od tistega izpred dobrih dveh let. Ko je bila cesta gotova, je bil iz sredstev samoprispevka občanov kupljen še kombibus, ki že dobro leto prevažata otroke z vrha Dobrovelj k pouku v dolino. Na vožnjo z njim pa sem se podal tudi sam.

Kot poklicni voznik najmanj osemdesetdesetnega mercedesovega avtobusa, tako nekako se je Renko poskočno in veselo zavijal skozi svoja vrata na šoferski sedež pritlikavega avtobusa svetlo zelene barve, prav takšne, kot so spomnili vrščiki dobroveljskih smrek. »Ajde otroci, malo se bo treba stisniti, imamo goste, pa še nekaj odraslih gre z nami!« je razlagal Lovro Strnad, ki ga domačini raje okrajšano kličejo kar Renko. Komaj je mladež iz Topovelj in Pariželj poskakala iz minibusov, že se je vanj natrilo otrok in odraslih z Dobrovelj. Stlačil sem se na prednji sedež za voznikom in že smo se zapeljali.

V Letušu so se pridružili še otroci nižjih razredov in kmalu se je nabilo poln avtobus (saj bi zapisal, koliko nas je bilo v njem, pa zaradi tega, ker zna tole reportažo prebrati tudi kakšen miličnik, ne smem!) počasi in vztrajno zašli v strne klanec dobroveljske »partizanske ceste«.

»Se redno prevažate s tem avtobusom?« sem se z vprašanjem obrnil do mlajšega kmeta svojiskih brk in veselega obraza, za katerega sem kasneje izvedel, da je bil Jug, prav tisti, ki sem ga na Dobroveljah nameraval obiskati. Kakšna sreča...

»Kadar imam opravke v dolini že. To je res

Dobrovlje! Nikoli pozabljena beseda. Beseda gorja, strahu, naporov, herojstev, beseda zmag in blagoslavja. Zibelka partizanstva na našem območju. Poprišče bojev Prvega savinjskega bataljona, II. grupe odredov. Beseda slavnih dni in spominov na herojsko pot v svobodo. Spomini prihodnosti, zmagoslavje minulih let.

Dobrovlje! Gozdovi, brezmejni gozdovi, stoletne smreke na robovih vrtač in osamljene kmetije, ki so na široko odpirale svoja vrata borcem naše revolucije. Jug, Ramšak, Vratnik in kdo bi našteval vse. Kmetije včerajšnjega in današnjega ter jutrišnjega, da tudi jutrišnjega dne. Ne bodo vse opuščene, tako kot nekatere, katerih zabite polknice opozarjajo in obtožujejo hkrati...

imenitna stvar, ko se lahko takole »kamote« zapelješ v Braslovče, opraviš, kar nameravaš in se potem zopet podaš v hribe, ne da bi bilo treba težko nositi...»

»Ja, včasih pa smo vse na plečih znosili,« se oglasi njegov сосед, ki je malo prej natovoril pod sedeže in okoli njih, kar je nakupil za potrebe svojega gospodinjstva. »Danes je tole prava šala, včasih pa smo trpeli, da

bo, se za trenutek pokazalo v vsej svoji veličini in izginito za ovinkom, ko je kombi premagal eno izmed številnih serpentin. Cesta je ozka, strma in ovinkasta. Človek si kar težko predstavlja vožnjo tod, pozimi, ko pade snega najmanj pol metra več, kot je treba.

»Pozimi? Ej, takrat je pa težka,« se je oglašil izza volana Renko, »cesta je sicer stalno zorana, za kar poskrbijo kmetje sa-

RENKO STRNAD pa suče volan malega avtobusa, ki je prav gotovo najbolj čislano vozilo daleč naokoli

nikoli tako. Se sploh ne da povedati, primerjati pa tudi ne!»

»Kako pa kaj živite, s čim se ukvarjate?« sem se zanimal.

Besedo je zopet povzel Jug: »Živimo? Ukvarjamo se z živinorejo pa z gozdarstvom, kaj drugega nam tudi ne preostane. Kako zmoremo davke, se zanimamo? Zmoremo jih, kaj pa drugega hočemo, saj nimamo izbire. Plačati je treba, če ne, pa rubijo. Ni najbolj lahko, gre pa kar. Odkar imamo tole zeleno stvarco, mislim kombi, je marsikaj drugače kot je bilo nekoč.»

Počasi se je vzpenjal kombi skozi dobroveljske gozdove. Dež je jel padati vedno močneje in nizki oblaki so zastirali pogled nad dolino. Med drevjem pod nami se je zableščalo Braslovško jezero. Kot veliko ogledalo je odsevalo redko svetlo-

mi. Vsi prispevajo delež za pokritje stroškov in cesto potem redno porijejo. Tako lahko otroci stalno hodijo v šolo in tako ne zamujajo pouka. Lani so menda prispevali od vsake hiše po pet jurjev, letos pa jih bodo odšteli kar deset. Tako so se ljudje zmenili sami in kadar se ljudje dogovorijo sami, potem bo taka stvar tudi izpeljana,« je še dodal in krepko poprijel za volan, ko je zavozil v novo serpentinno »partizanske ceste«.

Postaja. Stirje šolarji in dva odrasla izstopijo. Dežuje. Marjanca je največja med šolarji, ki so izstopili. Izstopim tudi sam, potreben sem malce svežega zraka, kajti želo-dec mi od ovinkaste ceste sili nekam navzgor... Dežuje, gledam otroke, Marjanca je brez rute, brez polkrivala, brez dežnika.

»Koliko še imaš do do-

S KOMBIJEM NA DOBROVLJE

VOŽNJA PO PARTIZANSKI CESTI...

DANI JANŽOVNIK je hodil v šolo najprej v Nazarje, sedaj se vozi v Braslovče. Do nedavnega še več kot dve uri peš...

ma?« sem jo vprašal, prepričan, da mi bo pokazala kar hišo, ki se skriva nekje za ovinkom.

»Dobre pol ure, če bo mo hitro stopili!« je odvrnila, se mi prešerno nasmehnila in že se je s sošolci zgubila med stoletnimi smrekami dobroveljskih gozdov. Kleni in čvrsti, kot njih očetje in matere so tile dobroveljski otroci; tudi dež jim ne more do živega.

Kombi se zapodi novim kilometrom nasproti. Ob cesti se pojavljajo prve zaplate snega, po cesti tu in tam led, ki se mu vidi, da so ga posipali. Motor pa enakomerno ro-

poče in poganja kolesje malega avtobusa, ki se vzpenja višje in višje. Zopet postaja. Izstopi možak, ki je prišel na Dobrovlje po jelko in se bo kasneje vrnil z avtobusom v dolino. Dežuje. Križišče. Zopet izstopi skupina otrok in se požene po blatnih stezah skozi dež proti toplim domačijam. Še nekaj kilometrov in na vrhu smo, sedaj se pot spusti nekoliko navzdol. Pridemo do velikega križišča in tu izstopijo še zadnji trije učenci. Med njimi tudi Dani Janžovnik, učenec 7. razreda:

»Kako je bilo včasih?«

»Teško, jaz sem štiri leta hodil v šolo v Nazarje, na drugo stran Dobrovelj, ker pa tam ni bilo večjih razredov, sem se prešolal v Braslovče. Dobri dve uri sem hodil peš v Braslovče. Sedaj pa mi ni treba, ker se vozim z avtobusom.»

»Ne vemo, kako dobro živimo,« se je oglašila Ojka, ženska petdesetih let, ki je s svojo prtljago ždele na zadnjem sedežu in tu na končni postaji izstopila. »Vse bi dali, kar imamo, tega našega avtobusa pa ne damo!« je še dodala.

Z Renkom sva ostala sama. Dež je vedno bolj padal, ko sva se počasi spuščala nazaj proti dolini. Preko petnajst kilo-

metrov ceste terja od voznika skrajne pazljivosti, koncentracije in tudi iznajdljivosti. Pa ga pobaram, kakšno je njegovo delo. Takole mi pove:

»Jaz pravzaprav delam le štiri ure, polovični delovni čas. Zjutraj peljem iz Braslovče na Dobrovlje, poberm otroke in jih odpeljem v šolo. Redkokdaj se zgodi, da ne prisede tudi kakšen odrasel. Ljudje hodijo po opravkih v dolino. Potem naredim še vožnjo v Topolje in Pariželje. Po končanem opoldanskem pouku pa zopet nazaj na Dobrovlje. No, pa to tudi lahko zapišete, da dobim 900 din plače in da se bojim, da bom počasi vse skupaj pustil. Je le velika odgovornost, posebno pozimi, plača pa ni ravno na največja. Kaj pa sicer ljudem pomeni ta mali kombibus, pa ste lahko ugotovili sami. Vse jim pomeni, edino zvezo z dolino, s svetom in za nič na svetu ga ne bi dali...«

Res je. Kombi pomeni Dobrovelčanom življenje, pomeni jim zvezo z dolino, okno v svet. Kombi, kupljen s samoprispevkom občanov, kombi, ki sleherni dan pozimi in poleti brzi po serpentinah dobroveljske partizanske ceste, vozeč mladež v šolo za lepši in še srečnejši jutrišnji dan.

Takole se dan za dnem zvrščajo mladi šolarji. Eni prihajajo, drugi odhajajo...

RAZGOVOR BREZ DLAKE NA JEZIKU

HOČEM BITI ZRAVEN DO KONCA

Ce ste prebrali do tu, bodite pošteni in preberite ta razgovor do kraja. Iz celote iztrgane misli bi mogli napačno razumeti. Na koncu bomo bogatejši, bogatejši za misli preproste ženske, ki je nedavno tega zaokrožila partijski staž na okroglih trideset let. Ima nam kaj povedati. Da bi se v našem potrošniškem drvenju tjavdan nekoliko ovedli resnice, da se moramo v boju za boljši jutri človeka najprej vesti kot ljudje so sojudi. Utegne nam pomagati bolj razumeti te predane, disciplinirane vojake naše partije, komuniste bolj po srcu kot po spoznanju razuma in analize, ljudi, brez katerih bi moč ideje, pa naj bo še tako napredna, ostala na ravni debatnih krožkov.

njih razmerah mi je najbolj žal za tistimi leti zato, ker ko je komunist kaj rekel, smo vedeli, da tako tudi misli. Takrat je bilo tovarišstvo nešteto krat na dan dokazano z dejanjih, v odnosih.

JAZ: Se ustaviva malce pri tem? Mar danes takega tovarišstva ni več?

ONA: Ne, ni ga. Najbrž tudi čas ni več tak. Kdo bi danes storil nekaj namesto sobovariša? Vsi gledamo preveč nase, ločujemo se po položajih, se razvrščamo po nekakšni pomembnosti.

JAZ: Saj so tudi takrat bili nadrejeni in podrejeni, ali ne?

ONA: Seveda. Tovari-

bolje poznati ko preprosti delavci. Za človeka, ki vem, da mi zaupa in me upošteva, za katerega sem človek in ne le »delovna sila«, sem pripravljena storiti več, kot mi je dolžnost.

Dije, ko sva se pogovarjala, bolj mi je bilo jasno, da je Milena še vedno Zorka, da so tista tri leta kljub vsemu trpijenju, nevarnosti, odgovedi in naporom tisti vir moči, iz katerega se še po tridesetih letih napaja njena zvestoba partiji.

LE NE NA STRANSKI TIR

»Le kar zapišite, mi je rekla, ko sem menda dvi-

Moraš biti močno zaljubljen v začetku, da ostane gorkote za toliko let. Najbolj mi je žal za časi, ko je komunist kaj rekel in smo vedeli, da tako tudi misli. Včasih me obide občutek, da tovariši v organizaciji ne bi imeli nič proti, če bi me ne bilo več na sestanke... Rada globoko diham na zraku. Zakaj bi se dušila na položaju, ki bi mu ne bila kos, samo da bi bila nekaj? Moj ata je vedno rekel: raje nič ne stori, če ne moreš storiti dobrega. Živi pošteno, da boš lahko nosila glavo pokonci.

ČLOVEK JE PRODUKT OKOLJA

bi imeli kdo ve koliko organizacij v enem kolektivu, vodilni svojo, tehnični kadri svojo, uslužbenci svojo, mojstri svojo... Namesto da vodilni »zabijem« preprostega delavca, ki nekaj ne razume ali se nerodno izrazi, postavi neprijetno vprašanje, bi raje vprašal tak odgovorni tovariš sebe, kaj je storil, da bi delavec več vedel, bolje razumel, da bi ne sprasel neprijetnih stvari. In če človek kaj reče, precej nekaj visi v zraku. Res. Včasih imam občutek, da nekateri tovariši v organizaciji ne bi imeli nič proti, če me ne bi bilo več na sestanke.

JAZ: Nekoč sem slišal nekoga, ki je rekel, da je star borec sam kriv, če ni na kakšnem vodilnem mestu. Zmenila sva se, da ne bova imela dlake na jeziku. Vas kdaj jezi, da ste kot star član ZK, kot borka s priznano dvojno dobo — kurirka?

ONA: Razumem, kam merite. Mislite, da sem zagrenjena, da iz mene govori zavist. O, ne. Pred mnogimi leti mi je bivši direktor Edi Golc dejal, češ, stor kaj, naredi kak tečaj, priuči se kakšnega pisarniškega dela. Nisem hotela. Vem, kaj zmorem, čemu sem kos. Jaz za pisarno nisem. Rada globoko vdihnem svež zrak. Vžubila sem hojo, gibanje. Kurirka sem po svoji volji in kar rada imam to delo. Sicer pa kakšna sreča, da je bilo v partizanih več ljudi, kot je treba danes vodilnih. Vsi ne moremo na vrh.

Piše:

JURE KRAŠOVEC

sem bila poštna do skupnosti in do sebe. Zakaj bi se dušila na položaju, ki bi mu ne bila kos, samo zato, da bi bila nekaj več. Vsi smo potrebni. Tisti, ki napiše važno poslovno pismo in tudi tisti, ki ga odnese na pošto.

JAZ: Milena, povejte odkrito, kaj je tako močnega, da vas veže na partijo že toliko let?

ONA: To je tisti mlado-stni žar, s katerim sem se takrat na začetku predala gibanju. Človek mora biti močno zaljubljen, da mu ostane gorkote do konca. Pa ni samo to. Cilji partije so ostali v osnovi takšni, kot so bili. Da bi delovni človek bolje živel. Ali ne živi bolje? Bolje, brez dvoma. Nekateri tovariši so omagali na dolgi poti. Izstopali so iz ZK, ker jim kaj ni bilo po volji. Jaz nisem, četudi mi velikokrat ni bilo kaj po volji.

JAZ: Prej ste rekli, da ste pomislili, ali se spadata v organizacijo...

ONA: Rekla sem v konkretni krog, ne v partijo kot takšno. Jaz hočem biti zraven do konca. Hočem sodelovati, izpovedovati svoje misli, stališča in sodbe. Hočem biti zraven, še zaradi sebe same. Povedati svoje, kjer je mesto za to in s tem storiti svojo dolžnost. Koliko bo to, kar povem, upošteevano, je druga stvar. Če včasih negodujemo, se oziramo nazaj in kažemo, češ, to in ono je bilo bolje, ne pripovedujemo zato, ker bi poveličevali preteklost. Toda tudi prezreti je ne smemo. Partija je tisto, kar je bila, kar je in kar bo. V vsakem obdobju je kaj, kar je vredno obujanja in posnemanja.

JAZ: In kaj bi bilo predvsem koristno za konkretno prakso?

ONA: Predvsem to, da bi se komunisti naučili tudi poslušati, ne le pričevati. Prepričana sem, da bi danes ne imeli toliko težav, da bi se ne bilo treba tako otepati s socialnim razlikovanjem, če bi pravočasno vodilni v ZK in družbi sploh prisluhnil delavcem.

Se veliko bi bilo povedati o razgovoru z Mileno Groznik. O tem na primer, da marsikje ne odprejo partije delavcem in mladim, ker so morda preveč kritični, o disciplini, ki bi spet morala v partijske vrste in večji konsekvencnosti zoper tiste, ki drugače ravnaajo kot govorijo, ki sprejemajo sklepe in jih ne spoštujejo.

TRI LETA, HRANA ZA TRIDESET LET

Po naključju sem zadel v črno, ko sem začel tam, kjer je 18-letna Milena Vouk iz vasi Razguri pri Sežani, preprosto vaško dekletko pod ilegalnim imenom Zorka, postala drug človek. Spoznala je, da lahko stori kaj več, ko da čaka na bodočega moža, ki ji bo mogel nuditi streho in ki ga bo imela tudi rada. V tistih letih, ko se dekleta do ušes zaljubljajo, je Milena začela ponoči hoditi naokrog. Zdaj na javko po pošto, potem po novince, ki jih je bilo treba pripeljati v bazo. Šla je oprezat, kaj se dogaja v Sežani in jadrno javljala na čelo partizanske kolone in jo vodila po stazah in brezpotjih k ciljem, ki bi jih našla zavezanih oč. Čez dan je zbirala mladino, ustanovila v domači vasi mladinski aktiv, leta 1943 pa v avgustu še organizacijo SKOJ.

»Tista leta, vse do konca vojne, nisem doma naredila niti za petdeset par korist. Vstala sem, kadar je bilo treba, legla, če sem utegnila. Najbolj me je privlačevalo to, kakšno moč imata volja in zavest človeka. Nešteto krat smo si sami zastavili naloge, pa še na misel nekemu ni prišlo, da bi jih ne izvršili. Kaj šele direktive z višjih partijskih forumov. V današ-

štvo je treba razumeti z dveh strani. Tovariši si, če svojega nadrejenega poslušas in spoštujes njegovo besedo. Obratno pa je nadrejeni tovariš, kadar je zunaj svoje službene dolžnosti dostopen. Mislim, da je najbolj pomembno za človeka to, da se upira komu biti sredstvo in ne sočlovek. Ne me razumeti tako, da pod tovariškimi odnosi mislim na popivanje, kvantanje. So menda kakšne oblike in šolani bi jih morali

gnil roko s pisalom od papirja, »kar povem vam, nimam pred nikomer skrivati. Res sem že pomislila na to, če sploh še sodim v organizacijo ZK, katere član sem. Res, pomislila sem. Kadar kaj rečem, imam občutek, da marsikdo niti ne poslušja. Zakaj so potile sestanki? Če bi partiji ne bilo do tega, da vsak pove, kaj meni, bi pač ukinila takšno reč, kot je diskusija. Če bi bilo po volji nekaterih,

Piše:
TONE VRABL

Tole ne bo nič kaj prijetna reportaža za novoletne praznike, vendar je že tako, da moramo spregovoriti tudi o tem. To je potreba, če pomislimo, da se naše ceste z vse bolj naraščajočo motorizacijo, tempom življenja in ostalim spreminjajo v kri in krste. S pomočjo inšpektorjev Franca Salobirja in Franca Štiherla sem zbral nekaj podatkov, ki več kot samo zgovorno pričajo, kaj nas čaka na cestah jutri. Da bi suhoparne številčne podatke dopolnili s še čim bolj sočnim, smo skupaj z Upravo javne varnosti, Svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu pri skupščini občine Celje in naša redakcija organizirali še triurno prometno varnostno akcijo, ki je zajela skoraj celotno celjsko regijo. Podatki so zastrašujoči ...

Ce primerjamo samo podatke za obdobje desetih let (hoteli smo jih dobiti vsaj za dvajset pa jih ni) vidimo, kakšen razvoj dosega promet na naših cestah, ki pa tega razvoja motorizacije ne dohitavajo. Medtem ko je bilo leta 1962 »samo« 662 prometnih nesreč s sedemindvajsetimi mrtvimi, je bilo lansko leto »sle« 5006 prometnih nesreč s 122 mrtvih! Naše ceste postajajo krvave! Avtomobilov je vedno več, ceste za takšen promet niso primerno urejene, sami ljudje — vozniki pa se premalo vsega tega zavedajo in na cestah mnogokrat pretiravajo. Rekli bi, da v nemogočih razmerah silijo z glavo skozi zid, ki pa je ponavadi trd, da si razbiješ glavo.

Inšpektor Franc Salobir pravi, da je najbolj zaskrbljujoč prav ta podatek, da prihaja do vedno hujšega razkoraka med naraščajočo motorizacijo in neprimernimi cestami. »Samo letos smo ponovno obravnavali 47 karambolnih mest, to so najbolj nevarne točke, kjer se najpogosteje dogajajo nesreče. Vsako leto o tem govorimo, storjenega pa je bilo bore malo. Ne gre za veliko dela, morda kje za ublažitev ovinka ali da je drugje treba samo posekati tirevo, da je vidljivost boljša.«

Inšpektor Franc Štiherl: »Po mojem so tempo, ki ga doživljamo zdaj pri nas, v drugih državah že zdavnaj preživeli. Mi pa nismo nanj bili dovolj pripravljeni. Zaradi tega je potrebna večja disciplina voznikov. Če ho-

čemo zmanjšati število nesreč, moramo doseči, da bodo vozniki tisti, ki bodo popravljali napake onih, ki jih v prometu delajo. Napačno je, da se udeleženci v prometu gostote prometa sploh ne zavedajo. So lahkomišelniki, nezbrani, objestni, kar vse povzroča nesreče. To bi bilo vredno psihološke obdelave. Porasta motorizacije ne bomo mogli zaustaviti. Ceste tega tempa ne dohitavajo. Torej je rešitev samo disciplinarni. Vsi bi morali sodelovati pri vzgoji udeležencev v prometu. Pri najmlajših se to že pozna, ker imajo v šolah pouk o prometu. V prvih desetih mesecih letošnjega leta je izgubilo življenje 37 pešcev, od tega 64 odst. starih nad 60 let, kar kaže na pomanjkljivo obnašanje na cestah. Današnji promet zahteva popolnoma zbranega človeka — začeni pri pešcih do voznikov najtežjih vozil.

Poseben problem predstavlja tudi pomanjkanje cest ob glavnih cestah za počasnejša vozila. Tam, kjer to imajo, je situacija mnogo boljša. Vsega tudi ne bomo rešili s hitro cesto, ampak bo treba čimprej pristopiti k urejevanju takoimenovanih lokalnih cest, kjer bo

promet kljub hitri cesti ostal še vedno gost.

Inšpektor Franc Salobir: »Tudi naša politika kaznovanja ni učinkovita, saj se marsikdo norčuje iz nje. Zdaj pripravljajo nov zakon, ki nam bo dal več možnosti za krepkejšo kaznovanje tistih, ki se na cesti ne znajo brzdati. Udeleženci v prometu se tudi premalo udeležujejo dopolnilne vzgoje, ki jo izvaja svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, AMD in ZSM. Omenjeni so pripravili že vrsto kvalitetnih predavanj, udeležba pa je bila minimalna. Moti me, da je red na naših cestah samo takrat, ko smo mi na cesti. Red bi moral biti vedno! To je žalostno in v tem se odraža kulturni nivo voznika. Moti me premanjka pomoč občanov, ki bi nam bili lahko v veliko pomoč. Marsikateri prekršek nam bi lahko sporočili in tako bi spametovali voznike, da bi videli, da vsi sodelujemo v borbi za prometni red, ne pa samo mi. Če nas ni, pa nas kritizirajo. Ne vedo pa, da v celjski regiji primanjkuje blizu 90 miličnikov! To so težave, ki jih po najboljši volji odpravljamo.«

In kaj je pokazala akcija?

NEOBZIRNOST IN OBJESTNOST

V akciji je sodelovalo 50 ljudi. Posedli smo v štiri avtomobile (civilne!) in se odpeljali v štiri smeri: proti Slovenskim Konjicam, Vranskem, Zidanemu mostu in Šmarju. V vsakem avtomobilu je bil miličnik, predstavnik sveta za preventivo in vzgojo ter novinar. Zapisovali smo vse, kar je bilo na cestah napačnega in sporočali kontrolnim postajam, ki so potem takšne voznike ustavljale in kaznovale. To je bila že trideseta varnostna prometna akcija v letošnjem letu na območju celjske UJV. Samo v prvih desetih mesecih tega leta so zabeležili 4556 prometnih nesreč ali 12,7 odst. več kot lani v istem času. 108 nesreč je bilo s smrtnim izidom, pri katerih je izgubilo življenje 124 ljudi ali 28 odst. (!) več kot lani prav tako v prvih desetih mesecih. Če bi npr. govorili o takšnih porastih v gospodarstvu, bi bili lahko izjemno zadovoljni, tako pa smo zaskrbljeni.

In kakšne ukrepe je povzela služba UJV za zmanjšanje nesreč in vpejljanje reda na ceste? Opozorila je 16300 oseb, mandatno je kaznovala

29.500 oseb, zaradi hujših prekrškov je bilo vloženo 9.356 prijav, obravnavali so 1775 (!) vinjenih voznikov, iz prometa so izločili 4500 vozil in še drugo. V zadnji akciji so opozorili sedem pešcev, zoper enega pa vložili prijavo sodniku za prekrške, ker je vinjen oviral promet. Mandatno so kaznovali 6 kolesarjev in mopedistov, mandatno so kaznovali 72 voznikov motornih vozil, 32 pa izrekli opozorila. Najpogostejši vzroki za kaznovanje so bili nepripravno vozilo (24), nepravilno prehitvanje (14), neprimerna hitrost na mokri cesti (9), prekratka varnostna razdalja (6), uporaba neustreznih luči v prometu (6), nepodaljšan tehnični pregled (4), nepravilno naložen tovor (3), nepravilno zavijanje v levo (3) in izsiljevanje prednosti (3). Vloženih je bilo tudi 9 predlogov sodniku za prekrške. V času akcije je bila tudi hujša prometna nesreča, vendar so pobeglega voznika takoj izsledili, ker je v akciji sodelovala tudi mariborska UJV.

Mislim, da je dovolj številka, ki nazorno kaže, kako je na naših cestah. Med novoletnimi prazniki bo tole verjetno težko prebavljivo, vendar

poskusite. Zamislite se in napravite inventuro v sebi, kako bi lahko sami pomagali, da bi te številke zmanjšali ali vsaj ublažili. Če ste voznik, se zamislite, ali tudi vi kdaj, tako kot je med našo akcijo napravil CE 396-24, prehitivate pri polni črti in omejitvi 40 km/h? Ali takšni, kot voznik CE 101-43, ki je zavil na sredino cestišča proti Arcelinu brez predhodnega nakaza smeri? Ali morda takšni, kot tovornjak CE 277-65, ki se je ustavlil levo, imel pa je prižgan desni smerokaz? Ali oni, ki je v avtu CE 437-64 na Hudinji v mračnem in deževnem vremenu prehitaval v grde škarje? Primerje bi še lahko naštevali, vendar naj bo vsaj tokrat dovolj. Ne bi vam rad povsem pokvaril novoletnega apetita, če vas slučajno takšne številke kaj pretresejo. Želja vseh delavcev UJV je, da bi v prihodnjem letu bilo nesreč čimmanj in da bi vozniki spoznali, da nista vsega kriva samo avto in cesta, ampak človek, ki avto vozi. Vožnjo je treba prilagoditi, ne pa siliti z glavo skozi zid, kajti zid je trd in ponavadi glava vsaj zaboli, če že ni kaj hujšega. Ali smo proti temu, da nas bi bolelo? Mislim, da bi morali biti.

PROMET

KRSTE NA KRVAVIH CESTAH

Leto	Štev. nesreč	Mrtvih	Huje in laže poškodovanih	Materijalna škoda v dinarjih
1962	662	27	635	990.000
1963	768	27	741	780.000
1964	1825	61	1257	1.640.000
1965	1630	53	868	2.450.000
1966	2365	58	1223	3.500.000
1967	3108	71	1230	4.800.000
1968	3038	93	1340	7.300.000
1969	3925	97	1509	9.800.000
1970	4365	115	1576	12.400.000
1971	4808	120	1790	11.000.000
1972	5006	122	1628	14.800.000
1973 do 20. dec.		150	1553	

Leto	Število registriranih vozil	Število voznikov
1968	32.296	44.675
1972	49.731	55.460

Opomba: v podatkih niso zajeta neregistrirana vozila, kolesa, mini mopedi in ostalo, ki pa so med najpogostejšimi povzročitelji nesreč.

VESTALKA SVETIŠČA — KUHINJA

VELIKA HVALNICA ŽIVLJENJU

Nekaterih ljudi, ki jih srečaš v življenju, ne moreš pozabiti. Pozabljaš hudobne, ostajajo dobri. To je tudi velika vrednost spominov. Ostala je MARIJA PETINI, socialna oskrbovanka, doma iz Kozjega.

Podobna je majčkene-mu sadežu, ki smo ga spomladi prinesli iz kleti. Koža je zlezla vase, a sok je zlahten in s starostjo vedno slajši. Njena postavica je podobna lupini, ki jo bo zdaj odpihnil veter. A če bi poskušal, mu ne bi uspelo. Trdno je pognala korenine, se zrasta z zemljo in jo s trpljenjem pognojila.

Marija je zemlja, je sol in drevo, ki ne cveti in ne rodi več. Le vztraja in daje moči tistim, ki jo obiščejo.

Ko sem se vzpenjala z Marijo (njo sem našla v trgovini, kjer je nakupovala), v četrto nadstropje velikega bloka v Vrnčevi ulici v Celju, je prijetno dišalo po sveže kuhani domači juhi. Duh je napolnil stopnišče in naju spremljal do vrha, kjer v zadnjem stanovanju te hiše živi. »Malo visoko je res, a le da je,« je skromno pripomnila Marija in na moje vprašanje, če si znosi tudi kurjavo, potrdila tudi to.

Tega dne se ni zakurila, ker se je ravno vrnila od hčere, ki živi na Otoku in ji kdaj pa kdaj popazi na otroka.

V Celju živi že osem let, od takrat, ko se je iz Kozjega preselila v hčerino stanovanje, ker je le ta odšla v Nemčijo. Pred devetimi leti je v Kozjem prodala zadrugi zemljo in za tri hektare je dobila 2.000 dinarjev. Ko je poplačala dolgove, ni imela s čim živeti. Pokojne po možu, ki ji je umrl pred dvajsetimi leti, tudi ni imela, ker so mu »knjigo« uničili ustaši, ko so mu jo zažgali.

Zdaj je Marija mati, socialna podpiranka in se preživlja z mesečno vsoto 400 dinarjev.

HRVAŠKA ZIBEL

Očetu Slovencu in materi Hrvatci se je Marija

porodila v Krapini. Sestletnemu dekletcu je umrla mati. Njena detinska leta sta krojili še dve mačehi, polsestre in polbratci so prihajali na svet in Marija jim je poganjala zibel, dokler jo ni zamenjala pastirska palica. Prisluziti si je morala kos kruha, hodila je v tavr h graščaku. Prostrana polja so ji bila šola, kjer niso učili abecede, kjer so poznali le zakon — delaj in živel boš.

Ko so pokopali še njeni dve mačehi, je postala gospodinja Marija. S 14 leti se je spoprijela s kuhalnico, burklami, železnimi lonci in otrokom treh mater postala četrta. Šibka, da ji je krilo optalo okoli kolen, sama še otrok, da bi se z bratci in sestricami še sama igrala, je prevzela breme gospodinjstva. Nosila ga je dvanajst let, dokler ni prišel fant s Kozjanskega in jo poprosil za roko.

DRVARJEVA ZENA

V hosti je pela sekira, ki jo je vihtel njen mož. Vedela je, da trdo dela, zato mu je v kotličku kuhala žgance. Ko se je zvečer s močnimi pleči vrnili domov, je bila trda skorja bajtarskega življenja, ki sta ga začela v Kozjem, požabljena. Graščakova zemlja je dajala kruha in ko so se jima rodile tri hčerke, niso bile lačne. Marijin mož ni imel sina, da bi ga vzela s seboj v hosto, zato je delal sam in se vedno bolj truden vračal iz nje. Pila je njegovo kri in nikoli ni bilo dovolj soka. Ko je zmanjkalo še debel, ki bi jih moral otesati Marijin mož v kozjanski gošči, sta povezala culo in šla iskat delo. Našla sta ga na Gorenjskem, kjer je Marija kuhala za skupno gozdnih delavcev. Topila je salo, napravila ocvirke in z njimi belila žgance. Sonce jo je zjutraj našlo s kuhalnico v roki in dobro sta se razumela ves dan. Če pa je zavijalo okoli bajte, je Marija poskrbela, da je bilo toplo.

MARIJA PETINI.

Nikoli ni zlagala abecede, ker so jo povili v tistih časih, ko je bilo potrebno graščaku pasti krave, da bi si prislužil kos kruha in z njim ostal živ. Šola je bila takrat za bajtarske otroke luksus.

Bilo je pred osemdesetimi leti, natančneje, leto manj. S štirinajstimi leti je Marija postala gospodinja. Od takrat živijo njene roke z lonci, ponvami, krpami, kuhalniciami v tesnem sožitju. Na stotine partizanov je nasitila. Gospodinja več kot 65 let. Tudi zdaj, ko je ostala čisto sama.

čevati. Marijo so z možem izgnali na Hrvaško v Malo Rijeko, kjer so ostali do konca vojne. Tistih dni ne bo pozabila, ker se je 20. avgust vrisal v njen spomin. Domači simpatizer nemške soldateske je prijavil moža kot nevaren element. Bil je koroški borec in zaveden Jurklošterčan. Izdajalec je kasneje dobil svoje plačilo.

V svoji rojstni deželici se je mati Marija kmalu

znašla. Obdelovala je zemljo, gojila prašiče, kuhala, skrbela za družino. Domotožje pa je bilo vedno večje. Mislija je na ljudi, ki se boječe stiskajo k tlom in čakajo prihoda resnice, na tisoče ljudi, ki delajo vse življenje molče, dokler se ne upro... Živela je v velikem času.

Prihajali so. Hrvaški in slovenski partizani. Niso vzbujali strahu in pomilovanje se jim ni prileglo. Vsi od kraja so jo navdajali z občudovanjem in ljubeznijo, ki je toplo objemala srce. In občudovanje je bilo mirno, ljubezen pa jasna. Prihajali so mladi in krepki, posedali po njenem drugem domu, klali so vole, ona pa jim je rezala kruh. Na stotine partizanskih ust je nasitila, na stotine hlebov zamešala. Borec iz udarne so ji ostali najbolj v spominu. Čez lice ji huščne nasmehe, ko se spominja dogodkov, ki so povezani z njimi. Ona ve, da bi jo njeni fantje prišli še danes obiskat, če bi vedeli, kje živi. Tako kot tisti, ki to vedo in je niso pozabili. Komandant Jerina, le kdo bi mu poplačal vse dobro? Pa ti, Fickov Joža iz Gorenjske, najbrž še tudi nisi pozabil nanjo? Pa partizanka Marija, pa vsa Urbančičeva dekleta — se vam zariše kdaj v spominu obraz partizanske mamice?

Slike trpljenja iz tistega časa nosi globoko skrivnost, čeprav jih ne želi pozabiti. Romekovega Karlina se bo vedno spominjala. Rdečočelčen fant je pri njej popoldne še malical, potem pa ga je zagledala patrolja in položil si je bombo pod glavo, da je lažje zaspal v smrt. Marija pravi, da so ustaši klali in zverinsko mučili ter tudi njo postavili pod strel. Banditom daješ jesti, je kričal name, pa me je rešil mož, ki je dejal, da je bil borec v prvi svetovni vojni, pa ljudi, seljake takrat niso klali. Ustaša je postalo sram.

VRNITEV NA SENČNI DOM

Takrat je bilo najhuje. Zaraščena bajtica in neprijazni ljudje. Zakaj ste se vrnili, še mi nimamo

Piše:

ZDENKA STOPAR

kaj jesti, je bilo zapisano v obrazih sestradanih kmetov. Pobrane so bile zadnje drobnice, polje še ni obrodilo, kart niso od začetka imeli. Gorje in boj za obstoj. Prihujena stradež je udirala skozi vrata. Marija je stiskala zadnje sokove iz

telesa, ker je mož že onemogel in bolan terjal večjo skrb. Troje deklet se je prebijalo po svoje in si ustvarilo domove. Ena v Zusnu pri Loki, dve v Celju.

Ko je materi Mariji umrl mož, je na treh hektarjih ostala sama. Z arondacijo zemlje je njena izgubila na veljavi, zato je zanjo pred devetimi leti iztržila samo 2.000 dinarjev.

Težko je zapustila Kozjansko, še težje se je navadila v Celju. Zdaj rada živi tu in prebira vsak dinar, predno ga potroši. Za stanovanje za 140, nekaj za elektriko in vodo in zelo hvaležna je občini, ker ji je preskrbela kurjavo. »Ljudje so tako dobri z menoj. Pravijo, da mi bodo nekaj uredili za partizansko pokojnino, da bom dobila še nekaj od Zveze borcev. Ze v Kozjem sem bila njihov član. Prav mi bo prišlo, dekleta pa me oblečejo.«

Kuhinja matere Marije, ki čudovito zapoje v zagorskem narečju, je presenetljivo čista. Ko mi je stanovanjce pokazala, se je opravičevala, da nima dovolj pospravljenosti. Zaradi nekaj madežev na parketu. »Danes bom dratirala in namazala.« V kopalnici je imela namočeno perilo. »Popoldne bom prala.« V kotu je stal pralni stroj, pa si ga ne upa uporabljati, ker je nerodna, pa tudi zato, ker gre preveč toka. Pa ji gore le žarnice, ker nima v tej svoji samotni čisto na vrhu štirinadstropnega bloka, ne radia ne televizije. Niti časopisa, da bi zlagala črke k črki, ker jih ne zna in ga ne potrebuje.

Pa si mislim, ko odhajam, ko dlan stisne dlan, najprej moja k njeni, potem njeni dve skupaj v zahvalo nad dobrimi ljudmi, ki ji dajo dostojno živeti, pa si mislim, razdajala si se z vse, življenje ti je bilo dajanje, vsem za vse, vse življenje v enem, pa si mislim, da bi melodija, ki bi prihajala iz radijskega sprejemnika, Mariji preganjala sarnoto, ki se plazil v starost njenih let.

Piše:

MILAN BOŽIČ

Vrh Medvedjaka je sijal v soncu. Zaradi novozapadlega snega je bil deviško bel. Le tu in tam so silile izpod bele odeje skale. Za smučarje še vedno premalo snega. Zato pa so na svoj račun prišli lovci. Njihovi kužki so se razposajeno podili po snegu.

Najina pot je vodila iz hotela proti Starim stanom. V strmino za hotelom sva se zagnala z vso močjo, kot da bi tekmovala. Pa je kmalu zmanjkalo sape. Počitek je bil nujen. Noga se je tu in tam globoko udirala v sneg. Medtem ko je v petek v dolini deževalo, so Golte dobile belega gosta. Navzlic temu prave zime še ni. Tiste, ki bi privabila na stotine in tisoče smučarjev. Vse je v velikem pričakovanju. Čas pa beži. Bo zato zima v tem delu radodarnjša v prvih spomladanskih mesecih?

»Golte so še nedokončana investicija,« mi je pred dnevi rekel direktor Izletnika Leopold Perc. »Potrebuje še veliko sredstev, da bo ta center lahko preživljal samega sebe.«

Prizadevanja gredo v to smer. V letošnji zimi bo

Se spominjaš prijatelj, kako je bilo pred vojno in dolga leta po njej? Spomini na Kebrov travnik najbrž niso šli v pozabo. Pa tudi prašna cesta, ki si jo nič kolikokrat od Celja do Mozirja in nazaj prevozil s kolesom. In potem nekaj ur precej naporne hoje do Mozirske kočice.

Ta leta so minila. Razmere so se spremenile. Tudi na Mozirski planini, ki je s turističnim centrom na Golteh stopila v ospredje smučarskega, planinskega in izletniškega dogajanja. Ne samo za celjsko območje. In ne samo v zimskem času, ko zaživijo polno življenje, tudi spomladi, poleti, jeseni...

Zdaj se Golte ponašajo z najdaljšo in najhitrejšo gondolsko žičnico, s sedmimi vlečnicami, hotelom, depandansami. Toda, to ni zadnja beseda. Golte so nedokončana investicija.

sistem vlečnic bogatejši za eno napravo. Za tisto, ki bo vodila od spodnje postaje pri Starih stanih proti Ljubnemu. To je čudovit svet z izrednimi kulisami visokih gora. V ta svet so se letos zarili stroji, delavci, vojaki... Skrčili so nekaj gozda in pripravili okoli 25 hektarjev novih smučišč. Zaradi lege, se sneg tu obdrži daljši čas. Sonce mu ne pride tako hitro do živca.

Dela pri novi vlečnici, dolgi okoli 600 metrov, gredo h koncu. Zemeljska so v glavnem končana. Zdaj so na vrsti tisti, ki

nameščajo nosilne stebre. Vsega skupaj jih bo devet. Tu sta všteta nosilca tudi pri spodnji in gornji postaji. V srednjem delu teče vlečnica po strmem terenu. Smučišča so urejena v okolici. Prav tako je že vse urejeno za napeljavo elektrike. V to naravo Mozirske planine je stopila moderna tehnika. Ni je poškodovala, marveč le dopolnila, in zaradi človeka — izpopolnila.

Sonce je prijetno grela. Postalo nama je vroče. Zdaj sva obstala in poklepetala. Naj vam predstavim sogovornika.

Gojko Mitrovič, star 32 let, samski, zidar sicer pa vodja posebne gradbene ekipe, ki je prišla v naš planinski svet iz skoraj enakakega okolja iz vzhodne Bosne.

»Leto dni je, odkar sem v Sloveniji. Sprva mi je bilo težko pa sem se hitro navadil krajev in ljudi. Zdaj je tako, da vsaj za nekaj let ne mislim iti nazaj. Morda pa nikoli.« Namuznil se je.

»Se boste tu poročili in tu ustvarili svojo družino?«

»Vse kaže, da bo takole.«

Tudi njegovih sodelavci so iz tega kraja. Domačini. Prevzeli so zemeljska dela za ureditev nove vlečnice. Čeprav je bila nedelja in tu in tam visok sneg, so se zagrizli v zamrznjeno zemljo.

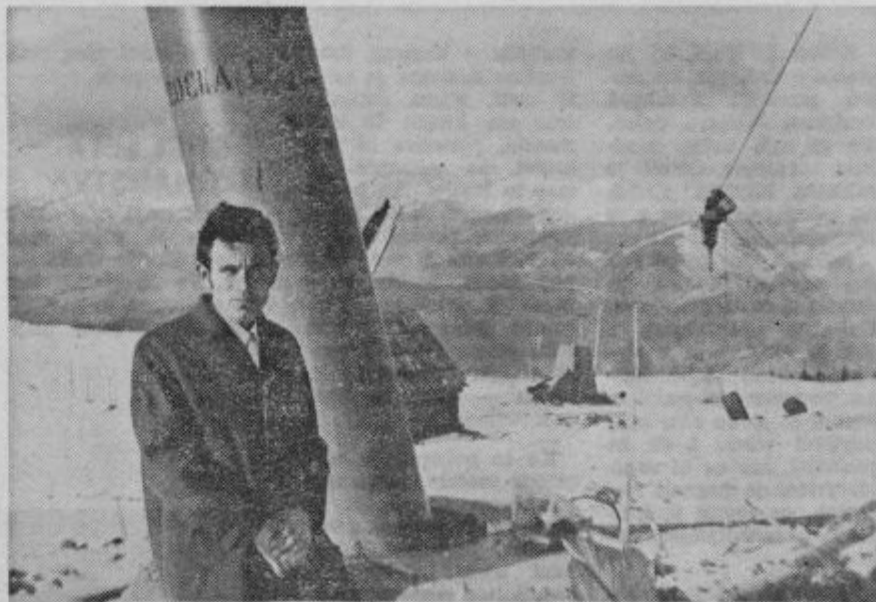
»Delali bomo, dokler bo človek lahko vzdržal zunanaj. Sicer pa hitimo, radi bi čimprej končali. Tudi zaradi tega, da bi vlečnica čimprej začela služiti namenu.«

»Delo je težko, zaslužite dovolj.«

»Veste, ne gre nam toliko za denar, čeprav ga potrebujemo. Bolj gre za

V PRIČAKOVANJU ZIME

NA SONCU IN SNEGU PO GOLTEH

Pri gornji postaji nove smučarske vlečnice. Zraven nosilnega stebra vodja gradbene skupine Gojko Mitrovič

to, da se tu uveljavimo in da bomo v Sloveniji ostali še naprej. Vzljubili smo jo. Kraje in ljudi. Tu nam je všeč.«

»Kje boste preživeli živestvo?«

»Najbrž kar tu. Predaleč je, da bi šli domov.«

Tovariši iz njegove skupine so medtem kopali in utrjevali temelje za nove nosilce vlečnice. Drugi spet so pokrivali jarek, v katerega so položili kabel. Ob novi progji so goreli ognji. Bolj kot goreče ve-

je jih je grela težko delo.

Golte bodo v tej zimi dobile novo vlečnico. Po njihni zaslugi bo na novo odprt svet proti Ljubnemu. Zdaj bodo lahko vse vlečne naprave prepeljale v eni uri več kot 2.500 smučarjev.

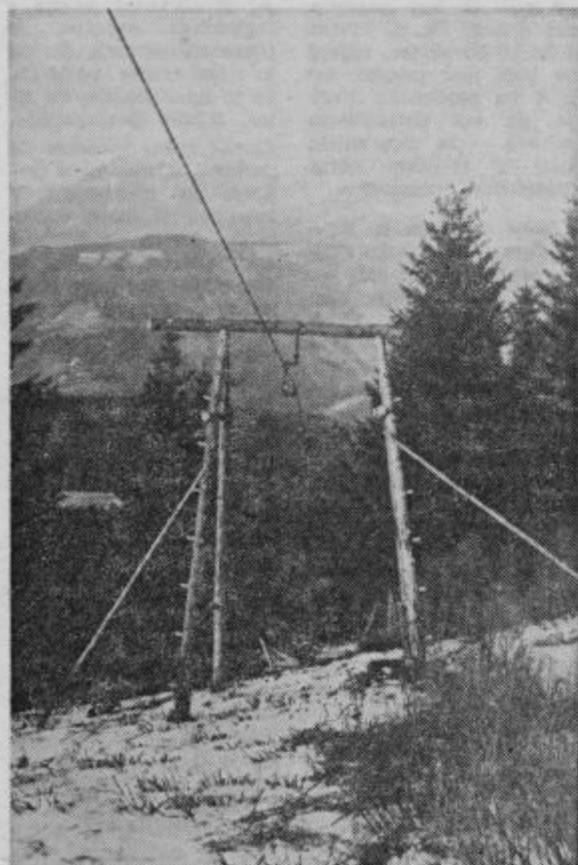
»Kdaj bodo dela na tej vlečnici končana?«

»Računamo, da do konca leta, medtem ko bo vlečnica začela obratovati kmalu po novem letu,« je odgovoril upravnik centra na Golteh Ivan Drošč.

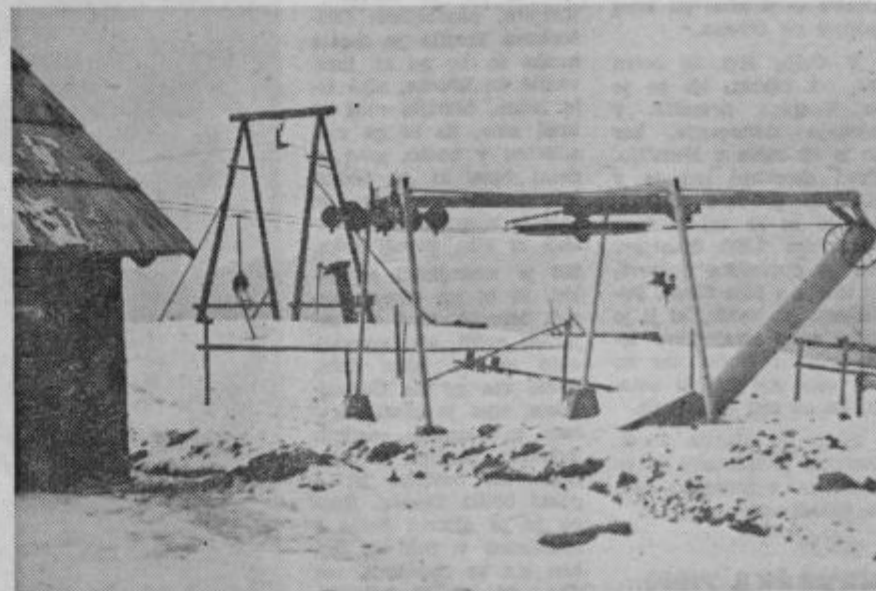
Golte, naš največji turistični center, so v pričakovanju. Kaj bo prinesla zima? Bo dosti snega? Za goste, smučarje in druge, zaenkrat ni bojazni. Nočitvene zmogljivosti so precejne.

Letošnja posebnost je sezonska karta. Dobili jo boste za 500 dinarjev. Lahko tudi ceneje, če bo več interesentov.

Nad hotelom in depandansami bdi mogočni Medvedjak. Varno zavetje.

Na trasi nove smučarske vlečnice proti Ljubnemu

Na stikališču dveh vlečnic: spodnja postaja Stari stani, zadaj nova pridobitev turističnega centra

Piše:

DRAGO MEDVED

Po nekaj dneh negotove topline v zraku se je spustil na zemljo dež, od katerega so si obetali smučarji vsaj malo snega. Pa ni bilo nič tisti dan in tudi naslednjega je napolnila le deževna moča. Tudi Mirka ni bilo doma. Hišo ni težko najti, saj je na njej tabla Zavarovalnice Sava, njej pa Mirko preko dvajset let zvesto služi.

Na ograji piše »Pozor hud pes«. In je res hud, tako da ne kaže stopiti brez domačega spremstva na dvorišče. Potem pogleda mlada ženska skozi gornje okno in ko ji povem, da iščem ata Podgorška, pride z novico, da ga ni doma »Nekje dela, dobi v trgu. Zdaj pomaga geometrom, nekaj merijo, pa ima čas, ker je v penziji in pomaga.« Mali skoči po staro mamo, stara mama pride, a bi ji vse drugače rekel, samo stara mama ne in že se odpravimo iskat prebojdskega tribuna. In glej ga, šmenta, nisimo mogli bolje priti: po cesti jo maha Mirko, v rokah drži palico, belo rdeče pobarvano in sreča mlado, brhko deklčo, jo z mojstrsko kretnjo objame okoli pasu in se zapupno stisne k njej. Mi pa vse to gledamo iz avta, na prvem sedežu pa seveda njegova žena. Ubogi Mirko, še sanjalo se mu ni, kaj se dogaja za njegovim hrbtom.

No, kaj bi na široko razpredal, kako je bilo potem. Nič kaj hudega. Njegova soproga je pač vajena tega. Vse skupaj se je končalo s smehom in dobro voljo, ki je pri Podgorškovi ne manjka. Ze dvanajst let so mladi in stari skupaj v hiši in Mirko pravi, da si v vseh dvanajstih letih nista rekla žal besede z zetom, če pa je kaj narobe, pa potegne on s hčerko, žena pa z zetom in je sloga v hiši zagotovljena. Zato tudi Mirko ne verjame ugotovitvam, da mladi in stari ne gredo skupaj. Samo dobre volje je treba, pa se vse uredi.

O TREH NEUMNOSTIH V ŽIVLJENJU

»Človek naredi v svojem življenju tri največje neumnosti: prva je takrat, ko se rodi, drugič, ko se poroči in tretjič, ko umre. Med vsemi tremi je druga največja, kaj si čemo!

Tako ugotavlja Mirko, žena pa kdaj pa kdaj pripomni, sicer bolj od da-leč, iz kuhinje. Obraz se

KLEPET Z MIRKOM PODGORŠKOM

Klepet... to že, samo do besede ne prideš. Mirko se pač ne da. Ne da bi hotel vse sam povedati, ne! Le besede mu tako rade gredo iz ust, da ga je veselje poslušati. Potem pa že ura kar mine, mrak se spusti na strehe Zgornjega Šentpavla, kakor pravijo domačini gornjemu Preboldu. Takšen je Mirko Podgoršek. Vmes skoči še v klet po litrček in kako bi potem človek ostal tiho in slabe volje.

Nad njim se bohotijo po stenah številne diplome in priznanja, med vsemi temi okvirji pa kraljuje Titova slika. Omare so polne knjig, albumov z znamkami, na nekaterih policah pa se odkriva še ena zbirateljska strast Mirka Podgorška: steklenice, seveda pa niso prazne. To pa je že druga zgodba...

mu vsakokrat raztegne v nasmeh pod hudomušnimi brčicami. »Tu je moje kraljestvo,« pravi in z vajeno kretnjo pokaže po sobi, prijetno »natlačeno« z vsem, kar daje prostoru še večjo toplino in domačnost. »Vse je že bolj staro, pa nič ne dam stran.«

Odpre eno omaro. Same knjige. Čisto spodaj veliki zvezki »Tovarišau«, »Naše žene«, »Pionirja« in še drugih slovenskih revij in časopisov. Na zgornji polici vse polno majhnih steklenic, to tudi sodi v njegovo zbirateljsko strast. Potem so tu znamke. Okoli šestdeset albumov, ki jih Mirko niti za petnajst milijončkov ne da. Filatelist je že od 1952. leta. Kar je pa pri hiši časopisov, jih Mirko sam zveže. Tega ga je naučil kmalu po vojni takratni pevovodja Škorjanc. Njegova posebna strast je tudi reševanje križank. Toda nikoli ni nič zadel, na nobenem žrebanju. Žena pa je kar dvakrat dobila nogavice v Tednikovi nagradni igri. Toda tudi križanke niso vse. Mirko zbira tudi razglednice, preko 20.000 jih že ima, z vseh koncev sveta. Pa še nismo pri koncu: preko trideset let »mlati po ošau« pri godbi na pihala. Ko je bil mlajši, je imel majhen boben, zdaj ima velikega. In gasilec je Mirko, gasilec z vso dušo. O tem pričajo tudi številne diplome in odlikovanja, pri godbi pa je

od samega začetka njen blagajnik. Na steni tudi visita Gallusova značka in Linhartova plaketa, kajti tudi ljudski oder bi bil prazen brez Mirka. Če k temu še dodamo to, da je Mirko občinski odbornik in odbornik pri upokojencih, potem mu res ni dolgčas, kljub temu, da je upokojenec, ki povrh vsega še pošto raznaša, ker pozna celo faro. In ko sem ga vprašal, kateri od vseh hobijev mu je najbolj všeč, je dejal: »Ti stiš, za katerega še ne veste. To je spoznavanje narave. Vsako nedeljo greva z ženo na izlet z mojim fičkom in vedno drugam. Nikoli ne greva tja, kjer sva že kdaj bila, če pa imam dopoldne vaje pri muziki, pa jo mahneva takoj po kosilu.« Najbolj pa se Mirko spominja trenutka, ko je še služil vojake 1940. leta in je bil osebni šofer znanega generala Dušana Šimovića.

»Spali smo v kasarni, pa pride narednik v sobo in se zadere: »Diž se, je... vam majku! Jaz sem pa vstal, vzel škorenj in sem ga tresel po gobcu, da sem mu takoj vse sprednje zobe zbil. Prišel sem pred sodišče in dobil dve leti robije. Kazen je moral podpisati komandant, to pa je bil moj general. Poklical me je predse in me oštel ter vprašal, zakaj sem to naredil. Stal sem mirno, kot še nikoli, vendar sem se odločil za pošten odgovor, saj sem

vedel, da mi dve leti ne uideata, moral pa bi iti domov čez štirinajst dni.

Rekel sem: Gospodine generala, ja imam samo dve majke. Jedno, koja me je rodila i majku domovinu. Ne dozvolim, da se mi psuje majka. Da ste mi vi isto rekli, i vama bi razbio zube! General me je debelo pogledal in rekel: Vidi ti njega... A znaš, šta znači dve godine robije? Rekel sem: Ne znam šta je to robija, samo znam, da su dve godine duge... Potem je vzel obsodbo, jo raztrgal in vrge v koš. Idi... mi je ukazal in sem ga naprej vozil. Šel sem domov štirinajst dni prej, ker sem bil sokolovec. Narednik, ki sem mu razbil zobe, mi je moral sam napisati odpustnico... Ja, general se je rad hitro vozil. Bil je pilot, pa mu na cesti ni bila nobena brzina dovolj. Včasih sva jo mahala tudi 160 km na uro.«

Mirko je bil dvanajst let poklicni šofer, potem pa je šel k zavarovalnici.

Danes se najbolj huđuje na objestneže na cestah, ki druge spravljajo v nevarnost. Potem se obrne in reče ženi: »Jel' mami, že štirideset let sučem volan, pa še nisem naredil karambola.«

Mirko ima zelo rad otroke in najbolj nesrečen je zdaj, ko ni snega in se otroci ne morejo smučati. Ni mu vseeno, kako je v njegovem Preboldu, ki ga ima rad in ki mu je posvetil velik del svojega življenja. Tak bo tudi ostal. Kjer ga bodo rabili, tam bo Mirko Podgoršek. Vedno na delu, vitalen in dobre volje. V posebni mapi ima napisanih preko tisoč smešnic in prigod. Casa pa ima vedno dovolj. Ima namreč dopust. Kako? Tako pravi: »Upokojenci imamo pravico do dopusta. Od prvega do zadnjega v mesecu, le tisti dan, ko pride pismonoša z odrezkom, je treba biti doma.«

VESEL IN IZKUŠEN MLADENIČ

Zgovorna slika vzornega sožitja v prijetnem zakonu.

SREČANJE S FRANJEM BOBINCEM

FRANJO
VČERAJ,
DANES ...

Ime: Franjo
Priimek: Bobinac
Rojen: 16. oktobra 1958
Stanuje: Kočevarjeva 4, Celje
Nebesno znamenje: Tehnica
Visok: 167 cm, raste!
Teža: 56 kg
Oči: temno rjave
Lasje: kostanjevi
Najljubša jed: špinača
Najljubša pijača: pilotski
Najljubša igralka: Sofia Loren
Najljubši ansambel: Les Humphries
Najljubša pesem: Mexico
Najljubša knjiga: Ukana
Najljubši pisatelj: Tone Svetina
Najljubši pesnik: Janez Menart
Najljubši instrument: kitara
Najljubša lastna pesem: Lidija
Najljubši šport: smučanje

Piše:

DAMJANA STAMEJČIČ

Pred leti so za Franja govorili, da je »mali mož z velikim glasom«. To je verjetno takrat še držalo, danes pa je nekoliko drugače. Predvsem kar se velikosti tiče. Franjo je lepo zrastel, se razvil v pravega, mladega moža, resen je kot le kaj in kar je najvažnejše, tudi njegov otroški glas se je po mutaciji spremenil v pravi moški bariton.

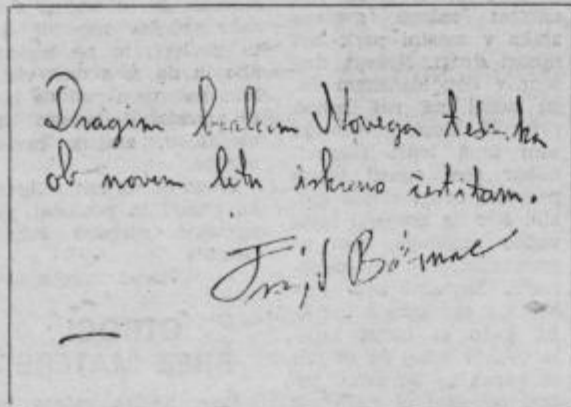
Franjo je začel peti že na šolskih proslavah, kjer se je sam spremljal s kitaro in kjer je navduševal mlado in starejše občinstvo s svojim čistim, otroškim glasom. Nato je prišel njegov prvi javni nastop. Redakcija Radia Celje in Novega tednika je organizirala v Sentjurju javno radijsko oddajo, na kateri je nastopil tudi Franjo Bobinac. Tega nastopa se Franjo vedno rad spominja, saj je bil to začetek njegove pevske kariere. Sentjursko občinstvo je mladega celjskega pevca toplo sprejelo in ga nagradilo z dolgim aplavzom. Slišal ga je tudi menažer New swing quarteta — Peri Smola, ki mu je kmalu pripravil nastope po vsej Sloveniji. Franjo je postal priljubljen, še posebej takrat, ko je v ljubljanskem studiu 14 zapel pesem Sirota. Na mnogih pevskih nastopih po vseh večjih krajih Slovenije je pel z velikim vojaškim orkestrom iz Ljubljane, z Unioni, s Črnimi vranami, pel je z mnogimi znanimi slovenskimi pevci in pevkami. Po uspehu v studiu 14 je Franjo podpisal pogodbo s produkcijo gramofonskih plošč, kjer je posnel tudi svojo prvo ploščo. Na njej so bile pesmi »Babica«, »Gradim zate grad«, »Lidija« in »Mama, zlata mama«. Prvi dve pesmi sta znana uspeha Heintja, slovensko besedilo zanj pa je napisala Elza Budau. Kar čez noč je postala pesem Lidija ena najpopularnejših v Sloveniji, saj je dosegla na slovenski top pops lestvici prvo mesto. Franja so mlade oboževalke zasipale s pismi, mu grozile s samomorom, če jim ne odpiše in se pritoževale, da jih nič ne obišče. Skratka, Franjova

priljubljenost je iz dneva v dan rasla.

Toda, glej jo, smolo! Ravno tedaj, ko je imel največ priložnosti za še bolj uspešne nastope in snemanja, je začel mutirati in čez noč mu je teta puberteta zahripala otroški glasek. Prenehati je moral s petjem in se posvetiti drugim stvarim,

leto vadi kitaro, pozimi smuča, poleti igra namizni tenis, pa tudi za prijatelje in prijateljice ima veliko časa. Doma velikokrat z bratom zaigrata kakšno na kitaro ali z očetom rečejo kako moško, včasih pa se Franjo zapre v sobo, vzame v roke prijetno knjigo in bere.

Franjo ni videti, da ga

ki pa jih ima mladost vedno dovolj. Vpisal se je na gimnazijo, kjer je priden in vzoren učenec in kjer se najraje uči zgodovino in tuje jezike. V glasbeni šoli že šesto

preganja puberteta, saj zna zelo lepo združiti prijetne stvari s koristnimi. Zelo resno izpolnjuje svoje dolžnosti in sploh je Franjo zelo resen fant. Čeprav še ne poje na jav-

nih prireditvah, ga tovarišica Kovačičeva iz glasbene šole že uči dihati po pevsko in pri njej tudi dvakrat tedensko trenira svoj mehki bariton. Franjo bo torej kmalu nared, da začne spet snemati. Sicer pa je skladatelj Boris Kovačič zanj že napisal nekaj pesmi. Glasbo teh pesmi ima Franjo posneto na magnetofonski trak in doma že pridno vadi besedilo in melodijo. Upajmo, da bo njegova druga plošča kmalu izšla in da se bomo sami prepričali, da je Franjo še vedno naš priljubljeni pevec, čeprav ne več »drugi Heintj«, kot smo govorili nekoč.

»Zelo lepo mi je, ko pojem. Lepo mi je, ko me občinstvo nagradi z aplavzom. V začetku, ko sem šele začel peti, nisem imel treme, ker sem bil samo mali Franjo, sedaj pa je le drugače, ker ne bom pel več otroških pesmi in me bo moralo občinstvo sprejeti drugačnega. Zato bom imel sedaj večjo tremo kot pred letom, ko se nisem niti zavedal, kaj se godi z menoj.«

Tako je povedal Franjo Bobinac o svojih občutkih

pred nastopi. O svojih načrtih za bodoče pa ni hotel preveč govoriti, vendar je namesto njega govoril oče Bobinac.

»Ne bojim se, da bi Franjo zaradi pevskega uspeha zanemaril šolo, saj je tak fant, ki resno vzame vse svoje dolžnosti. V šoli je bil vedno odličnjak s samimi petkami v izkazu, zato se neupeha v šoli ne bojim. Prav tako pa se Franjo dobro zaveda, da bo lahko še bolj popularen, kot je bil nekoč, lahko pa se zgodi, da bodo njegovi mladostni uspehi samo še lep spomin. Tudi s tem se je že sprjaznil. Doma nimamo nič proti, če prepeva, posebej smo zadovoljni, ker redno obiskuje glasbeno šolo. Zena pa je precejšen pesimist in nikoli ne omenja Franjovega uspeha, vendar prav gotovo tudi ona upa, da bo uspel.«

Franjo ima doma tudi svojega pevskega kritika. To je njegov brat Zlatko, ki nima pevskega talenta, kot pravi njegov oče, ima pa zelo tanek sluh in takoj opazi Franjov »kiks«.

»Včasih Franjo tako dol-

go ni bil zadovoljen s posnetkom, dokler ga ni slišal Zlatko. Ko je ta rekel, da je vse v redu, je bil tudi Franjo zadovoljen. Spominjam se, ko je prinesel nekoč Franjo domov magnetofonski posnetek, za katerega je rekel Boris Kovačič, da je čisto v redu, Zlatko pa je takoj opazil napako. Franjo je v nekem delu pesmi preveč poudarjeno zapel končni »sa« in Zlatko je dejal, da je preveč zasikal. Franjo je ta del pesmi takoj popravil.«

Tako mi je povedal o bratovskem sodelovanju Franjo Bobinac, oče Franja Bobinca mlajšega.

Franjo je že občutil, kaj je slava, vendar zaradi tega ni domišljav. Trudi se, da bi bil čimbolj podoben svojim sošolcem, kar mu ni težko.

»Včasih se mi zdi, da najdejo na meni več napak kot na drugih,« pravi Franjo. »Rad pa bi ostal tak, kot sem, tak, kakršnega me poznajo sošolci in prijatelji. Upam tudi, da mi v gimnaziji ne bodo delali težav profesorji, če bom nastopal in tako izostal od pouka. V osnovni šoli sem zelo lepo sodeloval s profesorji in opravičili so mi, če zaradi pevskega nastopa nisem prišel v šolo. Upam, da bo tako tudi v gimnaziji.«

Franja še vedno zasipajo oboževalke z visokimi kupi pisem, kar je dokaz, da še vedno rade poslušajo njegovo Lidijo. Ker pač ne more vsem odgovoriti, ker je prejetih pisem le preveč, pripravlja sedaj pravo presenečenje. V predalu ima napisanih ogromno čestitk, ki bodo kmalu romale k njegovim oboževalkam. Upam, da ne bo jezen, ker sem ga izdala!

Prezgodaj je še, da bi lahko govorili o uspehih, ki jih bo žel Franjo Bobinac v slovenskem pevskem prostoru. Vsi vemo, da je pevec veliko, občinstvo pa je kritično in sprejme samo majhen del tistih, ki jih poslušajo. Vendar pa lahko rečemo to, da Franja še vedno radi poslušamo, pa čeprav samo na radiu, ne na javnih prireditvah, kot bi radi. Vsi pa upamo, da mu bomo lahko kmalu zaploskali v dvorani in mu tako pokazali, da je še vedno naš Franjo Bobinac.

Franjo Bobinac je star petnajst let in je šele na začetku pevske poti. Veliko ljudi je prerokovalo, da bo Franjo veliki naslednik Ota Pestnerja, ki je njegov vzornik in prijatelj. Franjova plošča, ki jo že pripravljajo, bo to pokazala.

Piše:

BRANE STAMEJČIČ

In res je, ni ga večjega zaklada od narodnega, ljudskega blaga, ni je bolj brezčasne ni večno mlade stvari, kot je ljudska pesem. Vselej je bila z nami. Včasih bolj neopazna, je v tistih trenutkih, ko nam je bilo najhuje, ko o slovenstvu, slovenščini in slovenskem skorajda ni bilo več moč govoriti, zrasla v pravi vihar. Danes je zadonela pod Triglavom, naslednjega dne jo je zapel notranjski kmet, odmevala je po dolnjih gričih, povzel jo je štajerski viničar in jo ponese do beljaškega brata, za napev je slišal vi-pavski sadjar... Vselej je bila z nami, ob nas in mnogokrat tudi pred nami. Slovenske pesmi ni mogel uničiti nihče. Bila je izraz, klic in volja slovenstva, zatiranega in nepriznanega. »Zakaj bi veselo ne pela, zakaj bi vesela ne bila, ko sredi mojega čela, mi sapa slovenska pihlja.«

Tako preprosta, včasih celo naivna, a hkrati tako bogata in pogumna je naša ljudska pesem. Radi jo imamo, a žal čestokrat ostaja le pri tem. Preprosta besedila nam danes kar nočejo zdrsniti preko ust. Napev, ki se je ohranjal le v spominu, je dostikrat že obledel. Kako pogosto se nam zgodi, da sredi kitiče za trenutek obmolknemo, se spogledamo in vprašamo: »Kako že gre naprej?«

Kakšna je naša ljudska pesem danes? Ali jo še znamo zapeti? Kje je nje-no mesto v času, ko je izgubil svojo najpomembnejšo nalogo, boj za domačo besedo, za priznanje vsega slovenskega? Ali danes, ko je naša pesem vse to izgubila, ne bomo postali sami njeni uničevalci? Kdo ve, če mestni hrup ne bo poguben tudi za naše napeve.

»Kje so tiste stezice, k' so včasih bile, zdaj pa raste gramovje in zelene travé.«

In vendar. Zdi se mi, da bo slovenska pesem premagala tudi čeri našega časa. Kljub temu, da smo sami postali njeni najnevarnejši pogubovalci, si upam trditi, da naša pesem ne bo umrla, po zaslugi vseh tistih, ki so spoznali njeno vrednost, ne bo umrla, če se bomo pravočasno zavedli naše dolžnosti, da jo negujemo, ohranjamo in jo postavimo na tisto mesto ki ji brez dvoma gre.

V zadnjih letih zanimanje za našo pesem nedvomno raste. Kaj je temu vzrok? Težko bi rekli. Morda zavest, da smo narodno pesem predolgo

RAZMIŠLJANJE O SLOVENSKE LJUDSKI PESMI

Slovenska ljudska pesem je bolj ko ljudska pesem drugod — morda celo v nasprotju s tem, kar drugod velja za pravilo — samorastnica. Bila je prva in dolga stoletja edina pesniška formulacija slovenske besede, edina pesniška izpoved ljudskega kolektiva, ki ga danes imenujemo slovenski narod, takrat pa skorajda še imena ni imel: izpoved njegove orientacije v prostoru in času, njegovih misli o življenju in smrti, njegovega trpijenja in žalosti, pa tudi veselosti in želje, da žalost premaga. Prerila se je na svetlo izmed špranjic sredi kamenja, ko je naš Parnas bil še gola skala. Za malovedno zel je veljala, mnogim za plevel, ki ga je treba iztrebiti — a živela je svoje samorastniško življenje tiho naprej, dokler se ni nekega dne pokazalo, da v resnici ni živela v škodo, ampak v korist.

(Janko Glazer v knjigi Slovenske ljudske pesmi)

zapostavljali. Kdo bi vedel? Drži pa, da naša pesem še živi. In ne le to. Upal bi si reči, da živi dosti bolje kot nekaj let nazaj, upam si trditi, da ponovno začnemo spoznavati njeno lepoto, njen smisel in njeno poslanstvo. Če ne bi bilo tako, s čim naj si potem razlagamo naravnost neverjeten razmah zborovske ga petja v zadnjih nekaj letih. Pustimo sedaj na strani razmišljanje o kvartletih zborov. Kaj ni dovolj že samo dejstvo, da toliko ljudi, mladih, starih, kmetov, delavcev, uslužbencev, najde zadovoljstvo v petju naših pesmi.

Tudi na našem področju je zborovska pesem zacvetela. V nekaj letih smo dobili vrsto zborov, od katerih daje vsak svoj prispevek očuvanju, pa tudi oplemenitju narodnega bogastva.

Eden od zborovodij, ki že dolga leta uspešno opravljajo svoje poslanstvo, je tudi Rafko Gorenšek. K nam je prišel kot mlad zborovodja pred petdesetimi leti in odtlej daje živi z nami za našo domačo pesem. Rafko Gorenšek vodi trenutno dva

zborov. V enem letu mu je uspelo, da je z zborom Toneta Tomšiča iz Strmca dosegel že lepe uspehe, vodi pa tudi Upokojenski pevski zbor, ki je pred dnevi praznoval svojo deseto obletnico. Ob razmišljanjih o naši ljudski pesmi danes, sem se pogovarjal tudi z njim.

RAFKO GORENSEK: »Pesem, tista pristna slovenska ljudska pesem, pomeni našemu človeku veliko. Se več kot drugim pomeni ljudska pesem prebivalcem na podeželju. Kako jim tudi ne bi, saj je pesem tam doma. 17 let mi je bilo, ko sem kot mlad glasbenik prišel v Strmec in tam prevzel vodstvo zborov, v katerem so tedaj peli očetje in matere današnjih pevecov. Edino razvedrilo nam je bila pesem. In tako je še danes, vsi ki pojejo v mojem zboru, ljubijo pesem, zato sem tudi prepričan v uspehe zborov.«

Danes je ljudska pesem že izgubila tisto vlogo, ki jo je imela nekada, ko je bila brez dvoma izraz naše naračane pripadnosti, izraz vsega dobrega in zlega, vsega tistega, kar je doživljal naš človek. Vse manj časa imamo,

hkrati s tem ostaja vse manj časa tudi zato, da bi zapeli. Kdo ve, če bodo otroci naših otrok še znali tiste lepe Mojce, Katrca, Pojdem v rute, Moj fantič je na Troisko vandral... Kdo ve, če se vsi zavedamo naše naloge, prenašati domačo pesem naprej, negovati jo in ohranjati?

RAFKO GORENSEK: »Če se spomnim nazaj, na tiste čase, ko sem bil tudi sam priča zatiranju vsega slovenskega, ko sem doživljal ponemčevanje, okupatorske zločine, mi je tesno.

Vsaka slovenska beseda je bila prepovedana. A tudi takrat smo peli domače pesmi. Kakšno radost mi je predstavljala osvoboditev, kako olajšanje zavesti, da smo Slovenci končno svobodni. Takrat smo si res dali duška, peli smo glasno, kolikor se je dalo. Danes je nekoliko drugače. V mestih kraljuje drugačna pesem, tudi pevski zbori vse pogosteje pojejo ume- tne pesmi. Na deželi pa je kot nekada. Tam še vedno domača pesem pomeni veliko, veliko več kot drugod. Ljudje v vaseh se zavedajo, da je

NAŠA PESEM ŠE ŽIVI

narodna pesem naš zaklad. Vsi bi morali to spoznati in se potruditi, da jo ohranimo čim čistejšo, da jo končno dvignemo na raven, ki si jo zasluži. Seveda mnogo pesmi umre. To je zakon časa in tu ne moremo dosti pomagati. Pogostokrat se nam zgodi, da tako pesmi manjka. Zato segamo po zabavnejših, umetnih ali kakšnih drugih. Res bi morali več storiti za ohranitev domače pesmi.«

Priljubljenost ljudske pesmi so znali dobro izkoristiti narodno zabavni ansambli, ki so pri nas zrasli kar čez noč. Plošče z njihovo glasbo so napolnile radijske sporede, priljubljenost te glasbe je zasenčila vso drugo. Tudi tisto, ki ji je bila mati. Ali gre pri tej narodno zabavni glasbi le za industrijo, za glasbo, ki naj bo nadomestek pogostokrat pozabljeni narodni pesmi? Res je, da je narodnjakoma, kot imenujemo izvajalce te glasbe, prvi dobiček, ki ga kujejo s priljubljenimi, a že sto in stokrat oguljenimi glasbenimi frazami. Morda pa je prav priljubljenost tovrstne glasbe dokaz, da

Slovincem manjka narodne pesmi, da jim manjka pesmi, ki so jih bili vajeni peti stoletja in da je teh premalo. Tudi če je to res, predstavlja narodno zabavna glasba nevarnost za narodno. Ne bi bilo prvič, da bi nadomestki spodrinili originale. Banalna in solzava besedila ne morejo zamenjati preprostih, a bogatih narodnih, melodije so tudi zgolj slabi posnetki, presnetki in plagiat narodnih, pa vendar. Nevarnost je in menim, da ne mala.

RAFKO GORENSEK:

»O narodno zabavni glasbi je težko govoriti. Menim, da ta nima slabega vpliva na pristno domačo pesem. Seveda pa je res, in menim, da je prav tako, da se ljudje izredno zanimajo tudi za to glasbo, saj jim zveni domače in prijetno. Gre za glasbo, ki človeka razvedri in poživlji. Narodna pesem je čustvena in otožna, narodnozabavna pa lahka in razveseljujoča. Rekel pa bi, da nevarnosti za narodno glasbo v narodnozabavni ni. Gre za pesmi, ki so priljubljene nekaj mesecev, potem pa umrejo. Pri narodnih je vse drugače, saj so mnogo bolj vkoreninjene v slovenskem človeku. Menim, da bi tudi narodnozabavni ansambli lahko veliko naredili za ohranjanje ljudske pesmi. Prijetno aranžirane bi lahko pogosteje vključevali v svoj repertoar in se tako še bolj približali naši pravi ljudski glasbi.

Tudi radio in televizija se premalo trudita za ohranjanje domače pesmi. S svojim bogatimi možnostmi bi lahko za našo pesem naredila ogromno. Lahko bi jo odkrivala, ohranjala in zbirala, saj Slovenec resnično pogreša ljudske pesmi.«

Slovenska pesem še živi. Čas pa je že, da se zavemo njenega poslanstva, čas je, da jo pričnemo ohranjati, da podpremo tiste, ki se borijo zanjo, da ustanovimo servise, kjer bi gradivo iz bogate zakladnice slovenske ljudske pesmi našlo svoj drugi dom in kjer bi bilo dostopno vsakomur, ki bi si želel našo ljudsko pesem podrobneje spoznati.

Pevski zbor Toneta Tomšiča iz Strmca s svojim pevovodjem Rafkom Gorenškom je eden tistih, ki je že veliko storil za ohranitev in širjenje slovenske ljudske pesmi. Člani zborov se zavedajo pomembnosti svojega dela, vedo, koliko lahko za slovensko pesem naredijo.

Piše:

MILENKO STRASEK

O PTIČKU BREZ GNEZDA

MALA MOJCA IŠČE PRAVICO DO SREČE

Mojca, očka in mačeha so prišli na Kozjansko pred dvema letoma. Da ponuja Jaka Leskošek iz Loga v Bohinju hiško z zemljo tistemu, ki bi mu nudil osnovno nego, sta zakonca Eržen prebrala v časopisu. Takrat še nista vedela, da čepi Jakova hiška na viharnem slemenu sredi bohorskih gozdov. Nista se zmenila za vse to, odločila sta se in odšla v neznanu. Z njima je odražala mala Mojca.

Jaka in mlada družinca se niso najbolj razumeli, toda to ni bil vzrok za vse tisto, kar je prišlo in zaradi česar danes mala Mojca nima miru. Deklica, ki bo drugo leto dopolnila pet let, spremlja nesreča takorekoč že od pleničk naprej. Rodila se je izven zakona in ker je njena mamica imela rada vse drugo, samo nje ne, so jo dali iz zanemarjenosti, v kateri je bila, očku Srečku. Dekletce, ki živo šviga z nemirnimi očmi, tega ne razume. Danes še ne in tudi jutri ne, prav kmalu pa se bo začela zavedati, da ji ljudje delajo krivico.

Z Gorenjskega, od koder so prišli na Kozjansko, je Mojca prinesla hrube, ščebetanje slavčka in nemirne glasove srnjakov. Tudi v novem domu ni tega manjkalo. Bilo je skoraj tako lepo, kot na Gorenjskem. Vse dokler je ni mamica, njena mačeha, privezala v aprilu 1971 k drevesu, ji ovila ročico z vrvo in odšla po vodo. Tako pravi ona. Mojca o tem ne spregovori ničesar, le čuden strah ji gleda iz oči.

KLOPČIČ SE ODVIJA

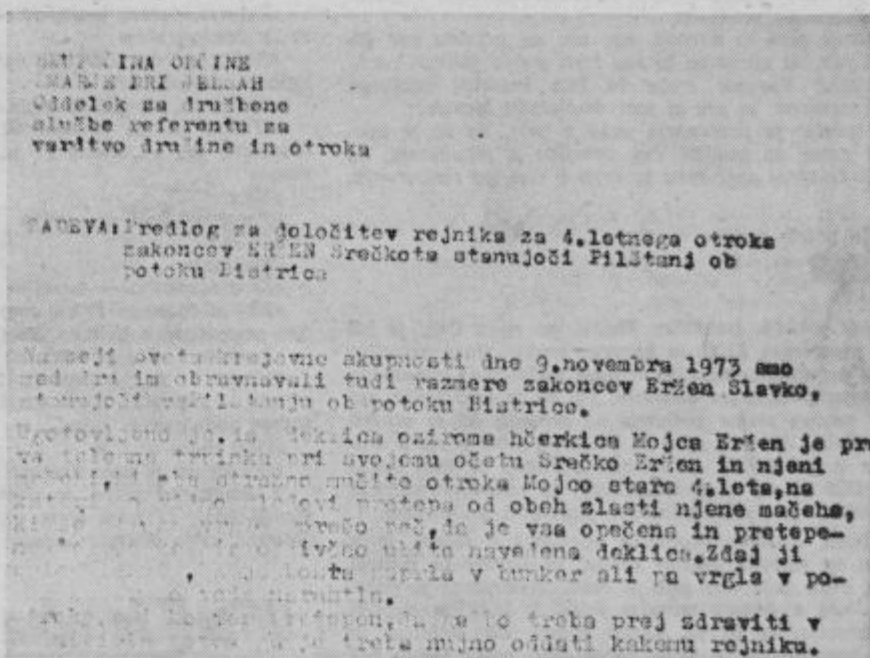
Služaj je hotel, da so prav takrat, ko je Mojčka sikakala okoli drevesa na dva metra dolgi vrviči, prišli v bohorske samote ljudje, pravzaprav dva: kozjanska zdravnica Ruža Vreg in medicinska sestra Olga Rezar. Nikjer ni bilo nikogar, le Mojčka je žalostno gledala prišlece. Potem sta ženski videli, kaj je z otrokom: da je privezan in da je vrviča zažrta v deklčinno ročico. Šele potem, ko sta dekletce odvezali, je otrok dejal: »Mamica me je privezala za kazen, ker sem naganjala kokoši in obrnila posodo za rože.« »Mojčina ročica je bila zatečena,« pravi danes dr. Ruža Vreg, ki je takrat o dogodku tudi napisala prijavo postaji Milice v Kozjem, od koder je prijava odpotovala po običajni poti k javnemu tožilcu in na občinsko sodišče v Smarje pri Jelšah.

»Ob dogodku sem se zgrozila, nisem pa ga prijavila. Ker pa so se brutalnosti nadaljevale, smo menili, da je potrebno, da intervenirajo tudi predstavniki Milice,« je dejala ob našem obisku dr. Ruža Vreg. Pred nas je položila kup listin.

Poi leta je že od tega, kar se je Mojčka opekla. Tako hudo opekla, da je dobila opekline tretje stopnje. Pripeljali so jo k zdravnici in Mojca je odšla v Maribor na plastično kirurgijo. Tam so naredili, kar se je na njenih nogicah dalo narediti. Brazgotina se bo poznala celo življenje, tudi ko bo Mojca hodila na ples, v kino, morda na predavanja in na sestanke...

»Mojca se je opekla na električni peči,« je razložila njena mačeha, ko smo se srečali v Smarju. Prišla sta obiskat otroka,

Otroci potrebujejo toplino, mamico, očka, polja in travnike, marjetice in modro nebo, pravljice, dedka in babico in tisoč drugih, lepih in čudovitih stvari, ki izpolnjujejo njihov napol pravljčni, a včasih tako kruto resnični svet. To jim moramo dati, ker smo dolžni že zaradi tega, ker so naši, ker so del našega sveta, svetla lučka, ki neumorno tli v nenehnih spopadih z vsakdanjostjo, s hudobijo tistih, ki ne mislijo dobro, ki so daleč v stran od lepega in odkritega. Velike oči, radovedno odprte v svet, ki je zanje svet dobrote in neodkritega, vsega tega še ne zaznavajo tako kruto in razgaljeno. Hudo je zavito v pravljice, sanje in velika vprašanja, večna vprašanja, so le medel odsev resničnosti. Tudi za malo Mojco ob potoku, ki te dni vztrajno išče pravo mamico, travnike in potoček, mucko, kužka, ki ga ima rada, gozd nad hišico in čaka, kdaj se bodo veliki ljudje končno le naveličali iskati njeno pravico. Pravico, ki je ena sama: biti srečen.

Dopis krajevne skupnosti Lesično skupščini občine Smarje pri Jelšah o zadevi Mojce Eržen iz Lesičnega.

ki bo do odločitve sodišča pri družini Pondelak. Mojca ni hotela povedati ničesar. Le to, kar je povedala mačeha, Ivica Eržen. Bila je prestrašena, izgubljena, živčna in žalostna. Vseskozi je ponavljala: »Ni me bolelo, ni me bolelo.«

Mojčine nesreče pa so se nadaljevale. Ko so nabirali drva nad sotesko potoka Bistrice, kamor so se preselili zaradi nezumevanja z Jakom, je Mojca padla in se močno potolkla. In kot prvič, je tudi tokrat »ni bolelo«. Tudi za to je izvedela kozjanska zdravnica dr. Ruža Vreg in prijava je spet odromala na Milico. Tokrat se je zdravnica odločila, da dekletce posvoji za vsako ceno. Posvoji tudi zato, ker so se čedalje bolj širile govorice vaščanov, da nameravajo Mojco spraviti s sveta, da grdo ravna jo z dekletcem in tako naprej. Govorice so se

širile kot orkan in končno prišle tudi do krajevne skupnosti Lesično.

POSEBNA SEJA SVETA KRAJEVNE SKUPNOSTI

Pri tajniku krajevne skupnosti Lesično, Dragu Turšiču, smo opravili na hitro. Pomolil nam je dokument:

»Ugotovljeno je, da deklica oziroma hčerkica Mojca Eržen močno trpi pri svojem očetu Srečku Erženu in mačehi. Na otroku so vidni sledovi pretepa od obeh, zlasti mačeha, ki je otroka vrgla v gorečo peč, da je čisto opečena. Deklica je opečena. Z zdaj ji celo grozita, da jo bosta zaprla v bunker ali pa vrgla v potok, kadar bo voda narastla.«

Hude obtožbe in če je vse to res, ni treba pose-

bej poudarjati deklčinih muk. Predlog za določitev rejnika je odšel na skupščino občine Smarje pri Jelšah, zanj pa so izvedeli tudi na socialnem varstvu, Romana Kincel, referent, je kmalu po govoricah in tudi po prijavi odšla k Erženovim v sotesko.

»O hiši ne morem povedati ničesar slabega. Lepo je urejena pa tudi Mojca je ob mojem obisku bila čista in lepo oblečena. Mi smo izvedeli tudi to, da je starši niso pustili v otroški vrtec, ki so ga v Lesičnem organizirale mladinske delovne brigade. Da pa je dekletce dobro hranjeno in čisto, so povedali tudi drugod.«

Ljudje marsikaj govorijo. Tudi to, da je Mojca bila skoraj vedno sama, da so jo zapirali v hišo in bili dalj časa odsotni, da so pustili psa, ki čuva hišo, tri dni brez hrane...

Dr. Ruža Vreg: »Bila je privezana ...«

Ali bo Romana Kincl, socialna delavka pri občinski skupščini Smarje pri Jelšah našla ključ rešitve do Mojčinega problema?

Erženova sosedka Ema Založnik ne ve o vsej zadevi nič.

»Pravijo, da delajo grdo z njo, ampak jaz za to ne vem. Nič ne vem.«

Daljna sosedka, Slavica Faler iz Starega trga, ki Erženove prav tako pozna, tudi izjavlja, da ne verjame, da je z Mojco res tako.

»Vem le to, da je bila pri meni in, ko sem enkrat odpela hlačke, dvakrat je bilo, sem videla, da je Mojčka čisto črna. Veste, je pa zelo živa. Skoraj preveč. Kadar koli sem jo videla, je bila oblečena lepo, pa tudi za hrano so skrbeli.«

SODU IZBITO DNO

Pri dr. Ruži Vreg, ki je hotela zadevo razčistiti do konca, sta bila večkrat tudi zakonca Eržen: govorice so se širile kar naprej. Vse sta zanikala, vse sta zanikala tudi nam. Dr. Vregova nam je povedala, da sta bila sprva za to, da dasta otroka njej, potem pa sta se premisliła. Da sta bila pripravljena dati Mojčko, je izjavila tudi Slavica Faler. Njej je to povedal Srečko Eržen.

O posvojitvi nam je povedala tudi zdravnica sama, ko smo jo obiskali v ambulanti v Kozjem.

»Z Ivico Eržen sva se o posvojitvi dogovorili. Izjavila je, da oče tepe otroka, tako pa je zanjo izjavil oče, odnosno mož. Zmenili sva se, da pridem po otroka čez teden dni. To je bilo 7. XII. letos. Bila sem na specializaciji v Celju, ko pa sem se vrnila, sem izvedela, da so Mojčko odpeljali v Hrastnik, nekemu v re-jo. Vse skupaj se je začelo zapletati. Da je Mojčka v Hrastniku, so mi povedali tudi na postaji Milice. 17. XII. sem odšla skupaj s sestro Olgo Rezar v Hrastnik, kjer so mi dali spremstvo dveh miličnikov, in Mojco odpeljala. Bila je bolna in vsa prestrašena ter v nemogočih razmerah. Naslednji dan ob 20. uri je prišel oče Srečko Eržen in začel razbijati po vratih ter groziti. Ni me bilo doma, bila sem v Podčetrtku v ordinaciji. Mojca je drgetala od strahu in ko sem prišla, je rekla: »Mami, ali me boš dala proč?«

V sredo, 19. XII. so prišli miličniki in otroka vzeli, ker je njen oče pri-

opekla je nisem namerno. Nekajkrat sem jo res natepla, s kuhinico, a ne tako, kot pravijo. To, da smo se je hoteli znebiti, ni res.«

Ivica Eržen se je tu in tam nasmehnila, češ, kaj vse ljudje govore in ko je povedala svoje, je spregovoril še oče.

»Mojce ne damo, pa če se zanjo borimo do konca. Menim, da so bila naključja to, kar se je dogajalo z Mojco. Nihče ji noče nič žalega. V Hrastnik je nismo prodali, kot govorijo ljudje, pač pa bi bila tam do takrat, ko bom jaz dobil v Hrastniku stanovanje in službo. Ne vem torej, zakaj je zdravnica ob njenem prihodu vrgla na mizo 700 dinarjev. Govorili so, da smo jo prodali za 500 dinarjev in zdravnica je hotela to vrniti, osta-

lo pa je pridala za stroške vožnje. Neumnost.«

Sklenjen krog. Ljudje govore še kar naprej. Mojčka se igra z avtomobilčkom, ki ji ga je kupila mačeha. Pri Pondelakovih v Smarju ji je dobro. Velike oči begajo nemirno po prostoru. Le ona in njeni vedo, kaj je res. Res pa je, da je otrok živčen in prestrašen in končno je res tudi to, da nimajo pravice tako ravnati z otrokom, ki se ne zaveda, da nimajo nobene pravice vlačiti je kot cunjo od mamicke do mamicke, zakaj Mojca vsaki gospe reče mamicca. Je mar res že tako navajena na preseljevanje? In končno: kaj od vsega je res? Ne vemo. Vemo le to, da mora otrok biti srečen. In če vse to ni res, kdo od ljudi se zaveda, kakšno škodo je naredil Mojci s klevetami in lažmi?

Do odločitve sodišča bo Mojčka ostala pri Pondelakovih. Potem bo dobila rejnika. Na socialnem v Smarju pravijo, da je to skoraj gotovo. Dr. Ruža Vreg v Kozjem je obtožena ugrabitve otroka. Tako je zahteval oče Srečko Eržen.

»Če me bodo obsodili zato, ker sem izpolnjevala samo svojo zdravniško dolžnost do male Mojce in to mi narekuje tudi Hipokratova prisega, potem grem s Kozjega. Mojco sem srčno želela posvojiti in ji nuditi topel dom.«

Čeprav je otrok otrok, smo vendarle želeli zvedeti, kaj poreče mala Mojčka. Obiskali smo jo v Smarju, bilo je prvič, ko smo jo videli. Igrača se je na kavču, imela je zaspane očke, pravkar je vstala in imeli smo vtis, da še živi v svetu sanj, kjer ni hudih stricikov, ki jo vodijo od mamicke do mamicke. V roki je držala punčko in ni je bilo strah, le v očeh je bilo nekaj čudnega.

»Nič me ni bolelo, čisto nič.« je rekla, ko smo jo povprašali, kje se je opekla. Potem smo se spomnili, da je Mojca otrok in da vsak otrok

Mojčin nasmeh ni smeh razigranih otrok, le poredko najde pot do njenega obrazka.

joka, če se udari. In nismo verjeli.

»Ne tepejo me. Sploh me ne tepejo.« Punčka v roki se je vrтела kot vrtavka.

»Tepejo me, včasih. Nima rada očka.«

Mojčka je govorila raztreseno, enkrat tako, potem spet drugače. Ne povezano. Govore, da je naučena, kadar jo vprašujejo tuji ljudje, da je prestrašena in da se boji, da jo bodo kaznovali. Le to je povedala, da jo je mamicca kaznovala takrat, ko je bila privezana. Ivica Eržen trdi drugače, toda to smo že povedali.

Ko smo gledali malo Mojčko, smo dobili vtis, da je otrok dejansko prestrašen. Nismo se mogli znebiti občutka, da nekaj ni v redu...

Tudi nismo mogli razu-

meti, da še vedno nihče ni ničesar ukrenil, čeprav je že več kot leto dni prijava na sodišču zaradi tistega spomladanskega dne, ko so Mojco privežali.

Niz naključij, zaradi katerih Mojčka Eržen potuje od Poncija do Pilata in nezaupljivo zre v velike ljudi, ki ji iščejo novo mamicco. Kdo bo nova mamicca? Tega Mojčka ne ve. To bodo šele določili. Pondelakova, pri kateri je sedaj, že ima rejnenke. Preveč jih je že, zato bo Mojca morala potovati naprej. Zdravnici, pravijo, je najbrž ne bodo dali, čeprav to želi. Morda pa, kdo ve.

In tako bo naslednja mamicca tudi Mojčino novo potovanje.

Da bi vsaj bilo zadnje.

Slike: Drago Medved

Ko so Mojčko odpeljali od dr. Ruže Vreg iz Kozjega, je bila bolna. Bolna je bila tudi v Hrastniku in bolna je bila še kar naprej v Smarju pri Jelšah. V obraz skorajda ni upala pogledati. Strmela je v lutko...

klico so odpeljali v Smarje pri Jelšah in jo predali začasno združini Pondelak. Eno dejanje Mojčine drame je bilo končano...

STARŠA ZANIKATA VSE

Pred dnevi smo se pogovarjali tudi z Mojčiniimi starši. Za govorice pravijo, da so čisto navadne klevete, da jih ljudje ne marajo zato, ker Ivica ni hotela pomagati kmetom na polju, čeprav je bila doma. Mož Srečko je namreč spovednik in ga zato večkrat ni bilo doma. Meni, da bi sicer res morali bolj paziti na malo, ker je neznansko živa.

»Ljudje pretiravajo. Nič ni res. Privežala sem jo, to drži, ker mi kaj drugega tudi preostalo ni. Šla sem po vodo, Mojca pa je hotela zraven. Mudilo se mi je in zgodilo se je pač to, kar se je zgodilo. Bila sem se zanjo, da se ji ne bi kaj zgodilo in zato sem jo privežala. Tudi

Kje je resnica o idili spovednikove družinice?

Laški cicibani ob novem letu

,NAJBOLJ PADA SNEG'

Najbolj nestrpno pričakujejo Novo leto otroci. Obiskali smo cicibane iz vrtca v Laškem, da bi kar od njih zvedeli, kako bodo pričakali Novo leto, kako se veselijo njegovega prihoda in kaj si najbolj želijo. Njihove želje so različne. Velike in majhne, take, ki jih je lahko uresničiti, in take, ki jih le težko izpolniš. Za vsakega od malčkov, pa je njihova želja, najpomembnejša, morda celo edina... Pa pogledjmo, kaj so si želeli Boris, Marko, Irenca, Uroš, Jožica, Barbka, Melita, Borut, Klara, Robi in še nekateri drugi cicibani iz Laškega.

»Novo leto se približuje, povejte mi, kako boste praznovali njegov prihod pri vas, v vrtcu!«

»Znamo novoletno pesmico!«

»...pa v četrtek bomo naredili novoletno jelko...«

»Pa kako še? Marko povej ti.«

»Nmm... so se mi pokvarile glasilke.«

»Pa najbrž ne vsem? Vsem se niso mogle, a ne?«

»Lepo bomo pričakali dedka Mraza. Pa vse bomo pripravili...«

»Kaj bo tisto, vse?«

»...pa tovarišica bo igrala klavir...«

»Peli bomo: Siva kučma, bela brada...«

In kar naenkrat se je zaslišal lep ubran cicibanski zbor. Odpeli so pesmico do kraja in mi povedali, da bo-

Vesela pesmica za novo leto...

Foto: Drago Medved

do peli še druge pesmice, ker jih znajo že dosti, dosti... Tako bodo zapeli tudi, ko bo prišel dedek Mraz, ki ga vsi po vrsti najbolj nestrpno pričakujejo. Najbolj in še bolj nestrpno...

Pa novoletne želje, joj, koliko jih je! Boris si najbolj želi videti dedka Mrza in morda še kaj, pa mi ni hotel povedati; Uroš bi imel rad knjigo Walta Disneya, zato, ker je tam racman Jaka ki uganja smešne stvari; spet drugi si želi punčko, pa vozček, pa avto, ki si ga želi Ladi samo zato, ker so avtomobili pobarvani. Pa tako orodje za delanje ladjic si želi nekdo, zato, da bi ladjice spuščali po Savinji in bi plavale do Marija Gradca, in če bi mu ušle, še naprej, najbrž v Črno morje. Klara si želi medvedka, takšnega toplega in spet nekdo drug takšnega kužka, ki bi lajal, hodil in migal z repkom, pa bi vseeno bil električen, ker pravega ne more imeti, saj bi podavil sosedove piške. In Jožica bi imela rada mucko, zato ker lovi miške, pa vendar sploh ne samo zato, ker je še pomembnejše to, da bi se igrala z njo. Robi, ki mucko že ima, pa je rekel, da jo nosi na rami in da muca praska, dokler je majhna, potem pa se že navadi. (samo ne vem, ali mucka nošenja ali Robi praskanja). Vsi pa si želijo nov, lep in vsaj malo večji vrtec in zunaj strašno veliko snega, da bi se lahko smučali, sankali, da bi... »...lani si prinesel smuči, bil sem jih zelo vesel. A snega ni nič pri nas...«, je

Barbka zrecitirala v imenu vseh pesmico.

»Torej, se vsi radi smučate in sankate?«

»Jaaaa«, se je oglasilo iz številnih otroških grl.

»No, pa mi povejte, kdo najbolj pada?«

Vsi so bili dolgo tiho, pa se je oglasil eden izmed dekčkov:

»Sneg! in čast najmlajše smučarske generacije je bila rešena. Jaz pa v zadregi, priznam.«

»Ob novem letu vsi želimo drug drugemu srečo...« so mi še povedali.

»Kaj pa to pomeni, biti srečen ob novem letu?«

Kaj vse pomeni biti srečen! Srečen si, če vidiš dedka Mrza. Srečen si, če ni vojna. Srečen si, če pada sneg. Srečen si, če dobi vrtec nove igrače. In srečen si tudi, ker si si zapomnil, da ti je lani dedek Mraz rekel »da si moraš umivati zobe« in bo torej letos vesel, ker si bil priden in si ga ubogal.

ZLATKA KRASOVEC

CELJAN MIRKO KOVAČIČ O TREH LETIH V TUJSKI LEGIJI

SPUST NA LIMANICE

PIŠE: JURE KRAŠOVEC

Vrnil se je za tretjo obletnico svojega odhoda. Oktobra.

Prišel je bogatejši za spoznanje — ne nasedaj lepim besedam.

Prišel je za tri leta starejši, niti za paro bogatejši.

Prišepal je z zdrobljenim gležnjem, ki se le počasi celi in je spet v stiski. Šepavca noče nihče na delo.

Toda vrnimo se za tri leta nazaj...

Kot nekvalificiran delavec je Mirko Kovič bolj slabo zaslužil. Ni zadostovalo za mladega moža, ki je odslužil vojake in rad sem ter tja stopil v družbo, bil spodobno oblečen in nazadnje tudi sit.

Zakon se mu je začel krhati. V svet ga je vlekle že kot dečka. Stopil je na občino in vložil vse potrebno za potni list.

— Kam?, so ga vprašali, da bi vpisali vizum.

— V Francijo! je odvrnil Mirko.

Takrat je vse šlo v Nemčijo. Hotel si je poiskati zaposlitev po svojem okusu, zato se ni odločil za Nemčijo. Francosko je znal prav tako malo kot nemško da je bilo vseeno. Ni mu bilo do tega da bi ga dobili v roke kakšni ustaši, zato je raje izbral Francijo.

Sedel je na vlak in se čez

Italijo pripeljal v Marseille. Obmorsko vlemesto je bilo privlačno in drago. Denar je hitro kopal. Tisto malo, kolikor ga je imel, je šlo v nekaj dneh. Brez kvalifikacije je bil, zato bi moral vzeti tudi najslabše delo. Saj bi ga tudi, ko mu je šlo za nohte, toda še takega najslabšega mu ni nihče nudil.

Kar ni storil prej doma, da bi si mogel po svoji volji iskati delo, je moral zdaj storiti v Franciji. Stopil je na posredovalnico za delo, oziroma na policijo, na oddelek za tujce. Moral je to storiti, kajti tja bi tako in tako prišel, prej ali slej, ker bi moral krasti, če bi ne dobil dela.

Zanimivo. Ko je povedal, da je »Jugoslava«, so ga predali nekemu uradniku, ki je bil Poljak in je znal nekaj naših besed. Pa možak ni bil gostobeseden. Dve možnosti mu je ponudil:

»Takole je, fant. Ali te po-

šljemo nazaj domov, ali pa se odloči za francosko vojsko. Premisli! Raje kar precej, ker če se boš potikal, boš še prej odsedel v zaporu za potepuhe.«

Je bilo kaj razmišljati? Še predstavljati si ni hotel sramote, da bi ga pripeljali nazaj, preden je dobro odšel v tujino. Ko je videl, da Mirko okleva, je Poljak postal sladkobeseden. Naslikal mu je veselo življenje po kratkem rekrutnem času. Svet bo videl, denarja kot pečk, punčar na vsak prst, hitro napredovanje...

Mirko se je vse bolj tajal, omehečan pa je bil že prej, ker mu je krulilo po črevesju. Prikimal je. Prava reč. Saj ni vojna. Pri vojaki v Pivki mu tudi ni bilo hudo. Če bo vrh vsega še denar. Zakaj pa ne?! Tako se je hrabil v tiste pol ure, ko je čakal na tistega, ki ga je Poljak poklical po telefonu.

Prišel je možak srednjih let v uniformi korporala tujske legije. Po zategli govorici je Mirko takoj spoznal, da ima pred seboj Dolenjca. Njegovega imena ni nikoli zvedel, kajti korporal je bil le kratek čas z njim, sicer pa je pripadal garniziji za angažiranje oziroma novačenje.

Rojak ga je v vojaškem vozilu odpeljal v Fort Nicolas, kjer je zbirna baza za tujsko legijo. Odpeljal ga je v pisarno in odšel. Bil je redkobeseden svat. Ga je morda pekla vest, da je spet rojaka spravil v klešče, namesto da bi ga posvaril. Vest? Takle korporal-chef, jo sploh še ima?

Prvo, kar je moral dati iz rok, je bil potni list. Od takrat ga ni več videl. Uradnik drugega biroja je bil menda po rodu Rus. Govoril je mehko in znal tudi nekaj srbohrvaščine. Začelo se je zasliševanje. Če je imel kaj navzkriž s policijo? Kako je v domovini, je hotel vedeti. Iz kakšne družine da je, kako sorodstvo ima, izobrazbo, kje je služil v vojski in v kakšnem rodu, če je pripadal političnim organizacijam. Zelo rado veden mož. Toda Mirko je kmalu spoznal še druge lastnosti, kot je radovednost. Postaviti se je moral k zidu in položiti roke na hrbet. Dvigniti se je moral na prste in z nosom tiščati cigaretni papir k steni. Mirko je mislil, da gre morda za kak fizični test. Toda ko je gledalo, da je zasliševalec že čisto poza-

bil nanj, je počasi začelo kjuvati; kaj, hudiča, iščem tukaj.

Pa je priletelo okoli ušes. Najprej ena, potem še ena in še ena.

Še enkrat ga je vprašal, kar je vprašal že prej. Mirko je odgovarjal. Lažeš, je vpil oni, prej si drugače rekel. Zdad se je Mirku posvetilo. Takele grobe metode so bile zato, da so preverjali, kako jih kdo ne bi povlekel za nos. Tujska legija namreč ne more poizvedovati za svojimi novinci pri oblasteh ali celo pri policajih v njihovih državah. Zaslišali so ga v dobrem tednu dvakrat. Potem so mu dali uniformo, ga slikali in mu izročili izkaznico. Na njej ni

bil več Mirko Kovič. Bil je Miroslaw Kuci. Ni razumel, zakaj ni več smel imeti pravega priimka. To je spoznal šele kasneje, ko je bil v enoti. Tam so bili pobegli kriminalci, taki, ki so jih brez uspeha iskali s tiralicami tudi prek Interpola. Tudi če bi kateri od teh nepridipravov prišel pred oči policaja, ki bi ga po tiralici spoznal, bi se pod izmišljenim imenom mogel mozu pravice smejeti v brk. Steber tujske legije so prestopniki najrazličnejših narodnosti. Kadar kak kriminalc skrivenostno izgine je precej verjetno, da je v legiji našel zatočišče.

(se nadaljuje)

CELJAN MIRKO KOVAČIČ O TREH LETIH V TUJSKI LEGIJI

OZDRAVILA TUDI PETRA ZRINJSKEGA

Rogaška mineralna voda namreč, ki ima že tristoletno zgodovino. O izkoriščanju mineralnih vrelcev v Rogaske Slatini so bile napisane že cele knjige, beli dan pa je zagledala vrsta razprav. O njej je že leta 1975 objavil prvo kemično analizo znameniti alkimist Thurneyssen. Leta 1685 je napisal mariborski zdravnik Gründel znano monografijo pod naslovom »Roitschocrene«, kjer je prvič na znanstven način podal vrednost oziroma zdravilnost rogaških mineralnih vod. Od takrat naprej so o rogaški mineralni vodi še pisali in še pišejo. Iz leta v leto prihaja v ta znani turistični kraj lepo število bolnikov, od katerih jih mnogo obiskuje Rogaske Slatino že vrsto let. Semkaj prihajajo predvsem Avstrijci, za njimi Nemci pa Italijani, pretežna večina obiskovalcev pa je naših ljudi. Število pacientov raste iz leta v leto.

Kje je pravzaprav tista skrivnostna sila, ki žene ljudi v kraj pod Bočem in ki je tjakaj prignal tudi grofa Zrinjskega?

Nadvse preprost odgovor: mineralna voda, za katero je znanstveno dokazano, da zdravi kronična vnetja žolčnikov in žolčevodov, jetrna obolenja, vnetja trebušne slinavke ter razne nepravilnosti pri izločanju prebavnih sokov, kronični katar v želodcu, dvanajstnika ter tankega in debelega črevesja, rane na želodcu in dvanajstniku, posebno pri nervoznih in vegetativno labilnih osebah, sladkorno bolezen in njene komplikacije na ožilju, jetrih in živcih, protin in kronične zapeke, hemeroide, razna vnetja in težave.

Bolniki so v Rogaske Slatini, ki je v zadnjih treh letih dobila vrsto pridobitev, med njimi novo terapijo in nalivalnico, kjer so samo letos vstekleničili trideset milijonov litrov mineralne vode, pod nenehnim strokovnim nadzorstvom. Težje bolnike sprejema klinični stacionarij zdravilišča, ki je pod vodstvom internista. Na razpolago so najrazličnejši laboratorijski in rent-

genski pregledi, EKG ter biokemijski in hematološki laboratorij.

Osnova 21-dnevnega zdravljenja v Rogaske Slatini je pitna kura, ki jo dopolnjujejo razni drugi postopki. Odveč bi bilo vse naštevati, povemo naj le, da osnova pri zdravljenju tvori mineralna voda iz izvirov Donat in Tempel. Voda Styria je zaradi minimalnih količin praktično na razpolago le za potrebe gostov v pivnici. Vodo Donat odlikuje izredno visoka mineralizacija, saj vsebuje liter vode kar 14 gramov raztopljenih snovi. Voda zaradi svoje kemične sestave v Evropi skoraj nima primere. Tempel je namizna mineralna voda, ki vsebuje kalcijeve in magnezijeve soli, vendar v takšnih odnosih, da je voda primerna za vsestransko uporabo. Voda Tempel je osvežujoči napitek, ki se izvrstno meša z vini in sadnimi sokovi.

Trenutno je Rogaske Slatina s tridesetimi milijoni letne proizvodnje mineralne vode izmed 27 proizvajalcev v Jugoslaviji na tretjem mestu. Preidimo od mineralne vode na turistično-zdravstveno dejavnost in povejmo še to, da je zdravilišče Rogaske Slatina zabeležilo letos 248.000 nočitev, od katerih je bilo 104.000 tujih. Vsekakor lep uspeh.

Hkrati s proizvodnjo mineralne vode v Rogaske Slatini izkoriščajo še plin CO₂, ki je važen prodajni artikel, saj so ga samo letos prodali okoli 200.000 kg. Uredili so tudi prostore za proizvodnjo in vskladiščenje, prav tako pa so modernizirali polnilnico in postavili zanj nove proizvodne hale.

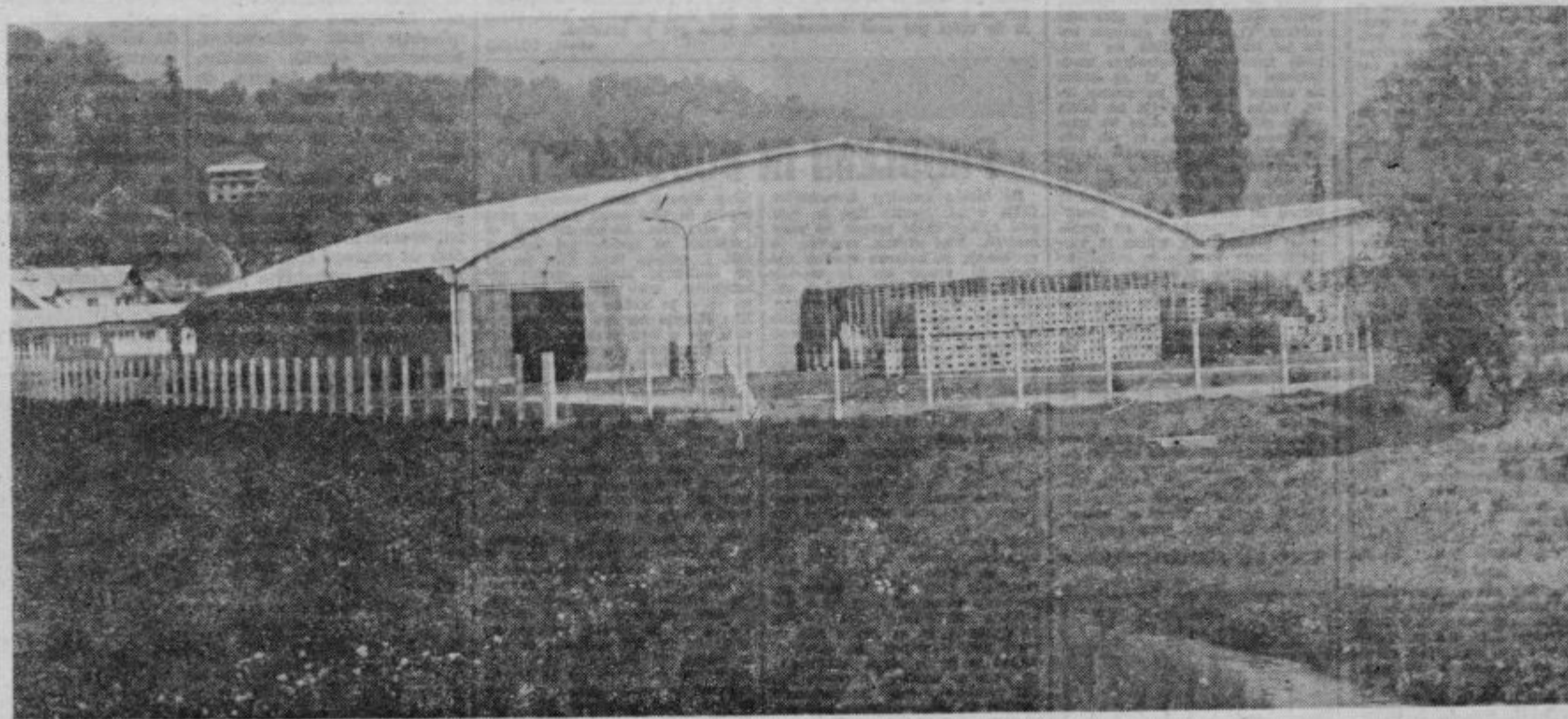
Do konca leta 1975 bo v Rogaske Slatini zgrajen nov hotel Donat. S tem bo vsaj deloma rešen problem tujskih sob. S Spori-Inženjeringom iz Zagreba je Zdravilišče sklenilo pogodbo, da bo zgradil poleg dveh igrišč za tenis še stezo za trim. Steza se bo vijugala v gozdu pod Janino in bo dolga več kot 1000 metrov. Zgrajeno bo tudi novo igrišče za mali golf. Polja bodo

še enkrat večja od dosedanjih. Pogodba zagotavlja še dograditev dveh balinišč in štirih betonskih miz za namizni tenis, temu pa se bo pridružilo še otroško igrišče. Z izgradnjo novega športnega parka bodo v Zdravilišču poravnali večletni dolg slatinskim gostom, ki imajo že danes precej možnosti, da se zabavajo po svoji želji in zahtevah. Dokaz za to so neprestane prireditve v sezoni, razstave v pivnici in izleti.

Skupaj z drugimi delovnimi organizacijami Zdravilišče nenehno skrbi za ureditev kraja. V skupni fond prispevajo del sredstev, ki jih bodo uporabili za lepši izgled Rogaske Slatine. Doslej so asfaltirali lepo številno lokalnih cest, ki se jim bodo pridružili še novi kilometri. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da kljub angažiranosti doma in v kraju, Zdravilišče ne pozablja na svoje ljudi. Delovni pogoji se iz leta v leto izboljšujejo, mnogo grade, trenutno pa je vsa pozornost kolektiva usmerjena v dokončno ureditev temeljnih organizacij združenega dela. Še letos bodo TOZD registrirane, dogovorili pa so se, da bodo tri. Do takšnega rezultata so prišli po živahnih razpravah, ki so opozarjale na nekatera še nerešena vprašanja, mnogokrat podprta s konkretnimi rešitvami.

V zdravilišču Rogaske Slatina ugotavljajo, da je za njimi burno in razgibano leto, ki je prineslo mnogo dobrih rezultatov. Samo za gradnjo stanovanj je bilo v tem letu porabljenih 148.000.000 starih dinarjev, od tega 90 milijonov za družbeno gradnjo in 58 milijonov za individualno gradnjo. Za stanovanjsko izgradnjo ima kredite že 137 delavcev, kar je več kot vsak četrti zaposleni.

Gledé na to, da proizvodnja mineralne vode raste iz leta v leto, da narašča proizvodnja CO₂, da se iz leta v leto opaža porast nočitev, gleda Zdravilišče Rogaske Slatina v prihodnost z velikim optimizmom, ki je porok za dobro delo kolektiva

Barvni televizor Gorenje MATILDI MASTNAK

„TAKO, SEDAJ PA VERJAMEM“

»v imenu delovnih ljudi GORENJA vam izročam barvni televizor, ki ste ga dobili v nagradni igri NOVI TEDNIK, GORENJE IN VI, z željo, da bi vam dobro služil, da bi se ob njem v redkih uricah prostega časa sprostiti in spočiti, ter z željo, da bi čimveč naših tovrstnih izdelkov v bodoče zašlo v takšne delavske družine, kot je vaša...« Tako je HINKO DERMOL, predstavnik propagandne službe Gorenja, nagovoril MATILDO MASTNAK iz STOR, ko ji je izročil dragoceno nagrado.

»...Tovariš Ivan Atelšek prejme nagrado AVNOJ, ker je ogromno prispeval pri ustvarjanju fenomena Gorenja, ki je edinstven v našem gospodarstvu...« tako pa je predsedujoči ogovoril generalnega direktorja Gorenja Ivana Atelška, ko je le-ta sprejemal letošnjo nagrado AVNOJ in smo ta dogodek že lahko spremljali na novem televizorju.

Misleč, da v Storan res ne bo težko najti hišne številke 45 in MATILDE MASTNAK, delavke, ki jo je žreb izbral za srečno dobitnico barvnega televizorja Gorenja v okviru naše nagradne igre, smo se podali na pot. Naš urednik Jože Volfand, Hinko Dermol, predstavnik propagandne službe Gorenja in jaz. Pa se je izkazalo, da le niso te Store takole od muh. Takoj na začetku smo namreč zašli v težavo, ko smo spremljali hišne številke, kajti komaj smo se dodobra zavedli, že smo se znašli v Prožinski vasi...

Vratar Železarnar nam je hitro pomagal iz težav, ko nas je napotil po cesti, ki pelje proti Svetini in Celjski koči. Stisnjena v breg se je med drugimi hišicami pokazala majhna zgradbica in na njej številka 45. Tako, pa smo tu! Še malo posveta glede tega ali bo škoda (glede na svoja leta) sploh potegniti po strni cesti pred hišo in že smo izstopili pred belo skromno hišico, na stopnišču katere sta nas po-

zdravljala zakonca Mastnak, naša nagrajenka Matilda in njen mož Ivan.

Hinko in Ivan sta pograbila dragoceni televizor in komaj sem dodobra uspel narediti dva tri posnetke, že je bil le-ta na kuhinjski mizi, sredi svetle, majhne in skrbno opremljene kuhinje. Prva je prišla do besede naša srečna izžrebanka. Stiskala je roke na prsi in bolj zase kot za druge vzkliznila: »Tako, sedaj pa verjamem.«

»Kaj pa niste verjeli?« sem hitro vprašal.

»Ob takih primerih je v človeku še vedno dvom. Pa tiskarski škrat naj bi ga bil ravno sedaj polomil. Človek se venomer dvomi, saj ne moreš kar takole verjeti, da si imel takole srečo...« je jela pripovedovati Matilda Mastnak, previjalka, zaposlena v celjski Metki.

Hinko pa, praktičen kot vedno in človek, ki ne zdrži brez dela, hitro seže po priključkih in že se na ekranu pojavijo prvi znaki, da aparat dela. Naravnava kanale,

hkrati razlaga Ivanu, kako je ravnati s tem ali onim gumbom, ko se naenkrat preko ekrana zasveti slika, na sliki pa pokaže Ivana Atelška, generalnega direktorja Gorenja, v trenutku, ko predsedujoči bere utemeljitev njegove letošnje nagrade AVNOJ.

»Kako pa ste zvedeli, da ste zadeli barvni televizor?«

»Ta teden sem imela nočno, prav tako jo je imel tudi mož, ki je žerjavovodja v Železarni. Ko sem se z avtobusom pripeljala v Store, sem v trafiki, kot vedno doslej, kupila Novi tednik. Doma, mož je bil že v postelji, pa sem tu v kuhinji razgrnila časnik in počasi čitala drobno natisnjena imena. Kar zameglilo se mi je pred očmi, ko sem prebrala med njimi tudi svoje ime in sicer pri glavni nagradi. Še enkrat sem prebrala, na glas, in nisem mogla verjeti. Poklicala sem moža, čeprav sem vedela, da verjetno že dremlje, saj je tudi za njim bil celonočni naporni

šilt. Pokazala sem mu Novi tednik in ko je tudi on prebral moje ime, seveda začudenju ni bilo ne konca ne kraja. S spancem seveda ni bilo nič. Čimprej je treba v Celje, da se prepričava, če ne gre za napako. Kakšni trenutki, kakšna napetost v človeku. Veste, še nikdar nisem ničesar dobila.«

»In kako je bilo potem, ste šli v Celje?«

»Seveda sva šla, kdo pa bi zdržal doma. V vašem uredništvu sva zvedela, da sem resnično zadela, videin sem tudi televizor, bil je še zapakiran v kartonski škatli. Odšla sva domov in kar težko smo pričakovali današnje dopoldne, ko ste nas obiskali in nam ga pripeljali. Hvala...«

»Kako pa je bilo kaj v službi?«

»Ja, moje sodelavke so mi seveda čestitale in se veselile z menoj, saj se resnično ne zgoti vsak dan, da bi nekdo dobil takole nagrado, ki je vredna skoraj dva milijona. Ja, zelo je bilo veselo!«

»Imate kaj otrok in kako živite?«

»Dva sina imava, eden je kovinostrugar in dela v Železarni, drugi hodi v zadnji razred osemletke. Kako živimo? Skromno in kar zadovoljni smo, da bi je zdravja bilo tudi v bodoče. Tole hiško smo kupili od podjetja, radi bi jo malo razširili, do-

zidali... Sicer pa smo kar zadovoljni.«

»Zanima me, če imate že kaj proizvodov Gorenja pri hiši?«

»O, seveda, brez njih bi težko, saj je poleg službe kar težko opravljati še vse ostalo, česar pri hiši ne zmanjka. Najbolj pa nam je sedaj ob redukciji prav prišel plinski štedilnik. Pri nas nikoli ni bil problem, ali bomo lahko skuhal kosilo ali ne.«

Pa je postavila pred nas narezek, pa slaščice in vina seveda, da o kavici ne govorimo. Malo smo se podkrepili, Hinko je še podpisal

garancijski list, Jože zažel družini še veliko sreče v bodoče in že smo se morali posloviti. Poslovili smo se od Mastnakovih, delavske družine iz Stor, ter jih pustili same z novim družinskim članom, ki bo odslej prinašal v ta topel dom še več veselja in radosti — barvni televizor Gorenje...

»In deklici, ki je potegnila ravno naš listek se pristržno zahvalite...« je še rekel mož Ivan, ko smo stali med vrati. Bomo, saj je potegnila pravi listek!

Tekst in slika: BERNI STRMCNIK

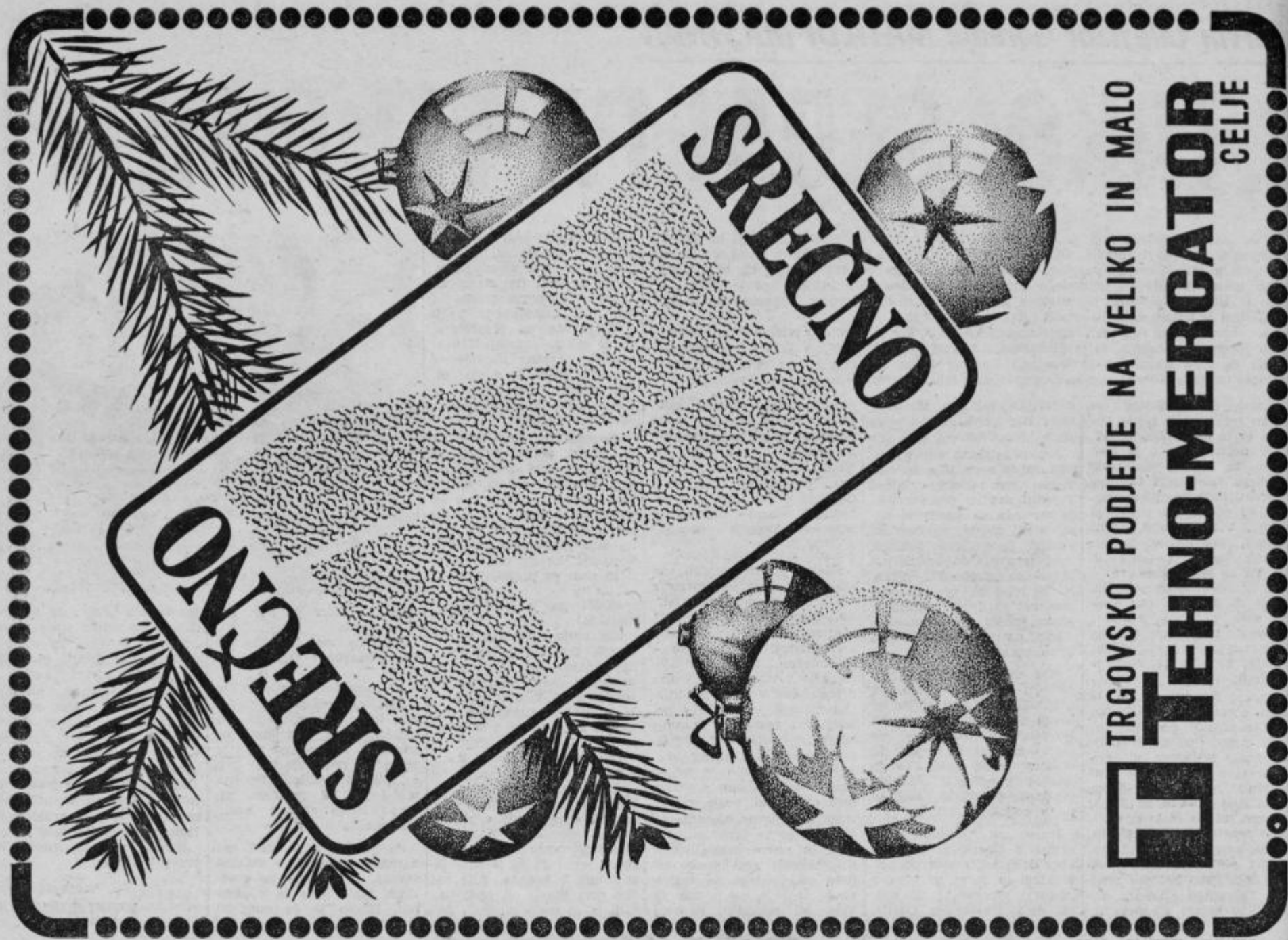

**Poslovnim
prijateljem želimo
v letu 1974
veliko uspeha
in poslovnega
sodelovanja**

Ljubljanska banka

PODRUŽNICA CELJE

TRGOVSKO PODJETJE NA VELIKO IN MALO
TEHNO-MERCATOR
 CELJE

V VAŠEM DOMU MANJKAJO SAMO ŠE »JUTEKSOVI«
 TOPLI PODI

vrhunska kvaliteta
 moderni vzorci
 dostopna cena

Maloprodaja:
 Savinjski magazin
 Žalec

Ne pozabite, toplini
 vašega doma manjkajo
 le še »JUTEKSOVI«
 topli podi.

Vse najboljše
 v novem letu 1974
 vam želi kolektiv
 »JUTEKSA« iz Žalca

Juteks ŽALEC

tovarna
modne konfekcije
celje

toper

BOLJE V NOVIH PROSTORIH

Co bi šel v teh dneh s celjske koč proti Celju verjetno v mesto ne bi prišel tako blaten, kot če greš na obisk v tovarno modne konfekcije Topper. Vsak, ki to bere, naj to ne jemlje kot žaljivko, ampak kot povsem nekaj drugega. Že nekaj mesecev se Topper ponovno širi in gradijo. Gradijo novo halo, kjer naj bi bili še boljši delovni pogoji, kot so doslej. Topper je v teh dneh pravo delovišče. Delavci Gradisa hitijo, da bi še vsaj pred Novim letom novo halo pokrili, kajti potem bi bilo delo lažje. Upajo, da jih ne bo prehitelo snežno vreme, ki si ga pa po drugi strani v podjetju tako želijo, saj so letos prvič organizirali brezplačne smučarske šole za najmlajše. Snega pa ni! Je pač tako, da vedno vsi nismo zadovoljni.

Nova proizvodna hala bo brez opreme stala nekaj več kot tri stane milijarde. To je velika investicija, katere se vsi v podjetju zavedajo. Zavedajo se tega, da morajo zdaj nekoliko potrpeti, da jim bo jutri lepše. Vodja sektorja Rudi Kranjc je povedal, da zaenkrat gradnja dobro napreduje in da gre več ali manj vse po načrtih. Če pa bo hala gotova do 8. marca, ko naj bi z njeno otvoritvijo ob ženskem prazniku (Topper je pač ženski kolektiv) praznili tudi tridesetletnico obstoja podjetja, ni odvisno samo od Gradisa, temveč tudi od ostalih, ki pomagajo pri gradnji, kot razni obrtniki, montažerji in ostali. Trenutno dela na hali 40 Gradisovih delavcev, ki hitijo, da ne bi zamudili predpisanega roka.

V Topru resnično delajo tako, kot da bi bili športniki. Želijo biti boljši, hitrejši, višji. Za to je treba imeti pogoje in te si ustvarjajo. Ustvarja jih ves kolektiv, ki je že kar krepak. V Celju jih je zaposlenih okoli 1200, z enotami Preventom in Elegantom pa jih je 1800! Kar lepa četica pogumnih! Hotel sem zapisati mož, pa tega ne smem, saj so ti vsaj v Topru v manjšini. Kar 95 odstotkov je žena. Ko takole hodiš po halah, imaš pred sabo cel šopek lepih »dečev«. Pa nič ne klepetajo, kajti delajo. Vsaj enkrat. Ubogi možje, ko pridejo žene domov, pa takrat vse tiste »rafales« na njih stresejo. No ja, pa ni tako hudo.

Jožica Blažič je Celjanka, poročena, ima tri otroke, v podjetju pa je zaposlena od leta 1950 dalje. Dolga doba, ni kaj reči. Pravzaprav je dala skozi vse faze razvoja podjetja. Je tudi članica delavskega sveta.

»Ko sem prišla v pod-

jetje, sem bila dve leti vajenka, potem pa sem dala vse delovne faze skozi. V pripravi dela sem bila 13 let, potem še druge, zdaj pa sem eno leto v likalnici.«

Potem se pošali:

Jožica Blažič: »V novih delovnih prostorih bo boljše...«

»Zdaj sem prišla do vrat. Prišla sem do tiste faze, ki je zadnja in lahko grem. Nekaj let bo še treba vztrajati.«

Vam je težko?

»Ne. Veste, v začetku

Urška Dimec: »Zelim, da bi kolektiv dobro uspeval...«

nas je bilo malo in tudi malo smo naredili. Potem se je podjetje začelo širiti, šli smo naprej in treba je bilo zategniti pasove. V začetku smo bili nekoliko jezni, ko smo dobivali nizke plače, ko še

Vilij Skrt: »To je ženski kolektiv...«

nismo vedeli za kaj gre. Nismo vedeli, da gre za naš boljši jutri. Zdaj je že boljše. Vidite gradimo novo halo in spet bo še boljše.«

V podjetju ste že 23 let. Zakaj ga niste zapustili,

Rudi Kranjc: »Če bo hala gotova ni odvisno samo od nas...«

ko so se pojavile določene težave?

»V podjetju sem se izučila in tu bom ostala. To mi je prišlo v kri. To podjetje je tudi moje.«

To je nekako tako, kot z otrokom, ki ga rodiš. Če ga imaš rad, ga nikoli ne boš zapustil, vedno (tudi v najtežjih trenutkih) boš vztrajal z njim in mu pomagal. To je del tebe!

Veliko sodelavk je bilo ob vas. Kako z njimi izhajate?

»Lahko rečem, da dobro. Saj se kaj sprickamo, vendar je kmalu vse dobro. Kolektiv smo.«

Kekšen je vas poprečen delovni dan?

»Resnično delaven. Kadar sem v službi delam tam, ko sem doma pa doma. Saj veste, mož in trije otroci pa vse za pospraviti, kuhati, šivati, prati... nam ženskam ne zmanjka dela.«

Skoraj opravljajo dve delovni mesti. No, saj jih mi možki tudi, sicer drugače, vendar jih.

Urška Dimec je v podjetje prišla leta 1957. Je poročena, vendar brez otrok. Izhaja iz kmečke družine. Trenutno dela na delovnem mestu »izdelovanje luknjic na moških srajcama«. Pa sem se pošalil kako slabo so prišli gumbi na srajcama. Ne bi bila ženska, če ne bi rekla, da je to zato, da imamo mi potem kaj delati, ko šivamo.

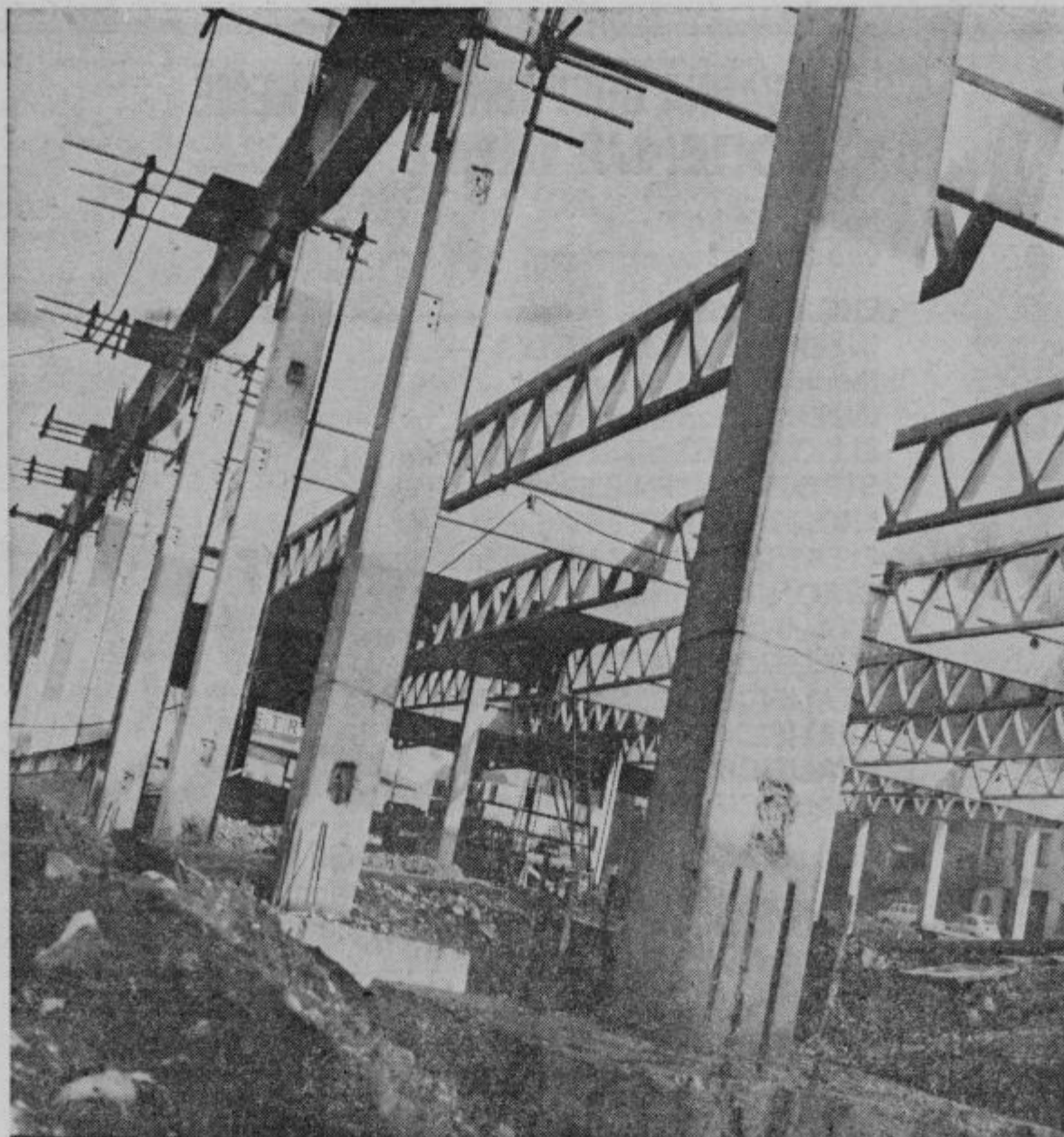
»Od takrat, ko sem prišla v kolektiv pa do danes je prišlo do velikih razlik. Vse gre na boljše. Saj je res, da smo včasih sitnari in stiskali, vendar to je šlo v naše dobro. Zelim si samo to, da bi nam v kolektivu dobro šlo. K temu moramo prispevati vsi. Delamo, vendar si želimo boljših delovnih pogojev in te nam obljublajo v novi hali. Upajmo, da bo res.«

Kako živite doma?

»Dobro. Mož je zaposlen, otrok nimam, drugače je pa vse tako, kot drugje. Delo, delo, delo.«

Tako je to. Vseč mi je, da se delavke zavedajo, zakaj si morajo v določenih trenutkih odtegovati oz. zadovoljevati z nižjimi osebnimi dohodki, ker gre del sredstev za nove prostore, ki bodo izboljšali vse, tudi kasneje osebne dohodke. Veliko delajo, veliko trpijo, vendar sitnarijo pa ne. Ze pade kakšna jezna, vendar, kje pa ne?

Tako je v Topru. Na vseh področjih so intenzivni, saj si želijo ustvariti pogoje za lepši jutri. Želijo narediti tisto, kar rabi in ceni potrošnik. Za zdaj uspevajo, verjamemo pa jim, da bodo v prihodnje (vse kaže na to) še bolj. Tako je tudi prav in to jim v Novem letu tudi želimo.

Nova proizvodna hala, ki bo v mnogočem izboljšala delovne pogoje, raste. Gradis si prizadeva, da bi še pred Novim letom halo pokrili. Če bo vreme ugodno, jo bodo drugače pa bo treba počakati. Zagotovo pa bo nared (vse skupaj) do 8. marca. To se tudi spodobi, saj je Topper pretežno (95 %) ženski kolektiv.

Ljubljanska banka

PODRUŽNICA CELJE

obvešča cenjene poslovne prijatelje,
da bo poslovala za stranke dne 31.
12. 1973 zaradi internega dela le od
7. do 14. ure.

Dne 3. 1. 1974 pa poslovne enote ne
bodo poslovale, v Celju pa je na vo-
ljo strankam poslovalnica na Trgu
V. kongresa 10 v času od 7. do 11.30.
ure.

TEKSTILNA TOVARNA
PREBOLD

ŽELI VSEM OBČANOM SREČNO IN USPEHOV
POLNO NOVO LETO 1974!

HKRATI SE S SVOJIMI PROIZVODNIMI
ARTIKLI:

AMORE (ženske hlačne nogavice — fine,
raztegljive, ki se odlično prilegajo telesu,
so pestrih barv in različnih velikosti)

SAPPY — DAYC

KARNEVAL

MINA

TKANINA PODLOGE

PRIPOROČA TUDI V PRIHODNJEM LETU!

TOVARNA GOSPODINJSKE OPREME GORENJE VELENJE

bo sprejela
več sodelavcev različnih poklicev:

EKONOMISTE
INŽENIRJE GOZDARSTVA —
lesno industrijske smeri
INŽENIRJE za cestni promet
ELEKTROINŽENIRJE jakega toka
STROJNE INŽENIRJE
EKONOMSKE TEHNIKE
ELEKTROTEHNIKE jakega in šibkega toka
STROJNE TEHNIKE
KVALIFICIRANE ORODJARJE
KVALIFICIRANE REZKALCE
KVALIFICIRANE STRUGARJE
KVALIFICIRANE KLJUČAVNIČARJE
KVALIFICIRANE KLEPARJE
KVALIFICIRANE AVTOKLEPARJE

Novi sodelavci bodo delali na področju konstrukcij, inženiringa, tehnologije, finančnega poslovanja, kontrole servisnih storitev, izdelave strojev, orodij in naprav ter vzdrževanja.

Člani »Gorenja« so si omogočili delo v ugodnih delovnih pogojih, solidni osebni dohodek, možnosti hitrega reševanja stanovanjskih vprašanj, plačila prevozov na delo in drugih oblik standarda.

Če želite postati član »Gorenja«, sporočite to kadrovske socialni službi podjetja pismeno ali pa se zglasite v podjetju osebno.

atvraab

atvraab

Delovni kolektiv

ZLATARNA CELJE

KERSNIKOVA 19 tel.: 22-58
29-08

**Želi svojim
sodelavcem,
potrošnikom
in občanom
uspešno
1974. leto**

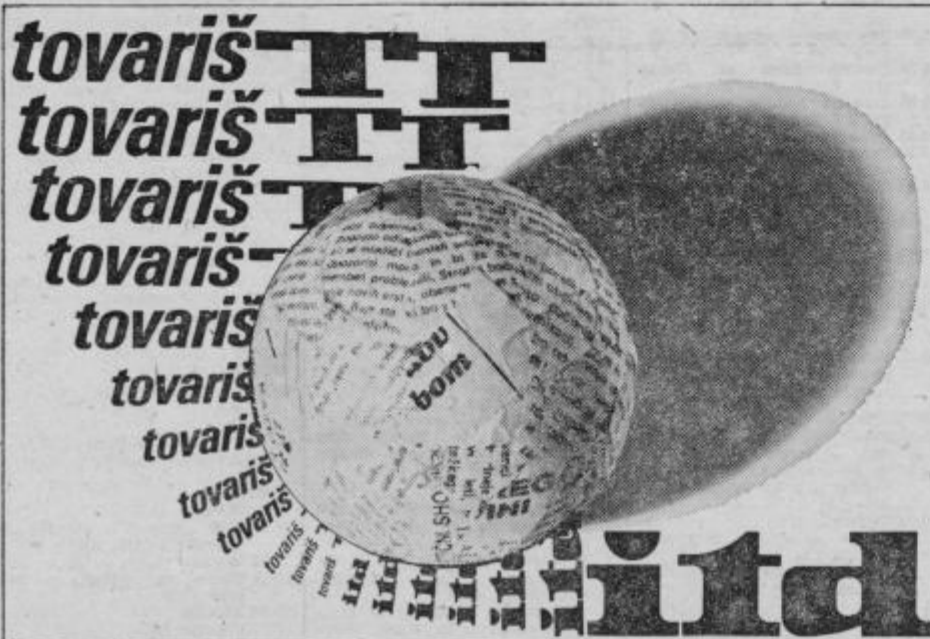

**konfekcija
oblačil**

**Rogaška
Slatina**

proizvajamo kvalitetno
moško, žensko in otroško
težko konfekcijo
po najnovejši modi

**VSEM DELOVNIM LJUDEM
IN POSLOVNIM
SODELAVCEM ŽELIMO
SREČNO IN USPEŠNO
NOVO LETO 1974**

**obsežnejši
TOVARIŠ +
polepšani TT=
itd
ilustrirani tednik dela**

v barvah na 32 straneh
velikega formata za ceno 3,5 din.

vsak torek pri vseh prodajalcih časopisov

**NOVOLETNIM ČESTITKAM IN ŽELJAM
VSEH DELOVNIH LJUDI SE
PRIDRUŽUJE TUDI**

ZAVAROVALNICA SAVA
POSLOVNA ENOTA CELJE —

**SREČNO IN USPEHOV
POLNO NOVO LETO
1974!**

MONTANA - Žalec

PROIZVAJA:

- apnenčeve agregate vseh frakcij za dela pri nizkih in visokih gradnjah
- pucolan (tuf) za potrebe cementne in kemične industrije
- kremenčeve peske za metalurgijo ter gradbeništvo
- bentonite za industrijo in balneologijo
- cestne varnostne ograje in kovinske hladno oblikovane profile

VRSI

geološke raziskave in raziskave nosilnosti tal, rudarska uslužnostna dela, globinska raziskovalna in eksploatacijska vrtanja ter miniranja

**ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM SREČNO IN
USPEHOV POLNO NOVO LETO 1974**

MALI OGLASI

PRODAM

TRI FOTELJE in mizico ugodno prodam. Mestnik, Vojkova 9 Celje.

SPALNICO prodam po zelo nizki ceni. Horvat, Ljubljanska 68 Celje.

PARCELO za vikend 20 arov blizu Pristave pri Mestinju — ugodno za kopanje v Atomskih toplicah — dograjena I. faza, na novo posejanih 600 kom trt. Ponudbe pod »Vikenda«.

CEVLJARSKI šivalni stroj levo-ročni »Singer« prodam. Krampl, Sentjur 49.

FIAT 750 prodam za 6.000. din. Lahko tudi na kredit. Meštrov Spiro, Bife »T« Celje.

MAJHNO posestvo z novo družinsko hišo in gospodarskim poslopjem — nova cesta — ugodno prodam zaradi selitve. Ponudbe pod »Velenje«.

MEHANOTEHNIKO štev. 6 malo rabljeno ugodno prodam. Vprašajte: Cokl, Zidaniškova 15 Celje.

ORGLE — dvomanualne prodam. Rebernik, Stanetova 22 Celje.

STANOVANJSKO hišo v Vojniku prodam. Informacije: Dupelnik Čita, Prizerstvo Vojnik.

GARAŽO na Otoku prodam. Ponudbe pod šifro »Najboljšemu ponudniku«.

ELEKTRICNO solo kitaro Heyer prodam. Cena 2.200. din. Stanislav Repovž, Dobrna 34.

KANARČKE — samce in samičke — prodam po ugodni ceni. Jelenko Vili, Laško.

TOVORNI avto MAN 635 kiper v voznem stanju prodam. Ponudbe pod »Man«.

ŠTEDILNIK »Gorenje« na trdo gorivo in električni štedilnik »Tobia« prodam. Gorjup, Teharje 96.

PEČ na trdo gorivo »Kippersbusche (uvožena) in kombinirano peč za kopalnico prodam. Goršek Franc, Laška vas 35, Store.

OSEBNI avto »Opel Rekord« prodam. Milčinič, Plančkarjeva 6 Celje.

POSESTVO 8 ha zemlje in 2 ha gozda prodam. Kmečka hiša in gospodarsko poslopje z inventarjem, oddaljeno 5 km iz Celja in 5 minut od avtobusne postaje. Voda in elektrika pri hiši. Informacije vsak dan od 11. ure naprej. Koželj Jožefa, Ljubčna nasproti šole.

RADIATORJE 900-4 prodam. Povalej, Trnovlje 98; Škofja vas.

FIAT 850 letnik 1968 prodam. Bobnič Anton, Košnica 77 Celje.

SREDNJE posestvo prodam ali dam v najem. Ponudbe pod »Lepa lega«.

FIAT standard in montažno garažo zelo ugodno prodam. Informacije v recepciji hotela »Evropa« Celje.

KRAVO »Simentalko« šest mesecev brejo prodam. Ivšek Pepca, Pustike 29, Cesta na Zibiko, Pristava pri Mestinju.

SPALNICO z vložki, kuhinjsko kredenco in štedilnik na trdo gorivo dobro ohranjeno, prodam. Plesec Raza, Ljubno ob Savinji.

BRESKOV nasad v izmeri 2,5 ha, 5 km od Zalca ugodno prodam v celoti ali po delih. Lepa lega za gradnjo. Pograjc, Celje, Partizanska 40.

FORD TAUNUS 17 M 1500 prodam — delno kredit. Ogled Plečnikova 7 Celje.

VISOKOPRITLICO novo enodružinsko hišo z velikim vrtom na lepi sončni legi v Sentjurju, prodam. Cena zelo ugodna. Informacije Senica Frido, Aškerčeva 16 V. nad, Celje.

MAJHNO posestvo, njive in gospodarsko poslopje, hiša, sadovnjak in kmetijske stroje (brana, kultivator) in drugo prodam. Informacije Kronovšek Marija, Parížlje 65 Braslovče.

HISO dvostanovanjsko z vrtom v Petrovčah prodam. Informacije Tržan Ivan, Dom upokoencev Celje.

NEMSKE Bokserje z rodovnikom štiri mesece stare prodam. Stropnik, Konoovo 90 Velenje.

AUSTIN 1100 brezhiben, registriran in tehnično pregledan do 21.12.1974 prodam delno na obroke ali ček. Ogled v soboto 29. t. m. Cena 19.000. din. Gorjan Jože, Slomškov trg 4 Celje.

KUPIM

GRADBENO parcelo ali začeto gradnjo v Celju ali neposredni bližini kupim. Ponudbe pod »Takoja«.

V CELJU kupim enodružinsko hišo ali štirisobno komfortno stanovanje v privatni zgradbi. Ponudbe pod »Plačam z gotovino«.

LESENO polavtomatsko stružnico za les kupim. Ponudbe pod »Lesostrugara«.

SKOLJKO Fiat 750 kupim. Gorjan Stanko, Vojnik 138.

STANOVANJA

MLADA zakonca iščeta prazno sobo v Celju. Ponudbe pod »Dobra plačnika«.

MLAD zakonski par brez otrok išče prazno sobo po možnosti s kopalnico. Plača za eno leto vnaprej. Ponudbe pod »V Celju«.

SKOLJKO Fiat 750 kupim. Gorjan Stanko, Vojnik 138.

DEKLETU oddam sobo. Na rebru 13 a Celje.

MLADA novoporočenca iščeta dvosobno stanovanje v okolici Celja. Kolar Doroteja, Dobrna 34.

MLADA zakonca nujno iščeta stanovanje po možnosti sobo in kuhinjo v Celju ali okolici. Plačata vnaprej. Ponudbe pod »Srečno novo leto«.

ZAPOSILITEV

VAJENCA in fanta za priučitev vodoinštalaterske stroke sprejem. Ulica bratov Kresnikov 34 Celje.

SPREJMEM delavce za izvajanje kleparskih del. Javite se pisмено zaradi določitve časa razgovora. Turk Ivan, kleparstvo, Celje Mariborska 122. Stanovanja ni.

OSNOVNA šola Sentjur pri Celju razpisuje prosto delovno mesto snažilke. Pisnene prijave sprejema uprava šole deset dni po objavi razpisa.

RAZNO

TRACNE žage z enofaznim ali trofaznim električnim motorjem za lesno galanterijo izdelujem. Cankarjeva 27 Kamnik.

PODPISANI MARTIN PEVEC stanujoč Sentjur 216 preklicujem neresnične izjave izrečene zoper Antona PODKRISNIKA.

V NAJEM vzamem prostor — delavnico. Ponudbe pod »Kovinska stroka«.

NEZNANCA, ki je shranil Pony expres pri Karnovšek Petru Zg. Rože št. 25, prosim, da se takoj javi.

ZELIMO Vam srečno in zadovoljno novo leto 1974. Če želite pričakati Novo leto pri nas, se predhodno javite. Cenjenim gostom se pripravimo za obisk. Gostilna Obrez Silva, Levec 40

GASILSKO društvo Trnovlje se zahvaljuje vsem podporim (aktivnim in častnim članom, posebej še tistim, ki so precej oddaljeni, za vse prostovoljne prispevke, ki so jih darovali za na-

na naših
konfekejskih
oddelkih
bogata
izbira

zimsko
športnih
oblačil

VELEBLAGOVNICA
TKOVNINA
CELJE

bavo novega gasilskega avtomobila. To je toliko bolj pomembno, ker praznujemo v letu 1974 50. obletnico obstoja in bi želeli novo prevozno sredstvo v prihodnjem letu tudi nabaviti. V teh dneh, ko se staro leto poslavlja, Gasilsko društvo Trnovlje želi vsem darovalcem srečno, zdravo in uspešno novo leto 1974.

ZAHVALA. Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta in starega očeta JOŽETA SELICA se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, obiskovalcem na domu, darovalcem vencev in cvetja in vsem, ki so ga spremlili na njegovi poslednji poti. Hvala govorniku na domu Tržanu Mihaelu in g. župniku za tolažilne besede ob odprtem grobu. Zalujoci: žena Marija, sin Jože z družino in sin Branko. Suho — Dobje pri Planini, 23. decembra 1973.

V VSAK DOM
NOVI TEDNIK

ROGAŠKA

JUGOSLAVIJA

Steklarna
BORIS
KIDRIČ
Rogaška
Slatina

VELIKO USPEHA V NOVEM LETU 1974 ŽELIMO VSEM OBČANOM IN POSLOVNIM PARTNERJEM TER SE PRIPOROČAMO S SVOJIMI KVALITETNIMI IZDELKI

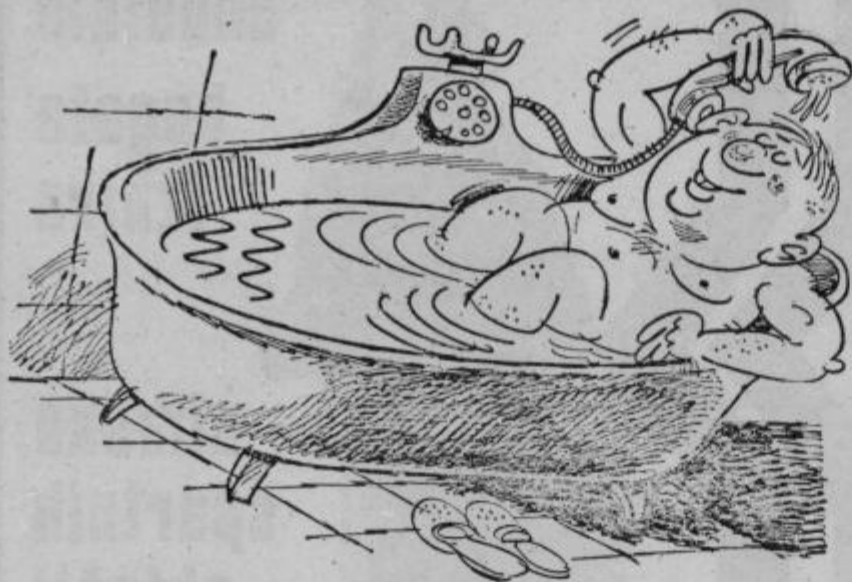

VSEM SVOJIM KUPCEM,
DOBAVITELJEM, POTROŠNIKOM
IN DRUGIM POSLOVNIM PRIJATELJEM
ČESTITA ZA

Novo leto 1974

PREBIRAMO „PIPCA“

Tega izdelka ISKRA — EMO — (GORENJE) pa še ni na trgu...!

ŠE ENA O SAVINJ- ČANIH

— Pa res ni lepo, da naši niso sporočili Celju, Laškemu in drugim krajem, da Savinja narašča in poplavlja.

— Si neumen. Še tega bi se manjkalo, da bi polovili iz vode mostove, ki jih je pri nas odneslo!

... in potlej, ljubi Dedek Mraz, mi prinesi še kakšno toplo srajčko in oblekico, da me, revico, ne bo zeblo.

PRIIMKI KAŽEJO

Če bi ljudje sklepali po priimkih občinskih županov, bi mislili:

- Da imajo v Celju najbolj burno življenje (Burnik).
- Da lahko postrežejo Velenjčani z najboljšimi žganci (Zgank).
- Da so v Zalcu najbolj rožnati ljudje (Rozman).
- Da se v Slovenskih Konjicah najraje tepejo (Tepej).
- Da uspeva v Sentjurju najbolje jagodičevje (Jagodič).
- Da so Laščani sami veliki ljudje (Grosar).
- Da so Šmarčani res revni, saj še celega božiča nimajo (Božiček).

REGIJSKI PEVSKI ZBOR

Dirigent: — Velenjčani... malo bolj regijski!

HUMOR

- Imate radi ženske z izbuljenimi očmi kot žaba?
- Ne, nimam.
- Imate radi ženske z mehкими prsi?
- Tudi ne.
- Kaj pa takšne, z zateklimi nogami, imate radi?
- Še manj.
- Kaj za vruga potlej že več kot leto dni zapeljujete mojo ženo?

PTT:

DA RAZPIŠE POSEBNO NAGRADO ZA TISTEGA, KI MU V 1 IZMED 7 JAVNIH GOVORILNIC USPE:

- a) najti telefonski imenik (cel)
- b) ii liste v imeniku
- c) spraviti kovanec v telefon
- d) dobiti zvezo
- e) pri tem ne podleči živčnemu zlomu.

CELJSKIM VOZNIKOM:

DA NADALJUJEJO S SVOJIM STILOM VOŽNJE, KER JE TAKO LEPO BITI (VSAJ NEKJE) MED PRVIMI... BRALCEM:

Kuo štiti tudi is Celja?

DA POČAKAJO NA REŠITVE PROBLEMOV, KI JIH NAČE NJAJO PREDLOGI DO NASLEDNJE GA NOVEGA LETA...
Predlagatelj: Benj